

EUROPolitika

AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI DERGİSİ

YAYIN & İDARİ KURULU

EURO Politika Dergisi
İmtiyaz Sahibi & Genel Yayın Yönetmeni
Yusuf ERTUĞRAL

Baş Editör
Ali İzzet KEÇECİ

Sorumlu Yazı İşleri Sorumlusu & Proje Koordinatörü Yardımcısı
Nilfem BAYKAN

Akademik Yayın Koordinatörü
Dr. Ahmet Emre KÖKER

Akademik Yayın Editörü
Dr. Devrim ŞAHİN | Dr. Seda Gözde TOKATLI

Akademik Yayın Editörü & Proje Koordinatörü Yardımcısı
Nisa MAMMADOVA

Yayın Türü / ISSN No
Yayın Süreli / 2149 - 9217
2 Aylık Süreli

İdari Merkez
**Olmadık Projeler | Hızır Çavuş Mescidi Sok. No:40/A Balat 34087
İstanbul- TR**

Web: www.europolitika.com
e-posta: editor@europolitika.com & iletisim@europolitika.com

İÇİNDEKİLER

Avrupa'da Aşırı Sağ Kabuk Değiştiriyor.....	10
Oğuz GÜNGÖRMEZ	
Avrupa Birliği Ülkelerinde Yükselen Popülist Radikal Sağ: Meloni'nin Zaferi.....	17
Ayçe SEPLİ	
Batı Avrupa'da Aşırı Sağ Partilerin Yükselişi: Belçika Örneği.....	27
Yunus KARAAĞAÇ	
Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ ve Değişen Küresel Dinamikle.....	34
Seda Gözde TOKATLI	
Avrupa Aşırı Sağı ve Büyük İkame Teorisi (Great Replacement).....	43
Bekir HALHALLI	
HIV ile Mücadeleye Acil Eylem Planı İhtiyacı.....	53
Söyleşi - Haber	
Ukrayna Savaşı AB'yi Nasıl Sarsıyor?.....	62
Andrea NÜSSE Çeviri: Sevim Bülent	
Giorgia Meloni İtalya'nın İlk Kadın Başbakanı Oldu.....	65
Hannah ROBERTS Çeviri: Senanur BAŞARAN	
İtalya'nın Sosyal Demokratları Akıntıya Kapılmış Sürükleniyor.....	68
Tommaso GROSSI & Niccolò BARCA Çeviri: Onur KARADAL	
Başbakan Olarak Rishi Sunak, İngiltere'de Siyasi İstikrar İçin En İyi Umut.....	72
Editor Independent.ie Çeviri: Yaren CANBOLAT	

Savaştan Dört Ay Önce, Almanya Rus Doğalgaz Boru Hattının Tehdit Oluşturmadığını İddia Etti.....	74
Hans Von Der BURCHARD Çeviri: Tolga BORUCU	
Fransa, Transatlantik Ticaret Gerilimi Arttıkça Kötü Polisi Oynuyor.....	77
Giorgio LEALL & Barbara MOENS Çeviri: Cemil KÜN	
Piyasalar Truss'ın İngiltere'sini Yerle Bir Etti - Şimdi de Kemirmek İçin Başka Bir Bacak Arıyorlar.....	80
Jamie DETTME Çeviri: Semanur IŞIKSOY	
“Bir Marula Yenildi”: Liz Truss'un Parlayıp Söndüğü 44 Günü.....	84
Matt HONEYCOMBE-FOSTER Çeviri: Saliha YAZICIOĞLU	
Gerçek Emmanuel Macron Lütfen Ayağa Kalkabilir Mi?.....	89
Clea CAULCUTT & Sarah Anne AARUP Çeviri: Zeynep KIRCA	
Enerjiyi Koruma: Hastaneler Artan Maliyetlerle Mücadele diyor.....	95
Sarah-Taïssir BENCHARIF Çeviri: Doğa BİNGÜL	

Editörden

Bundan yedi yıl önce EURO Politika ismi ile çıktığımız bu yolculukta ilk sayımızın konusu bugün olduğu gibi aşırı sağ üzerinedir. Bir anlamda tesadüfi olarak, fakat aslında statüko değişse bile bazı kavramların zaman içerisinde kendini tekrar etmesi nedeniyle, bugün yine aşırı sağ tartışılmaktadır.

“Biz ve onlar” ayrımı ile dışlayıcı söylemler kullanan aşırı sağ partilerin günümüzde yeniden yükselişe geçmeleri demokratik kazanımları da ciddi anlamda tehdit etmektedir. Geçmişten günümüze yapılan akademik çalışmalar, özellikle kriz dönemlerinde aşırı sağ eğilimlerin arttığını öne sürmektedir. Bu durum ise elbette seçmen davranışını da etkilemekte ve günün sonunda bu partilerin kendilerine yönetim içerisinde yer bulmalarına sebebiyet vermektedir. Ancak bundan da ötesi, statükoda geçtiğimiz yıllara kıyasla bir farklılaşma olduğunu iddia edebiliriz. Bu bağlamda, mevcut politik spektrumun pratikte sağ ve aşırı sağ arasına sıkışmış olduğunu söyleyebiliriz.

Aşırı sağ eğilimlerin özellikle kriz dönemlerinde artış gösterdiği bilgisini göz önünde bulundurduğumuzda, önümüzdeki seçimlerde aşırı sağ partilerin kendilerine daha da fazla alan açacaklarını söylemek mümkündür. Nitekim, COVID-19’un beraberinde getirmiş olduğu ekonomik etkiler ve Rusya-Ukrayna Savaşı küresel boyut açısından örnekler arasındadır. Küresel etkilerin yanı sıra AB iç dinamiklerinde de özellikle Brexit sonrasında ciddi değişiklikler meydana gelmiştir. Evet, bugün COVID-19 ile birlikte tüketim alışkanlıklarının değiştiğini veya lojistik faaliyetlerin negatif etkilendiğini biliyoruz. Diğer yandan Orta Doğu’da devam eden çatışmalar ve Rusya-Ukrayna Savaşı nedeniyle göç hareketliliğinin de farkındayız. Bunlar her ne kadar somut deliller olsa bile, seçmen davranışında “daha kolay” ifadelerin daha fazla yer bulduğunu da bilmekteyiz. Bu nedenle “işinizi elinizden mülteciler alıyor” minvalindeki söylemlerin maalesef bilimsel bulgulardan daha fazla kabul gördüğü aşıkardır.

Avrupa Birliği'nin (AB) temel hedef ve politikalarına baktığımızda, "AB içinde ve dışında özgürlük, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü değerlerini garanti altına almak ve yaymak, her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek" gibi söylemler öne çıksa da aşırı sağ hareketlerin yükselmesi ile pratikte taban tabana zıt bir durum ve duruş gözlemlenmektedir.

Nitekim, özgürlük ve demokrasi kavramlarından tamamen uzak olan antisemitizm ve İslamofobik söylemler ve "güvenlik" adı altında kutuplaştırma çalışmaları aşırı sağ partiler tarafından ele alınmaya ve daha da kötüsü kabul görmeye devam etmektedir.

**Nilfem BAYKAN |
Yazı İşleri Sorumlusu**

Misafir Yazarın Önsözü

Yaşlı ve yorgun dünya, bir yandan üzerindeki 8 milyarlı insanın doğum gününü kutlarken diğer yandan maruz kaldığı ve her geçen gün artan mevcut tehdit ve sınamalara inat bir şekilde dönmeye devam ediyor. Dünyadaki siyasi ve toplumsal değişim rüzgârı başımızı döndürürken, günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan aşırı sağ partilerin ve milliyetçi hareketlerin ivme kazanması endişelere yol açıyor.

Günümüzde küresel düzeyde muhafazakarlaşma, sağa kayma, milliyetçi gündemler ve küreselleşme karşıtı hareketler güç kazanıyor. Bu durum, ekonomi politikalarından seçim sonuçlarına, toplumsal hareketlerden ülkelerin dış politika tercihlerine kadar oldukça geniş bir yelpazede etkiler silsilesi oluşturuyor. Yeni aktörler ortaya çıkarken eski tartışmalar yeniden alevleniyor. Unutulmaya yüz tutan tarihsel husumetler canlanıyor. “Dondurulmuş çatışma” olarak tanımlanan bölgesel ihtilafların üzerindeki buz tabakaları birer birer kırılıyor. Her geçen gün iş birliği ve çok taraflılık yerini korumacılığa, güç mücadelesine, milliyetçiliğe ve rekabete bırakıyor.

Elbette özgürlüklerin, demokrasinin ve insan haklarının merkezi olan Avrupa kıtası da bu sınamalardan üzerine düşen payı alıyor. Yaşlı ve yorgun Avrupa kıtası, tarih boyunca birçok dış tehditle göğüs göğüsse mücadele etmiş ve bu mücadelelerden zaferle ayrılmayı başarmıştı. Fakat bu sefer tehdidin çok daha sosyolojik temellere dayandığı ve iç dinamiklerden önemli ölçüde beslendiği görülüyor. Bu sebeple çok ama çok yakından izlenmesi, takip edilmesi ve politika üretilmesi gerekiyor.

Tüm dünyanın yanı sıra Avrupa kıtasında da aşırı sağcı hareketler ve muhafazakâr siyaset güç kazanıyor. Bu hareketler günümüzde bir yandan Fransa’da Marine Le Pen, Hollanda’da Geert Wilders, İtalya’da Matteo Salvini ve Giorgia Meloni gibi siyasi isimleri ortaya çıkarırken diğer yandan Pegida gibi toplumsal hareketlerin her geçen gün daha görünür hâle gelmesine yol açıyor. İtalya’da aşırı sağ tek çatı altında toplayan Giorgia Meloni seçimleri kazanarak aşırı sağcı düşüncüyü başbakanlığa taşıdı. Sosyal demokrasinin kalesi olarak bilinen İsveç’te dahi aşırı sağın ana muhalefet hâline geldiği görüldü. Fran-

sa'da bayrağı babasından devralarak taşımayı sürdüren Marine Le Pen, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura kalmayı adet hâline getirerek Fransız seçmenini ciddi şekilde seçeksiz ve çaresiz bırakmaya başladı.

Tüm bu yaşananlar, yalnızca ulusal düzeyde ülkelerin toplumsal ve siyasal yapısına değil Avrupa Birliği'nin geleceğine yönelik de ciddi bir tehdit oluşturuyor. Zira bu partiler, AB'yi "elitist bir yapılanma ve ülkelerinin ulusal egemenliğini törpüleyen bir vesayet sistemi" söylemi içine yerleştirerek AB'nin ve kurumlarının meşruiyetini hedef almayı gelenek hâline getirmiş durumda. İçeride yürüttükleri hegemonya mücadelesine dış destek bulabilmek amacıyla da iliberalizmin temsilcisi olan Rusya ile dirsek teması kurmuş durumdadır. Hatta Fransa, Avusturya, Almanya, İtalya gibi ülkelerdeki aşırı sağcı siyasetçilerin Rus bankalarından kredi almaları ve Rusya ile kurdukları özel ilişkiler, bu ülkelerde soruşturma konusu hâline dahi getirildi. Bu partilere mensup aşırı sağcı siyasetçilerin işgal edilen Kırım ya da Doğu Ukrayna bölgelerinde düzenlenen referandumlara seçim gözlemcisi olarak giderek işgalleri meşrulaştırmaya çalışmaları da Rusya ile ilişkileri açısından not edilmişti.

Her ne kadar halk için siyaset yaptıkları popülizmine sarılsalar da bu partilerin demokrasi için tehdit oluş-

turduklarının altı kalın bir şekilde çizilmeli. Öyle ki seçim sonrası eski ABD Başkanı Donald J. Trump destekçilerinin Kongre binasını basmaları veya yakın zamanda Almanya'daki aşırı sağcı yapılanmanın darbe kalkışması içine girmesi, konunun aslında demokratik kurumların mevcudiyeti açısından ne kadar ciddi olabileceğini gözler önüne seriyor. Almanya'daki darbe kalkışması ile ilgili göz altına alınan isimlerin Rusya ile bağlantıya sahip olması, aşırı sağın güç kazanması ile ilgili mücadelenin yalnızca iç politikada alınacak önlemlerle yürütülemeyeceği gerçeğini de gözler önüne seriyor.

Her sayısıyla Avrupa kıtası ve AB açısından önemli bir meseleye işaret ederek düşünsel tarihe önemli miraslar bırakan ve Türkiye'deki Avrupa çalışmaları literatürünün gelişmesine katkı sağlayan EUROPolitika dergisinin bu sayısında, Avrupa'da yükselen aşırı sağ olgusu enine boyuna masaya yatırılıyor. EUROPolitika Dergisinin 16. sayısının, genel olarak Avrupa Birliği'ni, özelde ise Avrupa aşırı sağını çalışan ya da merak eden araştırmacılar için önemli bir kaynak teşkil edeceğine ve AB'nin Türkiye'de daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağına inanıyoruz. Emeği geçen tüm yazarlara teşekkür eder keyifli okumalar dileriz.

Oğuz Güngörmez
İKV Uzmanı & İKV İstanbul AB
Bilgi Merkezi Koordinatörü

Avrupa'da Aşırı Sağ Kabuk Değiştiriyor

Oğuz GÜNGÖRMEZ*

Özet

2022 yılı, Avrupa'daki aşırı sağ partiler açısından oldukça hareketli geçti. Fransa, İtalya ve İsveç gibi önde gelen AB ülkelerindeki seçim sonuçları, aşırı sağın Avrupa kıtasındaki geleceğine dair önemli mesajlar verdi. Bunun yanı sıra 24 Şubat 2022 tarihinde Rusya'nın Ukrayna topraklarını işgal etmeye yönelik başlattığı savaş ve akabinde yaşanan tartışmalar, Rusya ile dirsek temasında olan söz konusu partileri bir açmaz içine soktu. Son olarak İtalya'da Salvini'nin yanı sıra Meloni gibi yeni bir siyasi figürün ortaya çıkarak aşırı sağ cepheyi etrafında toplaması ya da Fransa'da Marine Le Pen'in, Le Pen ailesinin yadigarı olan Ulusal Birlik parti liderliğini 27 yaşında bir siyasetçiye devretmesi ve aşırı sağın kabuk değiştirmeye başladığı yorumlarının yapılmasına yol açtı. Bu yazıda Avrupa'daki aşırı sağ parti ailesinin yaşadığı güncel gelişmelere ışık tutulması planlanıyor.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ, Avrupa Birliği, Popülizm, Marine Le Pen, Matteo Salvini

Giriş

Aşırı sağ kavramı genel hatları itibarıyla aşırı milliyetçi, yabancı düşmanı, ırkçı, kökten dinci ve gerici görüşlere sahip kişileri, grupları ya da siyasi hareketleri tanımlamak için kullanılıyor (Carlisle, 2005, s. 693). Avrupa'da yükselen aşırı sağ partiler de bu tanımlamaya uyarken, her geçen gün kendilerinden daha fazla söz ettirmeye başladılar. Her ne kadar sağ eğilimlerin güçlenmesini küresel bir trend olarak okuyan düşünürlerin sayısı her geçen gün artsa da, Avrupa kıtasının söz konusu tartışmada özel bir yere sahip olduğu görülüyor. Partilere bakıldığında beslendikleri ideolojiler ülkeden ülkeye değişse de siyasi duruşları ana hatlarıyla ortak noktalara ve referanslara dayanıyor. Öyle ki, Avrupa aşırı sağ parti ailesine bakıldığında ortak özellikleri arasın-

* İKV Uzmanı & İstanbul AB Bilgi Merkezi Koordinatörü | Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Doktora Adayı, oguzgungormez@gmail.com, 05375134831.

Photo: Geçen Aralık (2021) ayında, Viktor Orbán ve Marine Le Pen Varşova'da el öptüler. Fotoğraf: Wojtek Radwanski, AFP

da milliyetçilik, yabancı düşmanlığı, Neonazi ilgisi ve tarihi revizyonizm anlayışı, göç ve mülteci karşıtlığı, AB karşıtlığı, merkantilist ekonomi politikalarına destekleri, popülizm, kutuplaştırmaya dayalı siyaset anlayışları bulunuyor (Güngörmez, 2021).

Avrupa'daki Son Seçimler ve Aşırı Sağın Performansı

Yıl içinde önde gelen AB ülkelerinde gerçekleşen genel seçimlerin ilki 10 ve 24 Nisan tarihlerinde Fransa'da gerçekleştirildi. Her ne kadar Emmanuel Macron ikinci turda oyların %58'ini alarak aşırı sağ lider Marine Le Pen'i mağlup etse de mecliste çoğunluğu kaybetti. Ayrıca aşırı sağcı Ulusal Birlik partisi, mecliste 89 koltuk kazanarak tarihi bir başarıya imza attı. (France 2022 - Presidential election, 2022) Fransa'daki seçim sürecinde Macron'un aşırı sağ cepheden oy

çalma uğruna izlediği "sağa kayma stratejisi" başkanlık seçiminin ikinci turunda karşısına Marine Le Pen'in çıkmasını sağlayarak olumlu sonuç üretse de parlamento seçimlerinde hezimetini beraberinde getirdi. Ana akım siyasi partilerin oy devşirme uğruna sağa kayması ve aşırı sağ söylemleri sahiplenmesi ile ilgili literatürdeki çıkarımlar Fransa parlamento seçimlerinde bir kez daha test edildi. "Taktikler aslını yaşatır" sözünü haklı çıkarır şekilde aşırı sağ söylemleri benimseyen ana akım siyasi partilerin Fransa'da da aslını yaşattığı görüldü.

Aşırı sağ partilere yönelik diğer önemli mesajlar İtalya ve İsveç seçimleri özelinde ortaya çıktı. İtalya'da son yıllarda yaşadığı skandallar sebebiyle ışığını kaybeden aşırı sağcı lider Matteo Salvini, bayrağı bir diğer sağcı figür olan Giorgia Meloni'ye kaptırdı.

Onun liderliğinde örgütlenen İtalya aşırı sağı ise 25 Eylül'deki seçimlerde tarihi bir başarı göstererek %26,2'lik oy oranıyla birinci parti geldi ve iktidar oldu (Italy's Parliamentary Election 2022, 2022). Benito Mussolini'den sonra yönetime gelen "ilk aşırı sağcı lider" unvanını taşıyan Meloni, AB antlaşmaları yeniden masaya yatırmak istemesiyle Brüksel'de ciddi rahatsızlığa sebep oluyor. "Önce İtalya ve İtalyan halkı" retorliğini seçim kampanyasının merkezine yerleştiren Meloni'nin, özellikle seçmenin COVID-19'la mücadele, ekonomik kriz ve enflasyon, göç ve mülteci sorunu, enerji krizi gibi konulardaki rahatsızlığının meyvesini topladığı belirtiliyor.

İsveç seçimleri de aşırı sağ partilere yönelik önemli mesajlar verdi. Özellikle sosyal demokrasinin kalesi ola-

rak nitelendirilen İsveç'teki seçim sonuçlarında, %20,5 oy oranıyla aşırı sağ parti olan İsveç Demokratlarının ikinci sırada yer alması oldukça dikkat çekti. İsveç'in bir göç ülkesi hâline gelmesini kampanyanın merkezine yerleştiren partinin, seçmene "İsveç'i yeniden güvenli bir hâle getirme" sözünü verdiği görüldü. 1980'li yıllarda kurulan ve Neonazi kökenleri sebebiyle diğer partiler tarafından siyasi izolasyona tabi tutulan partinin aldığı oy oranı, yeni dönemde aşırı sağın İsveç'te çok daha görünür hâle geleceğini gösteriyor (Polk, 2022). Hâliyle ana akım partilerin ana muhalefet hâline gelen aşırı sağ cepheyi ne kadar siyasi izolasyona tabi tutabilecekleri soru işaretleri barındırıyor.

Photo: İtalya Başbakanı Giorgia Meloni, 22 Ekim 2022 Cumartesi Quirinal başkanlık sarayında yemin ettikten sonra ayrılırken kameralara el sallıyor. [AP](#)

Photo: Moskova'da Vladimir Putin ve Marine Le Pen'in Portreleri. Getty Images aracılığıyla Vasily Maximov/AFP

Rusya Konusunda Yeniden Mevzilenme Arayışı

Rusya'nın Ukrayna'ya 24 Şubat 2022 tarihinde uluslararası hukuk teamüllerine aykırı şekilde müdahale etmesi, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin kendilerini krizin ortasında bulmasına yol açtı. Öyle ki, bu partilerin genelde Rusya ile, özelde ise Putin yönetimi ile yakın ilişkilerde buldukları biliniyor. Rusya'nın "kadim dostları" olarak nitelendirilen bu partilerin Rus bankalarından krediler aldığı ortaya çıkmıştı. Liderler, Putin'in yönetim anlayışını model olarak benimsediklerini açıklıyorlar, hatta Kırım'ın ilhakını meşrulaştırmaya yönelik faaliyetler yürütüyorlardı (Coynash, 2018). Hatta Salvini, Putin baskılı tişört giyerek Avrupa Parlamentosu'nda dolaşmakta bir beis görmeyecek kadar Rusya sevdasını siyasi gündeminin merkezine yerleştirmişti (Italian Lawmaker Put on Pu-

tin T-Shirt at EU Parliament Session , 2015). Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik işgal girişimiyle kendilerini çıkmazda bulan Matteo Salvini ve Le Pen başta olmak üzere tüm Avrupa aşırı sağ aktörleri, Putin yönetimiyle bağları sebebiyle ciddi şekilde eleştirilmeye başlandı (Güngörmez, 2022).

Artan tepkiler, aşırı sağ partiler açısından politikalarını gözden geçirme ve siyasi açıdan yeniden mevzilenme ihtiyacı ortaya çıkardı. Aşırı sağcı liderlerin Rusya'nın saldırısını kınamak zorunda kalarak Ukrayna'ya destek mesajları verdikleri görüldü. Eleştiriler sebebiyle Fransa'da Le Pen'in Putin ile fotoğrafının yer aldığı tüm seçim broşürlerini toplattırıldığı görüldü (Cuthbertson, 2022). Ayrıca Le Pen, savaşın Rus lidere yönelik görüşlerini "kısmen" değiştirdiğini ve Rusya'nın otoriter bir rejim olduğunu söyleme ihtiyacı hissetti. Matteo

Salvini de ilk etapta “her türlü askeri saldırganlığa karşıyım” gibi muğlak ifadeler dile getirirse de daha sonra “askeri saldırganlık” ifadelerini kullanarak Ukrayna Büyükelçiliği’ne çiçek bıraktı.

Finlandiya’daki aşırı sağcı Finns Partisi de NATO üyeliğine şiddetle karşı çıkıyorken ve bu adımı “Fin egemenliğini baltalayıcı bir faktör” olarak değerlendirirken, günümüzde Finlandiya’nın NATO üyeliğine destek vermeye başladı. Kırım seçimlerine gözlemci göndererek ilhaki meşrulaştırmaya çalışan Belçika’daki Flaman partisi de Rus tehdidine karşı Belçika’da silahlanmanın artırılması gerektiğini dile getirdi. Mülteciler konusunda da politika değişikliğine giden partiler, Ukrayna’dan gelen mültecileri “gerçek mülteciler” olarak nitelendirerek Ortadoğu ve Kuzey Afrika mültecilerinden farklı bir tutum sergiledi (Berman, 2022).

Rusya’nın Ukrayna’ya müdahalesi, Rus yanlısı Avrupa aşırı sağının ciddi şekilde zemin kaybı yaşamaları ihtimalini ortaya çıkardı. Bunu engellemek için partilerin yeniden mevzilenmeyi tercih ederek geleneksel politikalarında değişikliğe gitme arayışına girdiği görülüyor.

Yeni Yüzlerle Merkeze Yürüme Stratejisi mi?

Bu noktada aşırı sağ partilerin Rusya konusunda yeniden mevzilenme arayışlarının yanı sıra yeni yüzlerle de kabuk değiştirme stratejisi izlediğine

değinilmesi gerekiyor. İtalya’da özellikle Lig Partisi ile özdeşleşen ve aşırı sağın yıllarca bayraktarlığını yapmış olan Matteo Salvini’nin son yıllarda oldukça yıpranarak konumunu bir diğer aşırı sağcı İtalya’nın Kardeşleri Partisi lideri Giorgia Meloni’ye kapıldığı görülüyor.

Fransa’da gerçekleşen bayrak değişimi de bu kapsamda oldukça dikkat çekiciydi. Fransa’da babası Jean-Marie Le Pen’i ekarte ederek kendi siyasi yolunu çizen Marine Le Pen’in Ulusal Birlik Partisi liderliğini 27 yaşındaki Jordan Bardella’ya bırakması, aşırı sağ partinin kabuk değiştirmeye çalıştığı şeklinde yorumlandı (Schofield & Tobias, 2022). Babası Jean-Marie Le Pen’den çok daha ılımlı bir çizgiyi benimsemesine rağmen ikinci turda merkez sağ ve merkez sol seçmenin oyunu alamayan Marine Le Pen, parti isminin birden fazla kez değiştirilmesiyle de çözüm bulamayınca liderliği genç ve yeni bir yüze bırakma kararı almış görünüyor. Le Pen’in parti içindeki gölge liderliğine devam edeceği su götürmez bir gerçek olarak görülürken, Le Pen’e yüksek sadakatle bağlı olan Bardella ile birlikte partinin daha merkeze taşınması hedefleniyor.

Avrupa Parlamentosu’nda da aşırı sağ parti ailesine liderlik eden Fransa ve İtalya’daki partilerde yaşanan gelişmeler, bu partilerin merkeze yürüme serüvenlerine devam edeceğini gösteriyor. Aşırı sağ partilerin, lider oligarşisine dayandığı ve karizmatik liderlerden beslendiği tespitleri bu

partilerle ilgili literatürde yer alan yaygın bir tespit olsa da doğruluğu soru işaretlerine yol açıyor. Yaşanan bu dönüşümler ve bayrak değişimleri, bu partilerin aslında karizmatik liderlerden ziyade fikirlerden, düşüncelerden ve krizlerden beslendiğini, artan göç ve ekonomik sorunlar sebebiyle güçlenen aşırı sağ görüşlerin özellikle günümüz Avrupasında lidersiz kalmayacağı gösteriyor.

Sonuç Yerine

Son olarak bu partilerin uzun yıllar boyunca muhalefet etmenin konforlu alanından çıkmadığı, çok az hükümet tecrübelerinin olduğu not edilmeli. Hâliyle, iktidara sahip olduklarında ya da koalisyon ortağı hâline geldiklerinde nasıl bir performans sergileyecekleri, aşırı sağ partilerin Avrupa'daki geleceğini de belirleyecektir. Bu bakımdan özellikle İtalya'da Giorgia Meloni kabinesinin nasıl bir performans sergileyeceği, aşırı sağ partilerin iktidar tecrübelerine dair de önemli mesajlar verecektir.

Türkiye'deki karar vericilerin de aşırı sağ parti ailesinde yaşanan bu güncel gelişmeleri ve dönüşümleri yakından takip etmesi gerekiyor. Zira söz konusu partilerde yaşanan dönüşümler ya da strateji değişiklikleri, yalnızca buldukları ülkelerin iç politikalarında değil dış politikalarında da önemli etkilere yol açıyor. Bu partilerin Türkiye'nin AB üyelik müzakereleri sürecini sabote ettiği ve Türkiye'nin AB üyeliğine sert bir şekilde muhalefet ettikleri bilinen bir gerçek. Türkiye'nin, tahay-

yül ettikleri Avrupa'nın bir parçası olmadığı şeklinde yeknesak bir algıya sahip olan aşırı sağ aktörlerin özellikle Avrupa Parlamentosu'nda Türkiye'ye yönelik güçlü bir muhalefet sergiledikleri görülüyor. Hâliyle Türkiye'nin AB üyelik müzakereleri yolunda aşırı sağ partilere yönelik kapsamlı bir stratejiye de sahip olması, bu partilerin mevcut AB ülkeleriyle ve Brüksel yönetimiyle ilişkilerini olumsuz etkilemesini engelleyecek politikalar üretmesi gerekiyor.

Referanslar:

Güngörmez, O. (2021). Avrupa Birliği Ülkelerinde Aşırı Sağın Yükselişi. In F. Cicioğlu, & H. M. Boyraz, *Avrupa Birliği Üzerine Tartışmalar* (pp. 97-114). İstanbul: Aktif Yayınevi.

France 2022 - Presidential election. (2022, Nisan 24). Retrieved from France 24: <https://www.france24.com/en/france-2022-presidential-election-second-round-results>

Güngörmez, O. (2022, March 30). *AB aşırı sağı yeniden mevzileniyor.* Retrieved from Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/ab-asiri-sagi-yeniden-mevzileniyor/2549985>,

Italy's Parliamentary Election 2022. (2022, Eylül 25). Retrieved from Politico: <https://www.politico.eu/italy-parliamentary-election-2022/>

Polk, J. (2022, Eylül 15). *Sweden's general election: Winners, losers, and what happens next* . Retrieved from LSE Blogs: <https://blogs.lse.ac.uk/>

- europblog/2022/09/15/swedens-general-election-winners-losers-and-what-happens-next/
- Cuthbertson, A. (2022, March 2). *Marine Le Pen's far-right party orders 1.2 million election leaflets showing her with Putin to be 'binned'* . Retrieved from Independent: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/france-elections-le-pen-putin-b2025791.html>
- Coydash, H. (2018, Mart 16). *Russia uses loyal 'observers' and repression for illegal elections in occupied Crimea* . Retrieved from Kharkiv Human Rights Protection Group : <https://khpg.org/en/1521166191>
- Italian Lawmaker Put on Putin T-Shirt at EU Parliament Session* . (2015, Haziran 9). Retrieved from Sputnik News: <https://sputniknews.com/20150609/1023150628.html>
- Finns Party parliamentary group backs Nato membership, MPs to be allowed free vote* . (2022, Mart 31). Retrieved from Yle News: <https://yle.fi/news/3-12385697>
- Berman, R. (2022, Mayıs 13). *Why the Right Went Quiet on Ukrainian Refugees* . Retrieved from The Atlantic: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2022/05/silence-right-ukrainian-refugees/629841/>
- Schofield, H., & Tobias, B. (2022, Kasım 5). *Jordan Bardella: French National Rally has new leader to replace Le Pen* . Retrieved from BBC News: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63525377>
- Carlisle, R. (2005). *The Encyclopedia of Politics: The Left and the Right Volume 2: The Right*. Londra: Sage Publication.

Avrupa Birliği Ülkelerinde Yükselen Popülist Radikal Sağ: Meloni'nin Zaferi

Ayçe SEPLİ*

Özet

Avrupa Birliği'nin (AB) karşı karşıya kaldığı krizler, AB'ye yönelik sorgulamaları arttırmanın yanı sıra popülist siyaset yürüten radikal sağ partilerin görünürlüğünün ve etkinliğinin giderek artmasına yol açmıştır. Günümüzde Avrupa politikasının önemli bir bileşeni konumunda olan popülist nitelikteki radikal sağ partilerden biri İtalya'da 25 Eylül 2022 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerde en yüksek oyu almayı başararak dikkatleri üzerine çeken İtalya'nın Kardeşleri'dir (*Fratelli d'Italia*-F.d.I.). Bu çalışmada, popülist radikal sağ partilerin AB'deki yükselişi Akdeniz ülkelerinden İtalya'da aktif siyaset yürüten F.d.I. örneği çerçevesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Popülist Radikal Sağ, İtalya, İtalya'nın Kardeşleri.

Giriş

Avrupa kıtası özellikle Soğuk Savaş sonrası süreçte liberal demokrasi anlayışı çerçevesinde yeniden bütünleşmiş ve kıta Avrupa'sında yer alan ülkelerin birçoğu Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik statüsü elde etmiştir. Diğer taraftan, 2008 yılında yaşanan küresel finans krizini takiben AB'nin bütünlüğünü tehlikeye sokan ve başa çıkmada oldukça zorlandığı krizlerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir (Seppli, 2022). 2008 küresel finans krizini, Euro bölgesi krizi, Ukrayna krizi, Yunanistan borç krizi ve mülteci krizi, Brexit ve Covid-19 Pandemisi gibi krizler takip etmiştir.

AB'yi derinden etkileyen bu krizler, AB'ye yönelik sorgulamaları arttırmanın yanı sıra yeni siyasi hareketlerin doğmasını da beraberinde getirmiştir. Sağ popülist hareketler, ekonomik sorunlar, kimlik sorunları, göç, geleneksel partilerin halkın taleplerine ve değişen koşullara cevap verememesi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bu

*Dr. Arş. Gör., KTÜ, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, aycesepli@ktu.edu.tr

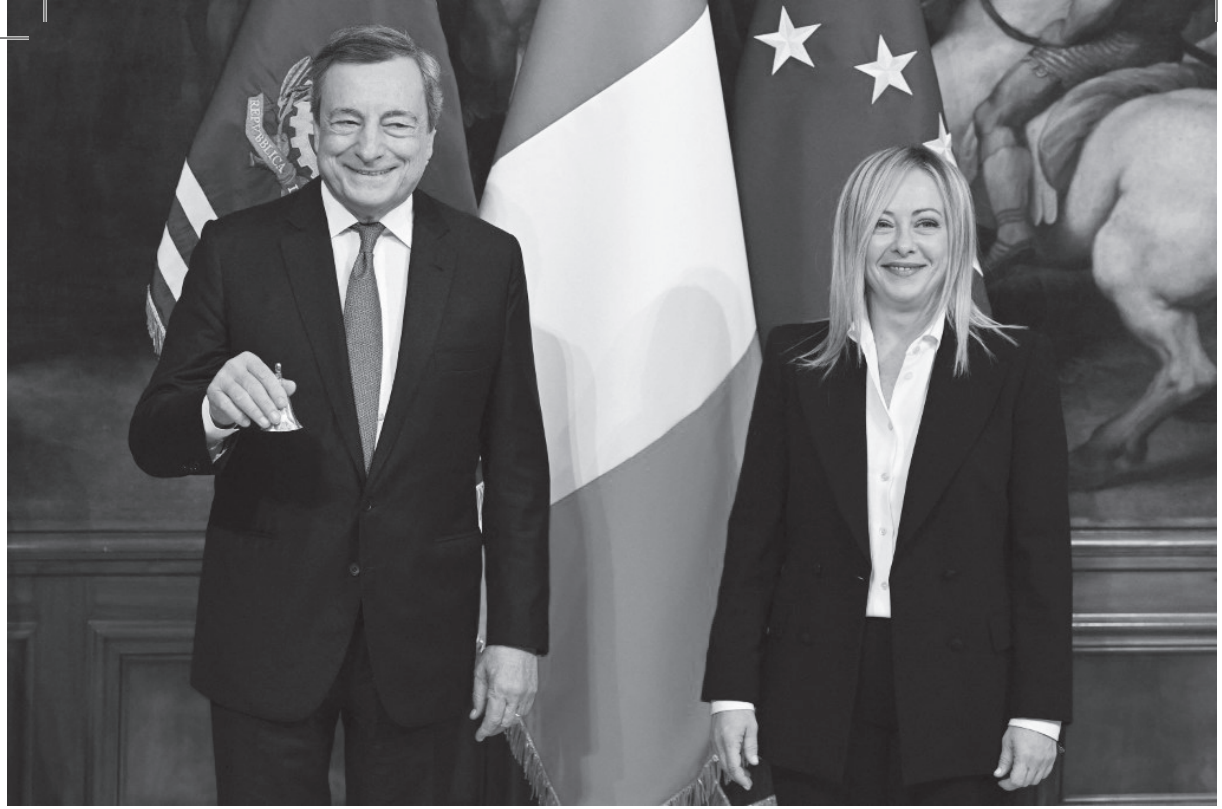

Photo: Italy's outgoing prime minister, Mario Draghi, on the left, prepares to hand over the cabinet minister bell to Italy's new prime minister, Giorgia Meloni, on the right, during a handover ceremony at Palazzo Chigi in Rome on October 23, 2022 AFP

bağlamda, AB ülkelerinde de yaşanan krizlerin bir sonucu olarak, popülist siyaset yürüten radikal sağ partilerin varlığı ve etkinliği artmıştır. Nitekim sağ kanat partilere verilen destek, ekonomik sorunlar, sosyo-kültürel tehditler, siyasi partilere güven duygusunun azalması gibi gerekçelerle artış gösterebilmektedir (Clarke vd., 2016: 3-4).

Radikal sağ partilere verilen desteğin artması, söz konusu partilerin zaman içerisinde yalnızca yerel ya da ulusal siyasette değil Avrupa siyasetinde de varlık gösterir hale gelmelerine neden olmuştur. Öyle ki, günümüzde Avrupa politikasının önemli bir bileşeni konumunda olan popülist nitelikteki

radikal sağ partiler, marjinal bir parti olma kategorisinden sıyrılarak ana akım parti kategorisine doğru kaymıştır (Mudde, 2012: 2). Diğer taraftan, Avrupa parti ailesinin en başarılı partileri konumunda olan popülist radikal sağ partilerin (Mudde, 2012: 4), yaşanan krizlerin kaynaklarını doğru tespit etmekle birlikte, genel olarak "gerçekçi çözümler" sunmaktan uzak politikalar benimseyerek, toplumu kutuplaştırıcı etki yarattıklarını özellikle belirtmek gerekir (Öner, 2021:96). Popülist radikal sağ partilerin ortak özellikleri- her partide farklı düzeylerde görülmeyle birlikte- muhafazakarlık, küreselleşme karşıtlığı, yabancı düşmanlığı, göçmen-mülteci karşıtlığı, korumacılık, ulusalcılık,

doğuşancılık, sistem karşıtlığı ve Avrupa şüpheciliği gibi değerleri benimsemeleri olarak sayılabilir. Bu anlamda, AB'nin karşı karşıya kaldığı en ciddi meydan okumalardan birinin popülist radikal sağ partilerden geldiğini söylemek mümkündür (bkz. Mudde, 2016: 291). Nitekim ulusal birliğin savunulmasına vurgu yapmayı tercih eden popülist radikal sağ partiler halkın duruşuna daha yakın çizgi-de politikalar benimsemekte (Hooghe ve Marks, 2009: 21) ve ulusal kimlik endişeleri ile kültürel tehdit algısını ön plana çıkartarak vatandaşlar üzerinde etki alanı yaratmaya çalışmaktadırlar (bkz. De Vries ve Van Kersbergen, 2007: 321; Hooghe ve Marks, 2009: 21).

Popülist radikal sağ olarak ifade edilen partiler, ilgili literatürde “aşırı sağ”, “radikal sağ” ya da “sağ kanat popülist” gibi farklı biçimlerde adlandırılabilirler (bkz. Mudde, 2014:98; 2016: 295-296). Cas Mudde (2014: 98-99), aşırı sağ, “aşırılıkçı” ve “radikal” sağı içeren çatı bir kavram olarak kullandığını belirtir. Mudde’a göre, aşırılıkçı ve radikal sağ arasındaki fark demokrasinin temel ilkelerine karşı yaklaşımlarından kaynaklanır. Aşırılıkçı sağ, sistem karşıtı bir biçimde demokrasiyi tümünden reddederken; radikal sağ, demokrasiyi kabul eder; ancak çoğulculuk ve azınlık haklarına dayanan liberal demokrasiyi reddeder¹.

¹ Mudde'un yaptığı ayırımın hareketle, bu çalışmada F.d.I.'dan hem kavramsal karışıklığın önüne geçmek adına hem de aşırılıkçı olarak adlandırılmayacağı için popülist radikal sağ olarak bahsedilmiştir.

Mudde'a (2004) göre popülizm, “ince bir ideoloji”dir. Popülist radikal sağ partilerden bahsedildiğinde, her biri kendi içerisinde farklı özellik taşıyabilmekle birlikte, bu partilerin temel ideolojileri çerçevesinde taşıdıkları temel özellikler Mudde tarafından doğuşancılık, otoriterlik ve popülizm olarak sıralanmıştır. Doğuşancılık, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığının bir bileşeni olarak düşünülebilir. Doğuşancılık genel itibarıyla göçmenleri ve yerli azınlıkları hedef alır ve bu grupları homojen olan ulusa tehdit olarak algılar. Otoriterlik ise, katı kurallara dayanan bir toplum anlayışına dayanır. Otoriterlik, toplumsal problemlerin suç olarak sayılmasını ve suçlulara daha az hak tanınması anlayışını da beraberinde getirir. Son olarak popülizm ise, toplumu “saf insanlar” ve “yozlaşmış elit” olarak birbirine zıt ve homojen iki gruba ayıran ve siyasetin genel iradeyi temsil etmesi gerektiğini savunan bir ideoloji niteliğindedir (Mudde, 2004: 543; Mudde, 2014: 99; Mudde, 2016: 296).

“Toplumun sesi” olduklarını iddia eden popülist radikal sağ politikacılar (Mudde, 2016: 296), Avrupa ülkelerinde önemli seçim başarıları elde etmektedirler. Fransa’da Ulusal Cephe (*Front National-FN*), Avusturya’da Avusturya Özgürlük Partisi (*Freedom Party of Austria- FPO*), Hollanda’da Hollanda Özgürlük Partisi’nin (*Party for Freedom-PPV*) elde ettiği seçim başarıları bu anlamda verilebilecek önemli örneklerden bazılarıdır. Seçimlerde elde ettiği başarı grafiği hızla

2013-2022 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Genel Seçimler ve Siyasi Partilerin Oy Oranları

Yıl	F.d.I. (%)	İtalya İleri (Forza Italia-FI) (%)	Lig1 (LEGA) (%)	Beş Yıldız Hareketi (Movimento 5 Stelle-M5S) (%)	Demokratik Parti (Partito Democratico-PD) (%)
2013	2	21,6	4,1	25,6	25,4
2018	4,4	14	17,4	32,7	18,7
2022	26	8,1	8,8	15,4	19,1

Kaynak: *Parties and Elections in Europe, 2022*

¹Önceki ismiyle Kuzey Ligi (*Lega Nord-LN*)

tırmanan popülist radikal sağ partilerden bir diğeri ise AB üyesi İtalya'da aktif siyaset sürdüren ve 25 Eylül 2022'de gerçekleştirilen seçimlerin kazananı olan F.d.I. olmuştur.

Mudde'un da belirttiği üzere, Avrupa'daki popülist radikal partiler her ne kadar önemli seçim başarıları elde ederek siyasal anlamda yükselişte olsalar da genel olarak ikincil aktör konumunda olma eğilimi göstermektedirler (2016: 302). Ancak, F.d.I.'nın 2022'de İtalya'da gerçekleştirilen son genel seçimlerde elde ettiği galibiyet, onun koalisyonun büyük ortağı olma imkânı yakalamasını da beraberinde getirmiştir. Bu anlamda İtalya, Avrupa ülkeleri arasında bir ilk niteliğindedir. Buradan hareketle, bu çalışmada popülist radikal sağ partilerin AB'deki yükselişi Akdeniz ülkelerinden İtalya'da aktif siyaset yürüten F.d.I. örneği çerçevesinde incelenecektir.

İtalya'nın Kardeşleri'nin Kuruluşu ve 2022 Seçimlerine Giden Süreç

F.d.I., İtalya siyasetindeki ana akım merkez sağ parti olan Özgürlük Halkı (*Popolo della Liberta-P.d.L*) Partisi'nden ayrılma yoluyla, Giorgia Meloni tarafından 21 Aralık 2012 yılında kurulmuştur ve ilk olarak 2013, ardından 2018 ve 2022 yıllarında yapılan genel seçimlere katılmıştır. F.d.I. kurulduğu tarihten 2022 yılında yapılan genel seçimlere kadar İtalyan parlamentosundaki ana muhalefet partisi konumunda olmuştur.

Yukarıdaki yer alan ve İtalya'da 2013-2022 yılları arasında gerçekleştirilen genel seçimler ve ana siyasi partilerin aldıkları oy oranlarının verildiği tablo incelendiğinde, F.d.I.'nın 2013 yılında girdiği ilk genel seçimler sonrasında kendisine destek veren seçmen kitle-sini zamanla genişlettiği ve marjinal bir parti konumundan sıyrıldığı görülmektedir. Özellikle, 2022 yılındaki

seçimlerde elde ettiği başarı bu anlamda dikkate değerdir.

F.d.I'nun 2013 seçimlerine giderken benimsediği politikaları incelendiğinde, "İtalya'yı Bekleyen Zorluklar" isimli 2013 programı bağlamında, partinin kurulduğu ilk dönemde AB'ye karşı negatif bir tutum sergilemediği, dolayısıyla, Avrupa şüpheci bir çizgide olmadığı gürılmektedir. Ayrıca, parti politikalarında herhangi bir doğuştancılık, milliyetçilik ya da otoriterlik ibaresi olmadığı gibi, g karşıtlığı ya da yabancı dűřmanı ögelere de rastlanmamaktadır. Bu bağlamda, 2013 yılı parti programı uyarınca, F.d.I'nun bu dönemde muhafazakar sađ kanat bir partiye daha yakın durduğunu söylemek mümkündür (Dona, 2022: 9-10). Popülist radikal sađ partilere ilişkin ögelere ilk olarak parti lideri Meloni'nin 9 Mart 2014'te Fiuggi'de gerçekleşen Parti Kongresinde yaptđı "Egemen Halk Adına" isimli konuşmada rastlanmıştır. Meloni'nin Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinden birkaç ay önce gerçekleştirdiği bu konuşmada, o dönemin Başbakanı Matteo Renzi'ye benimsediği karşıtlığa, milliyetçi, otoriter ve Avrupa şüpheci ögelere rastlamak mümkündür (bkz. Dona, 2022: 10). F.d.I'nun radikal sađa kaymasını netleştiren olay ise, 2017 yılında Trieste'de düzenlenen İkinici Parti Kongresi olmuştur. 2018 genel ve 2019 AP seçim programlarının dayandırılacağı ideolojiyi temsil eden "Vatanseverlerin Hareketi İçin Trieste Tezi" başlığını taşıyan belge bu kong-

rede kabul edilmiştir. 2017'de yayımlanan söz konusu belge çerçevesinde F.d.I. doğuştancılık, milliyetçilik, egemenlik, otoriterlik, Avrupa şüpheciliği ve popülizm gibi radikal sağın temel özelliklerini taşır hale geldiğini söylemek mümkündür (bkz. Dona, 2022: 11-13).

İtalya ulusal siyaseti incelendiğinde, F.d.I'nun özellikle 2022 yılındaki seçimlerde gerçekleştirdiği sıçrama öncesinde, popülist eğilimleri ile dikkatleri üzerine çeken ve kendisini destekleyen kitleyi gün geçtikçe arttıran partiler olarak M5S ve LEGA dikkatleri çekmektedir. Özellikle, 2018 seçimlerinin bu popülist partilerin zaferi niteliğinde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim popülist, sistem karşıtı ve çevreci özellikler taşıyan M5S2, İtalya'da 4 Mart 2018'de yapılan seçimlerde tek başına %32,7 oy almayı başarmıştır. Bir nceki seçimde aldıkları oy oranları kıyaslandđında diğer partilerin genel olarak oy oranlarında dűřüş gözlemlenirken, M5S aldđı oyları %25,6'dan yaklaşık 7 puan daha arttırmış ve tek başına en yüksek oyu alarak büyük bir başarı yakalamıştır. Bununla birlikte, 2018 seçimlerinde en büyük sıçramayı, Matteo Salvini liderliğindeki blgeselci, sađ kanat popülist bir parti olan LEGA yapmıştır. LEGA, 2013 seçimlerinde almış olduğu %4,1 oy oranını yaklaşık dörde katlayarak %17,4 oy almış ve yönetimdeki koalisyon ortaklarından biri olmayı başarmış-

² M5S, kendisini siyasi sağ-sol parti spektrumunun dışında olarak tanımlar.

tır. LEGA'nın 2018 seçimlerindeki bu çıkışı bağlamında, partinin İtalya'da popülist radikal sağın F.d.I.'dan önceki en büyük destekçi kitlesine sahip olan temsilcisi konumunda olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

2018 genel seçimleri sonrasında uzun süreli bir belirsizlik dönemi olmuş ve hiçbir parti meclis çoğunluğunu elde edemeyince M5S ve LEGA partileri Conte I hükümetini kurmuşlardır. Conte I hükümeti, Haziran 2018-Eylül 2019 arasında görevde kalmıştır ve daha sonra yerini Eylül 2019- Şubat 2021 tarihleri arasında görev yapacak olan ve M5S, PD ve diğer küçük sol kanat partiler arasında kurulan Conte II hükümetine bırakmıştır. Şubat 2021'de ise, mecliste süregelen istikrarsızlık dolayısıyla, Cumhurbaşkanı Sergio Mattarella Avrupa Merkez Bankasının eski başkanı Mario Draghi'ya yeni bir hükümet kurmak için çağrıda bulunmuştur. Draghi tarafından kurulan ve Şubat 2021'den Temmuz 2022'ye kadar görevde kalan koalisyon hükümeti aşırı sağ kanatta yer alan F.d.I. ve küçük bir sol parti olan Demokratik Sol (Sinistra Italiana- SI) hariç tüm partilerin desteğini almıştır (bkz. Dona, 2022:2).

2018 yılında gerçekleşen genel seçimler sonrasında üç farklı koalisyon hükümeti kuruldu; ancak F.d.I.'nin bu hükümetlerin hiçbirinde koalisyon ortağı olmadığı görülmektedir. Bu durum, parti lideri Meloni'nin etkileri İtalya'da da hissedilen krizler karşısında muhalefet partisi olarak avantaj sağlamasını beraberinde getirmiştir.

Öyle ki, 2022 seçimleri LEGA'nın ve FI'nın destekçi kitlesindeki düşüşü gösterdiği gibi F.d.I.'nın kitlesindeki artışı gözler önüne sermektedir. Bu bakımdan, F.d.I. yükselirken, İtalya'da aktif siyaset yürüten diğer sağ partilerin oylarının düşüşe geçtiği dikkat çekmektedir.

2022 seçimlerine giden süreçte Meloni'nin popülaritesini arttıran etmenlerden biri, Conte II hükümetinin kurulmasını takiben, LEGA, FI ve F.d.I. tarafından Roma'da düzenlenen gösteriler olmuştur. Bu gösterileri takiben "Ben Giorgia" adlı bir video viral olmuştur. Meloni'nin "Ben Giorgia. Ben kadını, ben anneyim, ben Hristiyan'ım" ifadelerinin yer aldığı bu video her ne kadar onunla alay etme amacı taşısa da Meloni için pozitif etki yaratan bir seçim malzemesine dönüşmüştür (bkz.Dona, 2022: 8).

Meloni'nin Zaferi

İtalya'da Şubat 2021'den itibaren iktidarda olan Başbakan Draghi yönetimindeki koalisyon hükümetinin Temmuz 2022'de dağılarak erken seçim kararı alınmasını takip eden süreçte gerçekleştirilen 2022 seçimlerinde en yüksek oyu alan F.d.I'nın ve F.d.I., LEGA, FI ile bazı küçük partilerin birleşmesiyle oluşan sağ koalisyonun lideri Meloni, İtalya'nın ilk kadın başbakanı olmasının yanı sıra İtalya'nın Benito Mussolini'den sonraki ilk sağcı başbakanıdır. Meloni, ayrıca, 2008 yılındaki genel seçimler sonrasında başbakan olan Silvio Berlusconi'den sonra ilk kez seçimle başbakan olan isimdir.

Meloni'nin seçim kampanyası sırasında benimsediği temel söylem "Tanrı, vatan ve aile" üzerinden şekillenmiştir (Pınar, 2022). "Tanrı, vatan, aile" söylemi, faşist lider Mussolini döneminin sloganı olması bakımından (Saviano, 2022), endişe uyandırıcı niteliktedir. Buna rağmen Meloni, söz konusu söylemin faşist bir nitelik taşımadığını iddia ederek, esasında, İtalyan devrimci lider Giuseppe Mazzini'ye ait olduğunu söylemiş (Saviano, 2022) ve hakkındaki endişeleri yumuşatmaya çalışmıştır. Diğer taraftan, şekilde de görüleceği üzere, F.d.I.'nin logosunda Mussolini'nin ölümü sonrasında 1946'da kurulan neo-faşist nitelikteki İtalyan Sosyal Hareketi'nin (*Movimento Sociale Italiano-MSI*) logosunu (alev şeklindeki logo İtalya bayrağında yer alan üç rengi içeriyor) kullanması da F.d.I.'nin faşizmle olan bağı konusunda şüphe uyandırıcı niteliktedir.

Meloni, seçim kampanyası süresince göçmen, LGBT ve küreselleşme karşıtı bir tutum benimseyerek, İtalyan kimliğinin savunuculuğunu üstlenmiştir (Pınar, 2022). Meloni'nin benimsediği şekliyle toplumların haklarının Avrupa hukuku tarafından değil egemen otoriter devlet tarafından koruma altına alınması gerektiği ideali ile göç, LGBT ve kürtaj karşıtı politikaları Macaristan Başbakanı Victor Orban ile aynı çizgide ilerlemiştir (Saviano, 2022). AP'nin geçtiğimiz aylarda Macaristan'ın artık bir demokrasi olarak kabul edilemeyeceğini ilan ettiği göz önünde bulundurulursa, İtalya'da benzer çizgide ilerleyen bir liderin seçimleri kazanması yalnızca İtalya siyaseti açısından değil Avrupa siyaseti açısından da oldukça düşündürücüdür.

Meloni'nin benimsediği söylemler ve gündeme taşıdığı konular, 2022 seçimleri için yürütülen kampanyanın popülist ve radikal sağ bir çerçevede ilerlediğini gözler önüne sermektedir. Kendini aşırı sağ popülist dalga şeklinde gösteren milliyetçilik, egemenlik, otoriterlik ve Avrupa şüpheciliği Meloni'ye verilen desteğin belirleyicileri arasındadır. Bu anlamda, Meloni'ye zaferi getiren stratejinin İtalya kamuoyundaki hoşnutsuzluğu gündeme taşınması olduğu söylenebilir.

İtalya'nın yeni başbakanı Meloni, Parlamento'da yaptığı ilk konuşmasında, AB ile ilgili olarak ise şu ifadelere yer vermiştir: "AB İtalya'nın sesinin daha güçlü bir biçimde çıktığı bir platform niteliğindedir" ve sağ kanat koalisyon "Avrupa bütünlüğünü yavaşlatmak ya da sekteye uğratmak niyetinde değildir. Ancak, AB'yi krizlere yanıt vermede daha verimli olmaya yönlendirmek" istemektedir (Roberts, 2022). Meloni ayrıca, Mussolini'nin 1938 tarihli, binlerce Yahudi'nin toplama kampına sürülmesiyle sonuçlanan ırk yasalarını "İtalyan tarihindeki en kötü anı" olarak nitelendirmiştir. Faşizm de dahil olmak üzere anti-demokratik rejimlere asla sempati duymadığını ve ırkçılık, anti-semitizm ve ayrımcılığın her türüyle mücadele edeceğini ifade eden Meloni (Roberts, 2022), enerji krizini ve artan hammadde fiyatlarını da gündemine taşımıştır. Uluslararası krizlerin yükünün adil bir biçimde paylaşılması gerektiğine duyduğu inancı dile getiren Meloni, enerji konusunda Rusya'nın meydan

okumalarına boyun eğmeyeceğini ve NATO ile Ukrayna'nın "sadık partneri" olmaya devam edeceğini belirtmiştir (Roberts, 2022). Meloni, benzer biçimde, seçim kampanyası sırasında da Rusya'nın Ukrayna saldırısını kınamış ve NATO'ya ve Kiev'e askeri destek verdiğini açıklamıştı (Saviano, 2022). Ancak Meloni, tıpkı LEGA lideri Salvini gibi, Putin yönetimine yakınlığı ile bilinmektedir.

Meloni'nin zaferi Avrupa'nın demokratik dengeleri ve bütünlüğü bakımından tehlike doğurabileceği gibi, onun İtalya'nın yeni başbakanı olarak parlamentoda yaptığı ilk konuşmasında faşizmi kınaması ve İtalya'nın AB'ye olan bağlılığını teyit etmesi, Avrupalı müttefiklerine güvence vermesi bağlamında Avrupa siyaseti açısından umut verici olarak nitelendirilebilir. Öte yandan, Meloni'nin bu açıklamalarının da kendisi hakkındaki endişeleri giderme, imajını temizleme ve yumuşatma amacı taşıyabileceği unutulmamalıdır. Nitekim F.d.I. başta logosunda olmak üzere faşizmin işaretlerini taşımakla birlikte, Meloni'nin Rusya ile yakınlığı ve 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakı sırasında AB ambargosuna karşı çıktığı da unutulmamalıdır. Meloni'nin partisinin İtalya ve daha da ötesi Avrupa siyaseti için etkilerini zaman gösterecek olmakla birlikte, AB'nin geleceğini de yakından ilgilendiren İtalya siyasetindeki gelişmeleri daha dikkatli izlemekte fayda vardır.

Referanslar:

Clarke, Harold D., vd. (2016), Modeling The Dynamics Of Support For A Right-Wing Populist Party: The Case Of UKIP, *Journal Of Elections, Public Opinion And Parties*, 1-20, Doi: 10.1080/17457289.2016.1146286

De Vries, Catherine E. ve van Kersbergen, Kees (2007), Interests, Identity and Political Allegiance in the European Union, *Acta Politica*, 42(2), 307-328

Dona, Alessia (2022). The rise of the Radikal Right in Italy: the case of Fratelli d'Italia, *Journal of Modern Italian Studies*, Doi: 10.1080/1354571X.2022.2113216

Hooghe, Liesbet ve Marks, Gary (2009), A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining Dissensus, *British Journal of Political Science*, 39 (1), 1-23, Doi:10.1017/S0007123408000409.

Mudde, Cas (2004). The Populist Zeitgeist, *Government and Opposition*, 39 (4): 541-563, Doi: 10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x

Mudde, Cas (2012). The 2012 Stein Rokkan Lecture-Three decades of populist radical right parties in Western Europe: So what?, *European Journal of Political Research*, 52(1): 1-19. Doi: 10.1111/j.1475-6765.2012.02065.x

Mudde, Cas (2014). The Far Right and the European Elections, *Current*

History, 98-103, <http://www.unitedagainstracism.org/wp-content/uploads/2014/05/Cas->

Mudde, Cas (2016), "Populist Radical Right Parties in Europe Today" *Transformations of Populism in Europe and the Americas: History and Recent Tendencies*. .. London: Bloomsbury Academic, 2016. 295–307. *Bloomsbury Collections*. Doi: 10.5040/9781474225243.ch-016, https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:a7PW-GihPAaUJ:https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_20128/objava_25029/fajlovi/Populist%2520radical%2520right%2520Europe.pdf&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr

Öner, Selcen (2021), Brexit ve Avrupa'da Popülist Radikal Sağın Yükselişi, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 20 (Özel Sayı: Brexit (Yıl:2021)), 95-118, Doi: 10.32450/aacd.978784

Parties and Elections in Europe (2022). Italy, <http://www.parties-and-elections.eu/italy.html>

Pınar, Övgü (2022). İtalya Sandığı Gidiyor: Tarihi seçimlerde kim kimdir?, *BBC News Türkçe*, 24 Eylül, <https://www.bbc.com/turkce/articles/c9rk6wpw3xno>

Roberts, Hannah (2022). Giorgia Meloni rejects fascism and embraces EU in first speech , *Politico*, 25 Ekim, <https://www.politico.eu/article/italy-prime-minister-giorgia-meloni-fascism-eu-first-speech/>

Saviano, Roberto (2022). Giorgia Meloni is a danger to Italy and the rest of Europe, the Guardian, 24 Eylül, <https://www.theguardian.com/world/commentisfree/2022/sep/24/giorgia-meloni-is-a-danger-to-italy-and-the-rest-of-europe-far-right>

Sepli, Ayçe (2022). Birleşik Krallık'ta Avrupa Şüphesizliği: 2016 Avrupa Birliği Referandumu, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wondreys, Jakup ve Mudde Cas (2020). Victims of the Pandemic? European Far-Right Parties and COVID-19, Nationalities Papers, 50(1), Special Issue on Pandemic Nationalism, Doi: 10.1017/nps.2020.93

Batı Avrupa'da Aşırı Sağ Partilerin Yükselişi: Belçika Örneği

Yunus KARAAĞAÇ*

Özet

Demokrasi, insan hakları, sosyal devlet gibi olguların çağdaş medeniyet anlayışına eklenmesi Batı Avrupa imajı, yakın geçmişten itibaren etkisini artıran aşırı sağ partilerin popülist siyaseti ile zedelenmeye başlamıştır. Göçmen ve İslam karşıtlığı üzerinden hareket eden radikal sağ partilerin Avrupa'da var olması veya siyaset yapması yeni bir durum değildir. Ancak söz konusu partilerin yüksek oy oranı alması ve çoğu Avrupa ülkesinde iktidar veya iktidar ortağı pozisyonuna yükselmesi yeni ve tehlikeli bir durumdur. Bu çalışmada, Batı Avrupa'da yükselen aşırı sağ anlayışı tarihsel bağlamda incelenmiş, örnek ülke olarak seçilen Belçika'da aşırı sağın beslendiği kaynaklar ortaya konmuş ve Belçika'daki radikal sağın boyutu irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aşırı Sağ, Popülizm, Belçika, Göçmen/Yabancı Karşıtlığı, İslam Düşmanlığı

Giriş

20. yüzyılın en temel aşırı sağ örnekleri Adolf Hitler ve Benito Mussolini liderliğindeki Almanya ve İtalya'dır. Dolayısıyla Avrupa kıtası gerek Nazizm'in gerekse de faşizmin hayat ve taraftar bulduğu bir iklime ev sahipliği yapmıştır. Ancak İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sırasında yaşanan acı tecrübeler ve insanlık dramının ulaştığı uç seviye, söz konusu radikal düşüncelerin bir süreliğine de olsa ortadan kaybolmasını beraberinde getirmiş, ırkçılık ve nefret söylemi üzerine inşa edilen "aşırı sağ" bir hayalet görünümüne bürünmüştür. Homojen bir toplum oluşturma, saf ırk yaratma, kültürel ve dinsel farklılıklara müsamaha göstermeme hedefleri ölçüsünde ilerleyen aşırı sağın hayaleti, ne yazık ki son zamanlarda Avrupa semalarında yeniden dolaşmaya başlamıştır.

*Dr. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, E-mail: yunuskarags@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6466-0302

Photo: Sağcı ve aşırı sağ Flaman derneklerinin protestocuları, Belçika'nın Brüksel kentinde BM Göç Pakti'na karşı düzenlenen bir protesto sırasında yürüyor. [Shutterstock/Alexandros Michailidis]

Batı Avrupa'da Aşırı Sağın Tarihi

Avrupa kıtasında, özellikle de Batı Avrupa havzasında aşırı sağın tarihini birbirini takip eden üç dönemde birlikte ele alabiliriz. Bu dönemler; ekonomik buhran ve Yahudi karşıtlığı üzerinden gelişen 1930-1945 dönemi, Avrupa'ya yoğun işçi göçünün başladığı 1960-1990 dönemi ve İslam düşmanlığı paralelinde ilerleyen 2001 sonrası süreçtir (Alkan, 2015; Liger ve Gutheil, 2022). Özellikle Birinci Dünya Savaşı'nın ardından imparatorlukların tarihe karışması ve yeni ulus devletlerin ortaya çıkması milliyetçilik düşüncesini popüler bir ideoloji haline getirmiştir.

1920'lerde Mussolini'nin Ulusal Faşist Partisi'nin ve 1930'larda Hitler'in Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin yükselişe geçmesi ise milliyetçilik ideolojisinin radikal bir boyuta

evrilmesini beraberinde getirmiştir. 1929'daki küresel ekonomik buhran ve tüm kötülüklerin kaynağının Yahudiler olduğunu savunan antisemitist düşünceler, söz konusu aşırı sağ siyasetini beslemiştir. Buna karşın faşist devletlerin İkinci Dünya Savaşı'nda yenilmesi, aşırı sağ siyasetine önemli bir ivme kaybettirmiş, ancak Avrupalıların radikal sağa ilgisi canlı kalmıştır (Eser ve Çiçek, 2020, s. 119).

Söz konusu bu ilgi, 1960'larla birlikte Avrupa'ya çalışmaya gelen yabancı işçilere karşı gelişen benzer tutumlar ile doğrulanmış, Batı Avrupa'da 1960-1990 yılları arasında 15'in üzerinde aşırı sağ parti kurulmuştur (Betz, 1993). 1970'li yıllarda, Avrupa'daki işsizliğin, toplumsal ve kültürel değişimlerin kaynağı olarak yabancı işçileri gösteren aşırı sağ partiler, Avrupalı ve Hıristiyan olmayan göç-

Ülke Adı	Parti Adı	Kuruluş Yılı	En Yüksek Oy Aldığı Yıl	Parlamento/ Cumhurbaşkanlığı Oy Oranı	Koalisyon Hükümetinde Yer Aldı mı?
Avusturya	Özgürlük Partisi	1956	2017	% 27	Evet
Danimarka	Danimarka Halk Partisi	1995	2015	% 21	Hayır
Fransa	Ulusal Cephe	1972	2022	% 24	Hayır
Almanya	Almanya için Alternatif Partisi	2013	2017	% 13	Hayır
İtalya	Kuzey Ligi İtalya'nın Kardeşleri	1991	2018 2022	% 17 % 26	Evet Evet
Hollanda	Özgürlük Partisi	2006	2010	% 23	Evet
Norveç	İlerleme Partisi	1973	2009	% 23	Evet
İsviçre	İsviçre Halk Partisi	1971	2015	% 29	Evet

Tablo 1 1956-2018 Yılları Arasında Batı Avrupa'daki En Başarılı Aşırı Sağ Partiler (Hansen, 2016; Schain, 2018; Sözcü, 2022)

menlere nefret söylemi geliştirmiştir (Alkan, 2015, s. 276). 1980'li yıllarda Avusturya'da, İtalya'da, İsviçre'de koalisyon ortağı olan radikal ırkçı partiler; Belçika, Danimarka, Norveç, Fransa gibi ülkelerde de yaklaşık %5 oy oranını konsolide etmeye başlamıştır (Jackman ve Volpert, 1996; Norris, 2005, s. 8).

1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılışı ve Yugoslavya'nın dağılması ile birlikte önemli bir güç boşluğunun oluşması, yeni devletlerin kurulmasına ve Avrupa merkezli yeni göç dalgalarının

yaşanmasına neden olmuştur. Bu göç dalgaları doğrultusunda göçmenleri; işsizlik problemleri, kültürel yozlaşma ve suç oranlarının artması ile ilişkilendiren sağ popülist partiler, 90'lı yıllarda yükselişine devam etmiştir. Ancak bu konudaki asıl kırılma 11 Eylül 2001 El Kaide saldırıları ile yaşanmış, İslam düşmanlığı temelindeki ötekileştirme vurgusu söylemsel ve pratik boyutta derinleşmiş, aşırı sağ partiler oy oranlarını yükseltmiştir (Mudde, 2007; Öner, 2014). Söz konusu bu durum, kuruluş tarihleri daha eski olsa da Avrupa'daki popü-

Şekil 1 Vlaams Belang Sempatizanlarından İslam Karşıtı (Camiye İzin Yok) Bir Pankart (Parijs, 2022)

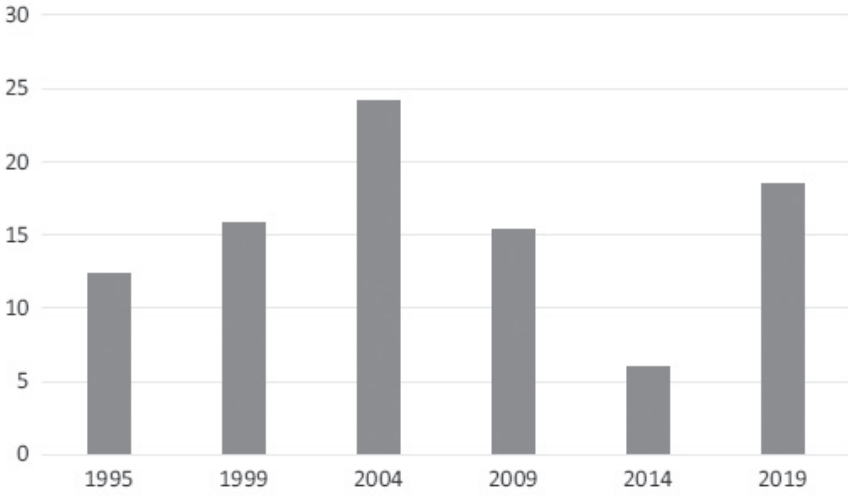
list partilerin aldıkları en yüksek oy oranlarının 2001 sonrasına denk düşmesiyle tutarlılık göstermektedir.

Belçika'da Gelişen Aşırı Sağ

Belçika üç federal bölgeden oluşmaktadır. Bu bölgeler; kuzeyde Hollanda (Felemenkçe) konuşulan Flaman bölgesi, güneyde Fransızca konuşulan Volan bölgesi ve iki dilin de resmi olarak kullanıldığı Başkent (Brüksel) bölgesidir. Belçika'daki popülist radikal sağ partiler genel olarak Flaman bölgesinden ve Brüksel'deki kuzeyli nüfustan destek görmektedir (Jonge, 2021). Belçika'da var olan ve gün geçtikçe etkisini artıran radikal sağ, Avrupa'daki diğer popülist partiler gibi İslam ve yabancı düşmanlığından beslenmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra birçok Avrupa ülkesi gibi Belçika'da, yeniden kalkınmak ve ekonomik büyümeyi tesis etmek için Türk, Kuzey Afrikalı vb. işçilerin

göçünü teşvik etmiş, ancak bu göç dalgasıyla birlikte radikal sağ da görünür olmaya başlamıştır. Söz konusu bu süreç, 1979'da kurulan Flaman milliyetçisi "Vlaams Blok" partisi ile somutlaşmıştır.

Belçika'dan bağımsız veya siyaseten bağımsız özerk bir Flaman bölgesi için mücadele eden ayrılıkçı Vlaams Blok, seçim kampanyalarını ise göçmen karşıtlığı üzerinden düzenlemiş, 80'li yıllardan itibaren oylarını kademeli olarak yükseltmiştir. 1991 seçimlerinde %6,8 oy oranıyla 150 üyeli Temsilciler Meclisi'nde 12, 60 üyeli Federal Parlamento'da 5 sandalye kazanan Vlaams Blok, "Önce Kendi Halkımız" mottosu doğrultusunda Avrupalı olmayan göçmenlere sınırları kapatmayı ve ülkede bulunanları da kademeli olarak geri göndermeyi içeren bir göç programı oluşturmuştur (Coffé, 2005; Mudde, 2000, ss. 88-90).

Şekil 2 1995-2019 Yılları Arasında Belçika'daki Aşırı Sağın Oy Oranı (Sijstermans, 2021: 276)

1995 seçimlerinde %7,8, 1999 seçimlerinde %9,9, 2003 seçimlerinde ise %11,6 oy alan Vlaams Blok, 2004 yılındaki bölgesel Flaman Parlamentosu seçimlerine damga vurarak oyların %24,2'sini kazanmıştır. 11 Eylül saldırılarından sonra genel olarak İslam dinini, özel olarak da Belçika'daki Müslümanları terörizm ile ilişkilendiren bir politika yürüten Vlaams Blok'a aynı sene, 1981 tarihli *Irçılık Karşıtı* yasasını ihlal ettiği gerekçesiyle kapatılma kararı verilmiştir (Coffé, 2005). Tom van Grieken liderliğinde kurulan yeni aşırı sağ parti Vlaams Belang, 2004'teki seçim başarısını 2009 (%15,3) ve 2014 (%6) seçimlerinde tekrarlayamamış, buna karşın 2019'daki federal seçimlerde oylarını %18,5'e yükseltmiştir (Klingert, 2022; Sijstermans, 2021).

Sonuç

Seçim stratejisinde; düşük vergilendirme, tam istihdam, büyüyen ekonomi gibi finansal vaatlere ağırlık veren Vlaams Belang, Belçika'daki ekonomik problemlerin kaynağı olarak yabancı işçileri ve Müslüman göçmenleri göstermiş, bu politikasını da "Biz ve Onlar" üzerine kurgulayarak, ayrıştırıcı ve bölücü bir yol izlemeye devam etmiştir. Yerel örgütlenmeye önem veren Vlaams Belang'ın ülke çapında 160 şubesi bulunmaktadır. Genç nesilleri de kapsayan bir kitlesel partisi olmaya çalışan radikal sağ parti, dijitalleşmeyi ön plana alarak sosyal medyada aktif bir görüntü çizmektedir (Sijstermans, 2021).

Son anketler, nefret söylemi ve homojen Avrupalılık vurgusuyla ilerleyen Vlaams Belang'ın en yakın seçimde %25'e yakın oy alacağını göstermektedir (Parijs, 2022). Bu durum; barış,

uyum ve bütünleşme prensipleri ile kurulan Avrupa Birliği'nin başkentine (Brüksel) ters düşen gelişmeler olarak dikkat çekmekte, ancak Belçika'nın Afrika kıtasındaki emperyal ve sömürgeci geçmişini hatırlatan bir gerçeklik olarak da kendini göstermektedir.

Kaynakça

Alkan, M. N. (2015). Avrupa'da Yükselen İrkçilik: Pegida Örneği. *Gazi Akademik Bakış*, 8(16), 275-289.

Betz, H. G. (1993). The New Politics of Resentment: Radical Right-Wing Populist Parties in Western Europe. *Comparative Politics*, 25(4), 413-427.

Coffé, H. (2005). The Adaptation of the Extreme Right's Discourse: The Case of the Vlaams Blok. Ethical Perspectives, 12(2), 205-230.

Eser, H. B. ve Çiçek, A. (2020). Avrupa'da Aşırı Sağın Ayak Sesleri: Zenofobinin Patolojik Normalleşmesi. *Alternatif Politika*, 12(1), 114-144.

Hansen, M. A. (2016). *Voting Radical Right in Europe: A Comprehensive Explanation for Vote Choice*. Doktora Tezi. Milwaukee: University of Wisconsin.

Jackman, R. W. ve Volpert, K. (1996). Conditions Favouring Parties of the Extreme Right in Western Europe. *British Journal of Political Science*, 26(4), 501-521.

Jonge, L. D. (2021). The Curious Case of Belgium: Why is There no Right-Wing Populism in Wallonia?. *Government and Opposition*, (56), 598-614.

Klingert, L. (2022). "Far-Right Vlaams Belang Party Wants to Declare Flemish Sovereignty in 2029". The Brussels Time, <https://www.brusselstimes.com/236054/far-right-vlaams-belang-party-wants-to-declare-flemish-sovereignty-in-2029> (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

Liger, Q. ve Gutheil, M. (2022). *Right-Wing Extremism in the EU*. Brussels: European Parliament's Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs.

Mudde, C. (2000). *The Ideology of the Extreme Right*. Manchester: Manchester University Press.

Mudde C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Norris, P. (2005). *Radical Right: Voters and Parties in the Electoral Market*. Cambridge: Cambridge University Press.

Öner, S. (2014). Different Manifestations of the Rise of Far-Right in European Politics: The Cases of Germany and Austria. *Marmara Journal of European Studies*, 22(2), 85-106.

Parijs, P. V. (2022). "Why is the Far Right so Much Stronger in Flanders Than in Wallonia?". The Brussels Time, <https://www.brusselstimes.com/248936/why-is-the-far-right-so-much-stronger-in-flanders-than-in-wallonia> (Erişim Tarihi: 20.10.2022).

Schain, M. A. (2018). *Shifting Tides: Radical- Right Populism and Immigration Policy in Europe and The United States*. Washington, DC: Migration Policy Institute.

Sijstermans, J. (2021). The Vlaams Belang: A Mass Party of the 21st Century. *Politics and Governance*, 9(4), 275-285.

Sözcü. (2022). "İtalya'da Neofaşistlerin Zaferi, Avrupa'da Aşırı Sağ Korkusunu Güçlendiriyor". <https://www.sozcu.com.tr/2022/dunya/italyada-neofasistlerin-zaferi-avrupada-asiri-sag-korkusunu-guclendiriyor-7386024> (Erişim Tarihi: 21.10.2022).

Avrupa'da Yükselen Aşırı Sağ ve Değişen Küresel Dinamikler

Seda Gözde TOKATLI*

Avrupa Birliği Tarihsel Gelişimi

Soğuk Savaş dönemi, iki kutuplu yapı içerisinde güç dengesinin süper güçler tarafından belirlendiği, süper güçlerin topyekûn savaş içerisine girmediği fakat savaşın üçüncü dünya ülkeleri içerisinde yürütüldüğü “zornunlu barış dönemi” olarak tanımlanmaktadır (Sokullu, 2019: 4). Soğuk Savaş döneminde hissedilen ortak tehdit algısı ittifak üyelerini bir arada hareket etmeye zorlarken, yapısal değişikliklerin yön değiştirmesiyle çıkar odaklı yaklaşımlar ön plana çıkmıştır. Avrupa'nın ülke sınırlarının korunması ve müttefik ülkeler savunmalarını güçlendirmesi için askeri ekipman desteğini sağlayan ABD, ekonomik sorunların çözüme kavuşması için gerekli olan dış yardımlar veya uygun ödemeli kredi temini ile Batı ittifakının güçlenmesini ve mevcut sorunlar karşısında ise beraber hareket etmeyi amaçlamıştır. Avrupa ülkeleri içerisinde siyasi ve ekonomik istikrarın sağlanması veya kendi kendine

yetebilen ekonomiler haline gelmeleri aynı zamanda Amerika'nın refah ve barış sürecine de olumlu yönde katkı sağlamıştır.

1950 yılında Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman öncülüğünde, Belçika, Federal Almanya, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Hollanda arasında imzalanan “Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması” Avrupa bütünleşmesinin ilk adımlarının atılmasını sağlamıştır. Robert Schuman'ın öncülüğünde temel oluşturulan Avrupa Birliği Topluluğu zaman içerisinde üye sayılarını arttırmaya yönelik önemli girişimlerde bulunarak genişleme stratejisini uygulamaya koymuştur. 1981 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun inşa edilmesiyle ortaya çıkan ortak pazar hedefi “Avrupa Tek Senedi” çatısı altında lanse edilmiş, üye ülkeler arasındaki tek pazar modelinin inşa edilmesini, birçok alanlarda işbirliği alanlarının genişlemesini ve birlik içerisindeki koordinasyonun arttı-

*Doktor Öğretim Görevlisi, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, sedagozde@hotmail.com, Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-1880-1338>

Donald Trump destekçileri için Marine Le Pen'in projesi, eski Amerikan başkanı-nınsını anımsatan bir dünya vizyonunu savunuyor. Fotomontaj/Reuters/Philippe Laurensen/Jonathan Ernst

rılmasına yönelik önemli bir girişim olarak kayıtlara geçmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması sonucunda Avrupa ülkeleri arasındaki bütünleşme daha fazla hız kazanmıştır.

AB içerisinde derinleşme sürecini başlatan Avrupa Tek Senedi sonrasında, ikinci derinleşme süreci 1992 yılında imzalanan "Maastricht Antlaşması" ile tamamlanmıştır. Maastricht Anlaşmasıyla siyasi temellerini atılan Avrupa topluluğu, kendi içerisindeki kurumlarını güçlendirerek geniş yetkilere sahip olmuş ve AB kimliğini kazanmıştır (AB Türkiye Delegasyonu, 2021). 1997 yılında imzalanan "Amsterdam Anlaşması" ile derinleşme sürecinin üçüncü aşamasına geçiş yapılmış, Avrupa Birliği (AB) yetkisine bırakılan politikalar artırılmıştır.

2001 yılında yürürlüğe giren ve derinleşme sürecinin diğer aşaması olan "Nice Anlaşması" ile kurumsal yapı güçlendirilmiş, karar alma mekanizmaları yeniden gözden geçirilmiştir. 7 yıl süren müzakereler sonrasında. 2007 yılında yürürlüğe giren "Lizbon Anlaşması" ise derinleşme sürecinin son aşaması olarak kayıtlara geçmiştir. ABD'nin o dönemde ihtiyacı olan güçlü Avrupa topluluğu, transatlantik ittifakın da daha güçlü olmasına önemli katkı sağlamıştır. Savaş sonrası dönemde, ABD ve AB'nin sorunlar karşısında ortak hareket etmesi krizlerin çözümünde, insani müdahalede, barış güçlerinin temininde veya barışın yeniden inşa edilmesinde önemli rol oynarken güçlü bir transatlantik ittifakın varlığı da ortaya çıkmıştır. ABD öncülüğünde inşa edilen AB,

Soğuk Savaş döneminde Doğu Blok'u karşısında dengeleyici rol oynarken, savaş sonrası dönemde de transatlantik ittifak ağının devamlılığına da önemli katkı sağlamıştır. Transatlantik ittifakın güçlü olmasında rol oynayan ortak savunma şemsiye olan NATO, ekonomik ve finansal kurumların kontrol gücüne sahip olan IMF ve Dünya Bankası, transatlantik ittifak ilişkilerin bir üst seviyeye taşınmasında önemli rol oynamıştır. Avrupa Birliği'nin dış politika kararlarında, siyasi tercihlerinde ve ekonomik ilişkilerinde önemli rol oynayan ABD, sistem içerisindeki hakimiyetini başarılı bir şekilde sürdürmüştür. 1980'li yıllardan sonra, ABD öncülüğünde inşa edilen bölgesel örgütlenmeler, uluslararası finans ve siyasi kuruluşlar, serbest ekonomiyi teşvik etmeye yönelik artan eylemler Batı ittifakı içerisinde etkisini göstermeye başlamıştır.

Küresel Liberal Politikaların Aşırı Sağ'ın Yükselişine Olağan Etkileri

Küreselleşme, uluslararası göç, değişen üretim süreçleri, demografik değişimler, neoliberal politikalar, derinleşen eşitsizlik, kitle iletişim araçlarıyla çeşitlenen ve artan sosyal hareketler, gibi etkenlere bağlı olarak hükümetlerin toplumları idare etmede zorluklar, kimi zaman krizlerle karşılaşmaları sonucunu ortaya çıkarmıştır (Çetin ve Özcan, 2019: 73). Neoliberalizm, ekonominin devlet kontrolünden soyutlanmasını ve piyasayı serbest ekonominin ve özel teşebbüs-

lerin yönetmesi gerektiğini savunan düşüncedir. Özellikle, 1970'li yıllarda küreselleşmenin artan önemiyle devletin piyasa içerisindeki etkisi azaltılmış, özelleştirmeler teşvik edilmiş ve vergi oranlarında da önemli düşüşler meydana gelmiştir. Dünya Bankası ve IMF tarafından sağlanan fonlarla iktisadi politikalar uygulanmakta ve kamu harcamalarının azaltılması talep edilmiştir. Devletin piyasalar üzerindeki etkisinin azalması, serbest pazar ekonomisinin önünü açmıştır. Devletin etkinliğinin küçültülmesi daha az sosyal hizmet sağlamasına yol açmıştır. Bu durum ülke içerisinde yoksul olan sınıfın aleyhinde sonuçlar doğurmuştur. 1979'da ortaya çıkan petrol krizi ekonomik durgunluğu artırmış ve ardından gelen kur krizleri Avrupa'nın parasal çabalarında yine başarısız olmasına neden olmuştur.

Küreselleşmenin hızla artan etkisiyle Avrupa içerisinde artan sanayisizleşme sorunları önemli işsizlik sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Avrupa sanayisi içerisinde orta sınıfın güç kaybetmesi, Asya'nın en büyük rakip pazar olarak yükselişi ve bireylerin refah düzeyinde görülen azalma ciddi sosyal ve sınıfsal sorunları ortaya çıkarmıştır. 1980'li yıllarda Avrupa'da yaşanan dönüşümlerin ideolojik veya siyasi nedenlerle değil, daha çok dünyada küreselleşmenin artan etkisiyle ülkelerin değişen konjonktürüne uyum sağlama yönünde artan çabası olarak görülmektedir. Dünya ekonomisinde kapitalizmin en ileri boyutları dene-

yimlenirken düşük eğitim seviyeli, dar gelirli ve siyasi sisteme karşı tepkili sosyal gruplar kendilerini temsil eden ve seslerini duyurabilecekleri tek platform olarak aşırı sağ partileri görmeye başlamıştır (Rydrgyen, 2005: 413-437).

AB bütünleşme tarihçesinde yaşanan art arda krizlerin nedeni temelde siyasi olmaktan çok ekonomik niteliktedir. Örneğin, 2008 yılında ortaya çıkan finansal kriz ise neredeyse bütün Avrupa'yı etkilemiş, orta sınıf gruplarında sosyo-ekonomik anlamda önemli sorunlar ortaya çıkarmıştır. 2008 ekonomik krizi sonrasında Avrupa içerisinde artan rekabet baskıları karşısında sosyal koruma ve refah devletlerini devam ettirme konusundaki ülkeler üstün bir performans gösterememiştir. ABD'nin uluslararası piyasalar üzerindeki hakimiyetini kaybetmesi, en büyük ticaret partneri olan AB ülkelerinde ekonomik gelişmelerini sektöre uğratmış ve ülke içerisinde çeşitli ekonomik sorunları ortaya çıkarmıştır. 2008 ekonomik krizi, AB üyelerinin ekonomik büyümesinin artık tamamen iç piyasaya bağlı olmadığını, uluslararası piyasanın da temel alındığını göstermektedir. Özellikle, İspanya, Yunanistan, İtalya ve Portekiz, küresel anlamda durgunluk yaşayan ülkelerin başında gelmiştir. Ekonomik sorunların bir üst seviyede geliştiği bu dönemde İslami terör'ün Batı kanadı içerisinde artan etkisi, ulusal çıkar kavramını daha önemli kılmış, milliyetçilik, kimlik, ulus olma bilinci gibi değerlerin ise önemi daha fazla arttırmıştır.

Küreselleşme sonrası ortaya çıkan adaletsiz sermaye dağılımı, orta sınıfın göç hareketliliğini de arttırmıştır. Aşırı sağ besleyen başlıca olay ve olgular son on yılda gözlemlenen ekonomik durgunluk ve genç işsizliği, artan şiddet ve terör olayları, göçmen dalgasının dünyayı sarmasıyla tetiklenen milliyetçilik ve popülizm gibi faktörler olmuştur (Öztürk ve Genç, 2017). Aşırı sağ partilerin yükselişe geçmesi ekonomik alanda güvensiz ve istikrarsız bir ortamın oluşmasına yol açmıştır. Aşırı sağın yükselişinde her ne kadar küresel piyasalarda yaşanan hareketlilik önemli bir rol oynasa da küresel dengelerde yaşanan değişimler, toplumsal, sınıfsal ve ya kimliksel sorunlar ortaya çıkarabilmektedir.

Küresel Dinamiklerin Sistem İçerisinde Artan Etkisi

Aşırı sağ partilerin yükselişi her ne kadar ülke içerisinde yaşanan ulusal sorunlar nedeniyle ortaya çıksa da küresel dinamiklerle başarılı bir şekilde ilişkilendirilebilmektedir. P eter Gourevitch "*ikinci düzeye tersten bakış*" teorik modeline göre, merkezi bir devletin var olmadığı küresel sistemde oluşan dev dalgaların devletlere ve toplumlara doğru nüfuz etmesi kaçınılmazdır (Kürşad, 2018). Küreselleşme dinamiklerinin ülkelerin iç siyasi mekanizma ve unsurlarına ciddi anlamda etkisi bulunmaktadır. Bu teoriye göre, küresel ekonomik durgunluk, küresel terör, küresel gelir dağılımında yaşanan krizler, iç savaşlar veya göç hareketliliği aşırı sağın

güç kazanmasında önemli rol oynamıştır. Örneğin, yabancı düşmanlığı veya göçmen karşıtlığının en önemli kaynağı bireylerin kendi ülkesinde kendisini yabancı gibi hissetmelerine yol açmaktadır. Örneğin, Alman ulusun Nazilere yönelik artan yabancı düşmanlığı ve tarihi değiştirme yönündeki girişimleri bunun en güzel kanıtıdır.

2017 yılında Fransa Başkanlık seçimlerinde aşırı sağcı Le Pen'in seçim esnasındaki vaatleri ile ABD'de Donald Trump'ın popülist söylemleri arasında büyük benzerlikler bulunmaktadır. Donald Trump yönetiminin, ulusal çıkar kavramı ekseninde aldığı tek taraflı politikaları, yabancı karşıtlığı, Önce Amerika sloganı, İslam ve göç karşıtlığı en somut örnekler arasında yer almaktadır. Fransa'nın yabancılara yönelik eleştirilerinin ön plana çıkmasının arkasında güçlü bir Fransız medeniyeti yatmaktadır. Batı ittifakı içerisinde sağ partilerin yükselişe geçmesi İngiltere'nin AB üyeliğinden çekilme yönünde aldığı (Brexit) kararını da hızlandırmıştır. Sağ partilerin bütünleştirici olmak yerine, ayrıştırıcı ve dışlayıcı bir politika yürütmeleri sistem içerisindeki mevcut işbirliklerinin, uluslararası kurum ve kuruluşların meşruiyetlerinin daha fazla sorgulanmasına yol açmıştır. AB içerisinde küresel sisteme yönelik olumsuz algının artması da Avrupa içerisindeki entegrasyon sürecini zayıflatmıştır. AB içerisinde otoriter ve aşırı milliyetçi ideolojinin güçlenmesi, artan göç dalgaları ve

devletçi duygulara yönelik artan ilgi Avrupa ülkelerinin ortak karar alma mekanizmalarını olumsuz yönde etkilemiştir.

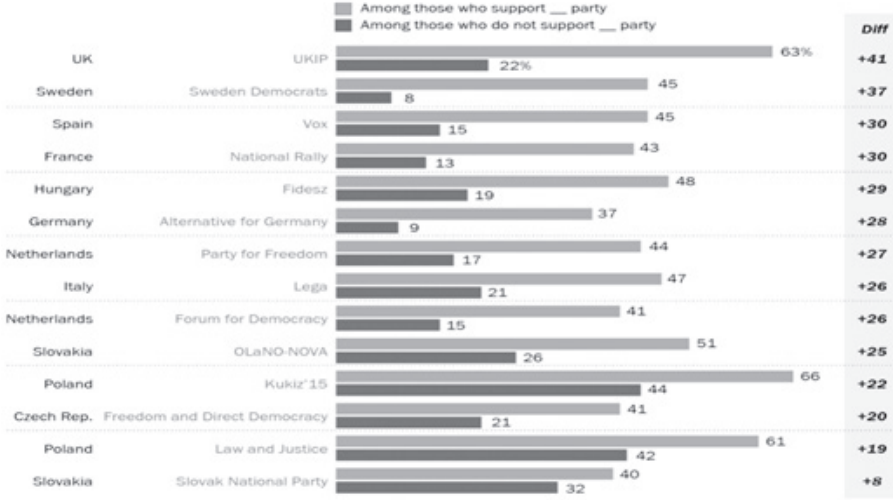
Avrupa'daki aşırı sağın yükselişi ve otoriterleşme yönünde artan eğilimlerinin nedenleri arasında küresel sistemin değişen dinamikleri de önemli rol oynamaktadır. Küresel piyasaların artan önemi, neoliberal ekonomik politikaların özellikle 1970'li yıllardan sonra küresel üretim süreçleri üzerinde artan olumsuz etkisi devletler arasındaki ekonomik eşitsizliklere yol açmıştır. Ekonomik kırılmanın ortaya çıkmasıyla orta sınıfın gücünü kaybetmesi, işsizlik sorunların belirgin hale gelmesi ve yaşanan ekonomik durgunluk aşırı sağ politikaların daha fazla zemin kazanmasına yol açmıştır. 2008 küresel finansal krizinden sonra Avrupa içerisinde yaşanan ekonomik sorunlar belirgin hale gelmiş, Avrupa içerisinde ulusal milliyetçilik, kendi kendine yetebilme veya yabancı düşmanlığı gibi önemli başlıklar uluslararası siyasette prim kazanmaya başlamıştır.

Küresel sistem içerisinde artan sorunlar karşısında küresel sistemin temel kurumları olan IMF, Dünya Ticaret Örgütü ve Birleşmiş Milletler ciddi bir meşruiyet krizi ile karşı karşıya kalmıştır. Ulusal menfaatleri ön plana çıkararak kendi değerleri doğrultusunda bir dış politika izlemeye yönelen sağ radikal grupların Batı toplumları içerisinde artan etkileri mevcut ilişkilerin seyrini ve ittifak ruhunu

Tablo: Avrupa'daki Sağ Popülist Partilerin Trump Hükümetine olan Güven Oranları 2019

Greater confidence in Trump among European right-wing populist party supporters

% who have confidence in U.S. President Donald Trump to do the right thing regarding world affairs ...

Note: Only statistically significant differences shown. "Support" percentages represent respondents who have a favorable view of each party. "Do not support" percentages represent respondents who have an unfavorable view of each party. For more information on European populist parties, see Appendix.

UKIP was the largest UK party in the European Parliament prior to the 2019 elections. Many supporters and elected officials left to join the new Brexit Party in early 2019. The survey was fielded around the time the new party emerged and does not include a measure of attitudes toward the Brexit Party.

Source: Spring 2019 Global Attitudes Survey, Q38a.

*Trump Ratings Remain Low Around Globe, While Views of U.S. Stay Mostly Favorable"

PEW RESEARCH CENTER

Kaynak: Spring 2019 Global Attitudes Survey ,Pew Research Center, Q35a.

da derinden etkilemeye başlamıştır. Yenilikçi değerlerin zayıfladığı, müzakere gücünün önemini yitirdiği ve yeni alternatif oluşumların engellendiği bir dünya düzeni istikrarsız ve çatışma odaklı bir küresel yapının temellerini atmaktadır. Küreselleşme sonucunda güvenlik alanında artan sorunlar, kültür ve normların erozyona uğraması kimlik sorunsalını ortaya

¹Yenilenebilir hidrojen, yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektriği kullanarak suyu hidrojen ve oksijene ayıran elektrolizörler tarafından üretiliyor. Açık denizde yenilenebilir hidrojen üretimi, elektrolizörlere bağlı açık deniz rüzgar çiftliklerinde gerçekleştirilebilir. Bu şekilde üretilen yenilenebilir hidrojen, açık denizde boru hatları veya gemiler yoluyla taşınabiliyor.

çıkarmıştır. Modernleşme sonrasında artan yalnızlık problemleri suç oranlarında ve toplumsal şiddetin artmasında itici bir rol oynamıştır. Aşırı sağ partilerin yükselişe geçmesinde her ne kadar ekonomik sorunlar önemli rol oynasa da psikolojik ve toplumsal boyut da yadsınamaz.

Sağ partilerin savunduğu değerler ABD eski Başkanı Donald Trump yönetiminin popülist söylemleri ile daha fazla netlik kazanmıştır. Aşırı sağ radikaller "Biz ve ötekiler" kavramını söylemlerinde yer vererek duygusal yıpratma politikası uygula-

maktadır. ABD içerisinde popülizmi destekleyen ayrıştırıcı ve ötekileştirici söylemler Avrupa içerisindeki aşırı sağ partiler ile daha etkili olmaya başlamıştır.

Sağ parti liderleri ülke içerisindeki göçmenlerin kendi kültür ve yaşam biçimine zarar vereceğini düşünerek “*Biz ve onlar*” söylemlerine daha fazla yer vermesi dışlayıcı siyasetin temelini oluşturmuştur. Örneğin, Donald Trump yönetimi dış politikası Avrupa’daki sağ partilerin yönetime gelmesi ile daha fazla destek bulmuştur. İngiltere %32, İsveç %23, Fransa %21, İtalya %20, Hollanda % 20 ve Almanya ise %19 oranında Trump yönetimine verdiği desteği arttırmıştır. Aşırı sağ’ın Avrupa’da gelişimi aslında küresel güç olan ABD için bir avantaj sağlarken, Avrupa içerisindeki sağ partilerin gördüğü destek de AB içerisinde popülist söylemlerin artmasına önemli katkı sağlamaktadır.

Aşırı sağ veya radikal sağ partilerin yükselişe geçmesinde önemli rol oynayan terör faaliyetleri de küresel dinamiklerin analizinde önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, Avrupa içerisinde yükselişe geçen kimlik ve milliyetçilik kavramı, 11 Eylül terör saldırıları sonrasında yerini İslam sorununa bırakmıştır. Örneğin, 11 Eylül ile beraber Londra, Paris, Madrid, Brüksel ve Almanya’da gerçekleştirilen irili ufaklı terör saldırıları da AB vatandaşlarının Müslümanlara yönelik var olan algısını değiştirmiş,

güvenikleştirme politikalarının ivme kazanmasına yol açmıştır. Bu noktada, Batılı ülkelerin kentlerinde yaşanan terör saldırıları özellikle sınırların daha iyi korunması gerekçesini kitlelerin gözünde daha inandırıcı bir aşamaya taşıyan sebebi teşkil ettiği ifade edilebilir (Özcan, 2018: 77).

Beyaz ırkın üstünlüğü, milli değerler, anti-küresel yaklaşım, kimlik kavramları her geçen gün küresel siyaset içerisinde daha fazla önem teşkil etmeye başlamıştır. Sağ radikal gruplar ulusalcı bir yaklaşım sergileyerek ulus güvenliğini savunmakta ve gelebilecek olası tehditler karşısında popülist söylemlere yönelerek aşırıcılığa kaçmaktadır. Uluslararası yapı içerisinde ayrılıkçı söylemler ile ön plana çıkan sağ partiler yükselişe geçerek iktidar yapılaşma içerisinde söz sahibi olmaya çalışmaktadır.

Özellikle, COVID-19 pandemisi ile Avrupa Birliği içerisinde kendi kendine yetebilmenin önemi bir kez daha ortaya konmuştur. Bu süreçte, Avrupa Birliği ülkelerinin devlet merkezli siyaset anlayışı önem kazanmış, korumacı ekonomik politikalara daha fazla yer verilmiş, sınırlar daha belirgin hale gelmiş ve ulusal egemenlik kavramının önemi daha fazla vurgulanmıştır. Aşırı sağ partilerin yükselişine avantaj sağlayan Kovid-19 pandemisi toplum içerisinde belirsizliklerin daha fazla alevlenmesine ve meydan okumaların ise daha fazla şiddetlenmesine yol açmıştır.

Son zamanlarda özellikle İsveç, Fransa, Hollanda ve İtalya içerisinde milliyetçilik faaliyetleri ön plana çıkmış ve radikal sağ grupların gelişiminde önemli rol oynamıştır. Özellikle, 2022 yılında İtalya'da ilk kez zafer kazanan İtalya'nın Kardeşler Partisi lideri Giorgia Meloni iktidar koltuğuna geçmeyi başarmıştır. İsveç Demokratlar Partisi de oy oranını %20,5'e kadar yükselterek ülkenin 2. büyük partisi olmayı başarmıştır. Örneğin, İspanya'da benzer şekilde aşırı sağ partisi Katalonya sorunuyla hızla yükselişe geçmiştir. Katalonya sorunu dışında ülkenin yaşadığı ekonomik kriz ve Avrupa'daki popülizm de Vox'un yükselmesine önemli katkı sağladı. Avrupa Parlamentosu içerisinde oylarını artıran aşırı sağ partiler Avrupalılaşıma düşüncesinin gerilemesine, anayasa tartışmalarında AB'nin yeni bir aşamaya geçememesine ve ülkelerin kendi iç siyasetlerine daha fazla yönelmelerine yol açmaktadır (Yıldırım, 2022).

Sonuç

Uluslararası sistem içerisinde sağ partilerin yükselişe geçmesiyle artan popülist değerlerin ayrıştırıcı ve farklılaştırıcı unsurları mevcut güç dengelerini olumsuz etkilemekte ve işbirliklerinin yeniden oluşmasını sağlamaktadır. Uluslararası sistem içerisinde popülist değerlerin artan etkisiyle ulusal değerler, milli çıkarlar ve güvenlik kavramlarının ön plana çıkması, liderlerin geleneksek dış politika anlayışından uzaklaşma-

sına yol açmaktadır. Avrupa Birliği içerisinde ayrılıkçı politikaların hız kazanması, sosyal hedeflerden ziyade ülkelerin mali hedeflere daha fazla yönelmesi, ekonomik krizlerin yarattığı toplumsal bunalım, küresel güçlerin ülke siyasetleri üzerinde artan yetkileri, bölgeselleşme ve otoriterleşme yönünde artan eğilim, artan etnik ayrımcılık ve ırkçılık faaliyetleri aşırı sağın yükselişine büyük avantaj sağlamıştır. Soğuk Savaş sonrası dönemde, AB içerisinde partilerin paralel yönde artış gösteren bölgeselcilik ve milliyetçilik faaliyetleri, içsel veya dışsal dinamikler karşısında daha fazla avantajlar elde etmesini sağlamıştır.

Küresel gelişmeler kapsamında, Avrupa'ya komşu olan ülkelerde ortaya çıkan iç savaşlar veya ülke içi çatışmalar sonrasında toplumsal hareketlilik hızla artmış, göç faaliyetlerinde de önemli artışlar görülmüştür. Toplumsal entegrasyonun sağlanamaması, Euro'nun ve AB kurumlarının geleceğinin daha fazla sorgulanması ve yüksek dozda artan ulusalcılık kavramı Avrupa ülkeleri içerisinde her geçen gün daha fazla ivme kazanmaktadır. Avrupa karşıtlığının artması, farklılaşan değerler veya ayrıştırıcı faaliyetlerin hız kazanması bütünleşmiş bir Avrupa topluluğunun önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. 2022 yılında başlayan ve hala devam eden Rusya-Ukrayna Savaşı, Avrupa'daki sorunların daha fazla büyümesine yol açarken, başta enerji krizi olmak üzere art arda gelen birçok sorunlar

popülist liderlerin söylemlerini güçlendirmeye devam etmektedir. Ukrayna Krizi sonrasında yaşanan göç hareketliliği, enerji fiyatlarının artması sonucunda ekonomide yaşanan düşüş ve beraberinde gıda fiyatlarının da artış göstermesi Avrupa içerisindeki sağ siyasi trendin yeniden ivme kazanmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu,(2021). “ *AB'nin Tarihi*” 2021.

Çetin İ., Özcan, M. (2018).”*Popülist Siyaseti Besleyen Cemaatleşme ve “Ötekiler”* Sosyoloji Dergisi Sayı: 37 Yıl.

Kürşad,H. (2018),*Aşırı Sağ'ın Yükselişi: Resme Küresel Perspektiften Bakmak* Muhafazakar Düşünce.

Öztürk,D.Tunçel,G., H.D., (2017). “*Chapter 8: Globalization and Global Society*” In Nejat Doğan & Joseph Drew Eds. Introduction to International Relations, Eskişehir: Anadolu University Publications

Rydrgyen, J. (2005). *Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family*, European Journal of Political Research, 44(3), pp. 413-437

Sokullu, E.C.(2019). “*Savaş Türleri*” Güvenlik Yazıları Serileri, İstanbul, No:22,s.4.

Spring 2019 Global Attitudes Survey,(2019), *Trump ratings remain low around the globe while views of us stay mostly favorable*,Pew Research Center, Q35a. Erişim Adresi: https://www.pewresearch.org/global/2020/01/08/trump-ratings-remain-low-around-globe-while-views-of-u-s-stay-mostly-favorable/pg_2020-01-08_us-image_0-05/

Yıldırım, Y. (2022) ‘*Liberal Demokrasinin Krizi Bağlamında Avrupa’da Sağ-Popülizm ve Yükselen Aşırı-Sağ*,Amme İdaresi Dergisi,Cilt 50, Sayı 2.

Avrupa Aşırı Sağ ve Büyük İkame Teorisi (Great Replacement)

Bekir HALHALLI*

Türkçe’de henüz tam bir karşılığı olmayan “Great Replacement”i “Büyük İkame” veya “Büyük Yer Değişimi” olarak okuyabiliriz. Büyük İkame komplo teorisi, Batılı ve çoğunluğu beyaz olan ülkelerin, göç ve doğum oranlarının tehdidi altında olduğunu savunmaktadır. Avrupa kökenli (beyaz ve yerli) doğum oranının azalması, göç ve azınlık toplulukların çoğalması sonucunda kasıtlı olarak etnik ve kültürel düzeyde yer değiştiği ve yayıldığı iddia edilmektedir (Camus, 2011). Büyük İkame komplo teorisi, göç süreçleriyle bağlantılıdır ve geçtiğimiz on yılların Orta Doğu ve Afrika’dan gelen mülteci dalgalarıyla daha da güçlenmiştir. Kurgulanmış bu komplo teorisi, ulusal bağlamlara, siyasi savunuculara ve siyasi söylemlere bağlı olarak çeşitli versiyonlarda karşımıza çıkmaktadır ve 2015 mülteci kriziyle ivme kazanan aşırı sağ söylemler silsilesiyle bağlantılıdır.

Büyük İkame teorisinin kavramlaştırmasını yapmadan önce bu teorinin nereden çıktığı ve nasıl geliştiğini anlamamız faydalı olacaktır. Renaud Camus 2011 yılında Le Grand Remplacement (The Great Replacement) adlı kitabında ‘Büyük İkame’ terimini kullandı. Daha sonra fikirlerini 2014 yılında Paris’te Assises de la Remigration (geri göç üzerine yıllık toplantı) başlıklı bir toplantıda sundu (Davey ve Ebner, 2019, s. 8). Bu dönemde, Camus, Fransız Kimlik hareketinin en etkili düşünürlerinden biri olmaya başladı. Camus kitabında esas olarak Fransa’ya odaklanır, ancak kitlesel göçün Avrupa medeniyetini içeriden aşındırdığını ve Avrupalı yerlilerin yerini özellikle Müslüman ülkelerden gelen göçmenlerin aldığını savunmaktadır. Camus’un temel argümanlarından biri, düşük doğum oranları nedeniyle Fransız yerlilerinin yerini yavaş yavaş daha yüksek doğum oranlarına sahip Müslüman göçmenlerin almasıdır. Almanya’da

*Dr. Girne Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0001-7148-050, bekir.halhali@kyrenia.edu.tr

Photo: Renaud Camus, 8 Ekim 2016'da Fransa'nın Montpellier kentinde ülkenin göçmen ve mülteci politikasına karşı düzenlenen bir protesto sırasında aşırı sağcı hareket La Ligue du Midi üyelerinin yanında duruyor FOTOĞRAF: PASCAL GUYOT/ AFP/GETTY IMAGES

komplo teorisine karşılık gelen olguya "Umvolkung" veya "Der Grosse Austausch" denmektedir. İsveç'te "folkutbyte" terimi, İsveç yerlilerinin göçmen nüfuslarla değiştirilmesini - etnik yer değiştirmeyi - ifade etmek için kullanılır. Camus (2011) Müslüman göçmenlere "yer değiştirenler" olarak atıfta bulunur, onları Fransız toplumu ve kültüründe yabancı bir unsur olarak tanımlar. Böylece, Fransız düşünür ve yazar Renaud Camus son on yıldır epey tartışılan Büyük İkame teorisinin mimarı olmuş ve aşırı sağ partilerin manifesto ve web sitelerinde hızlı bir şekilde benimsenmiştir.¹ Avrupa'daki (Avus-

turya, Birleşik Krallık, İsveç, Belçika, Hollanda, Fransa, Almanya, İtalya, Polonya ve Macaristan dâhil) kimlik hareketleri, artan göçmen nüfusu nedeniyle ülkelerinin ve ulusal kimliklerinin tehdit altında olduğunu iddia ederek başkalarını davalarına katmak için bu teoriyi kullandığını söyleyebiliriz (Ekman, 2022). Bir başka deyişle, Camus'un kurgulanmış teorisi Avrupa aşırı sağ tarafından yorumlanıp web siteleri ve parti manifestolarında yer edinmekle beraber son dönemlerde başta ABD ve Avrupa'da olmak üzere yaşanan ırkçı silahlı saldırı ve şiddet olaylarına da ilham kaynağı olduğunu görmekteyiz. Camus'un çalışması, Avrupa'da aşırı sağı etkileyen, internette ivme kazanan bir fenomen haline gelen beyaz milliyetçiliğin modernize edilmiş bir versiyonu olmuştur. Avrupa aşırı

¹ 2018 yılında İngilizce yayınlanan "You will not replace us! - Bizi değiştiremeyeceksiniz!" adlı kitap, Fransız yazar Renaud Camus tarafından 2011'de yayınlanan "Le Grand Remplacement" adlı kitapta öne sürülen "Büyük İkame"den türetilmiştir. Bu dönemde Avrupa Direniş Ulusal Konseyi'nin (Conseil National de la Résistance Européenne) başkanlığını da yapan Camus, Avrupa'nın, geleneksel Avrupa kültürünü kendi "yabancı" kültürleriyle değiştirecek olan Avrupa dışından gelen siyah ve/veya Müslüman göçmenlerin kitlesel göçü tarafından istila edildiğini savunmuştur. Bu tür argümanlar, birçok Avrupa ülkesinde, özellikle aşırı

sağda popüler hale gelen "Büyük İkame teorisine" dönüşmüştür.

sağcılar ve kimlikçileri² Renaud Camus'u kucakladı ve fikirlerini sosyal medya mecrasında tamamen kendilerine ait bir şekilde yaydı. Avrupa aşırı sağ son dönemlerde komplo teorilerini ve potansiyel olarak zararlı ve yaralayıcı içeriği yaymak için elverişli sosyal medya algoritmaları açısından çarpıcı bir avantaja sahip olmuştur. Avrupa aşırı sağ, kurgulanmış bu teoriyi yabancı düşmanlığının akışında ve seçim başarısında kullanmışlardır. Yabancı karşıtlığı ve düşmanlığı yapan Avrupa aşırı sağ Avrupa'yı gerçekten de kimlik siyasetine döndürebilecek dev bir adım daha atmak amacıyla - sadece göçmenleri dışarıda tutmakla kalmayıp, hali hazırda orada olanları da sınır dışı etmek istiyor. Bu göç politikası, büyük yer değiştirmenin aktif doğal sonucudur. Avrupa'da geniş çapta yerlilik üzerinden kimlik siyaseti yapan aşırı sağ hareketler yerli nüfusun yok olması amacıyla göçmenlerin ağırlıklı olarak beyaz ülkelere akın ettiğini iddia ediyordu (Bergmann, 2020). Takip eden yıllarda, kimliğin önemi artmaya başladı ve Avrupa'daki sosyo-kültürel çatışmaların çoğu tanımlanmaya başladı. Yavaş yavaş, ikame korkusu esas olarak Müslümanlara odaklanmaya başlandı. Aşırı sağ hareket bu teoriden beslenerek yabancı düşmanlığı söylemlerini temsil etti (Bergmann, 2020, s. 139). Camus'un ortaya attığı Büyük İkame teorisi Av-

rupa'daki çok sayıda aşırı sağcı lider, örneğin göçmenlerin - özellikle Müslümanların - ulusal toprakları ve mirası ele geçirdiği efsanesini besleyerek, bu ikame teorisini destekledi. Bu kurgulanmış korku örneğin Hollanda'daki Özgürlük Partisi (PVV - Partij voor de Vrijheid) lideri Geert Wilders tarafından körüklendi ve göçün Avrupa kültürünün karşı karşıya olduğu en büyük tehdit olduğunu iddia etti (Bergmann, 2020, s. 140-142). Özgürlük Partisinin en belirgin özelliklerinden biri, Hollanda'nın 'İslamlaştırılmasına' karşı ve Avrupa dışından gelen göç ile ilgili uyarılarıdır. Müslüman vatandaşlara yönelik kınama, özellikle güçlü terimlerle ifade edilmektedir. Böylece Özgürlük Partisi, AB üyesi olmayan devletlerden gelen göç oranlarına karşı olan Hollanda toplumunun yarısının desteğini almayı amaçlamaktadır. Hollanda Özgürlük Partisi, 2006 yılındaki seçimlerde, % 5.7 oy almış, 2010 yılında ise %15.5 oy oranına yükselmeyi başararak hükümetin azınlık ortağı olmuştur. 2017 yılındaki genel seçimlerde ise % 13.1 oy oranına sahip muhalefeti ile iktidarı zora sokmuş ve yabancı düşmanlığı söylemleri ile iktidarın kararlarında etkili olmaya çalışmıştır.

Hollandalı gazeteciler, bilim adamları ve diğer politikacılar, Geert Wilders'in Büyük İkame teorisini izlediği konusunda hemfikirdir. Büyük İkame komplo teorisine olan yakınlığı, Wilders'in temel ilkelerinden biri olmuştur. Bu ilke, Avrupa'nın İslam-

² Kimlikçilik (identitarianism): Avrupa etno-kültürel kimliğinin korunmasına odaklanan ve Fransız entelektüel sağ hareketi Nouvelle Droite'den (Yeni Sağ) ilham alan pan-Avrupa etno-milliyetçi bir hareket.

laşmasına dair kıyamet teorisi içinde formüle edilir ve bağlanır. Bu sonunda Avrupa'nın 'AvroArabistan'a' (Eurabia)³ dönüşümünü içerir (Wilders, 2007). İslamofobik söyleminin yanı sıra, Wilders daha genel olarak gerçek halklardan bahsetmiyormuşçasına metaforların ve retorik konuşma figürlerinin yardımı ile aciliyet ve tehlike atmosferi yaratmayı başarmaktadır: "(...) Müslümanlar büyük şehirlerden kırsal bölgelere taşınırlar. İslamlaştırmanın tsunamisini durdurmalıyız. Bu bizi öze, kimliğimize, kültürümüze götürecektir. Direnmezsek, programımdaki tüm diğer noktalar boşuna olacaktır." (Wilders, 2010). Wilders, taşıdığı ırkçılık ve düşmanlık düşüncesi ile üreme konusuna da dikkat çekmektedir: 'Yerli nüfusun göçmenlerden daha az çocuğu vardır. Günümüzde çoğu Müslüman olan göçmenler büyük şehirlerde yaşamaktadır. Yirmi yıl içinde Apeldoorn'dan Emmen'e ve Weert'ten Middelburg'a kadar her yerde olacaklar. Ülkemizi Muhammed adında bir şeytana satıyoruz ve kimse bu konuda hiçbir şey yapmıyor.' (Wilders, 2010). İslam'a karşı mücadelesi, yalnızca siyasi açıklamalarından değil, tweetlerinde de kendini ele vermiştir. Wilders, "daha az İslam=daha az Terör" tweetini atmıştır (Wilders, 2017). "...Artık kendi ülkenizde yaşıyor musunuz gibi hissetmiyorsunuz. Devam eden bir savaş var ve kendimizi savunmamız gerekiyor. Yakında kiliselerden

daha fazla cami olacak!" (Wilders, 2016).

Müslümanlarla ve İslam ile ilgili endişeler yukarıda açıklandığı üzere, Müslümanların eylemleri ve değerleri ile ilgili korku ile beslenmektedir. Bu nedenle, örneğin Wilders ve İslam karşıtı hareketi tarafından, Müslümanlar Hollanda demokrasisini tehdit eden "moslimfundamentalisten"(Müslüman köktencilik) olarak adlandırılmaktadır (Wilders, 2011). Bu, Avrupa'daki birkaç aşırı sağcı lider tarafından Avrupa'nın düşmanca bir Müslüman devralma ile karşı karşıya olduğunu gösteren birçok benzer hamlenin sadece bir örneğidir.

2015 yılından itibaren Avrupa'da yükselen mülteci kriziyle birlikte Büyük İkame teorisi yeni zirvelere yükseldi. Avrupa'da hızlı bir artış gösteren ve çoğunluğu Müslüman olan mültecilerin, aşırı sağcı partilerin politikalarında en önemli tema olduğunu söyleyebiliriz. İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde başarı bulmakta güçlük çeken aşırı sağ hareketi Almanya'da bile yükseliyordu. 2008 Mali Krizi sonucuna tepki olarak 2013 yılında kurulan Almanya için Alternatif (AfD) partisi, Mülteci Krizi'nin ardından Büyük İkame komplo teorisini desteklemek için harekete geçmiştir. Göçmenler Almanya'ya dış tehdit olarak yerleştirilirken, batılı Alman siyasi elitleri esas olarak iç hainler olarak gösterilmiştir. 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinden önce parti, Müslüman erkeklerle çevrili,

³ Batılı ülkelerin "İslamlaştığını" veya yavaş yavaş İslami yönetim altına alındığını iddia eden bir komplo teorisi.

ağzına kahverengi tenli bir parmak yerleştirilmiş çıplak beyaz bir kadını gösteren posterler yayınladı. Posterlerdeki başlıkta “Bize oy verin ki Avrupa AvroArabistan olmasın” yazıyordu (Bergmann, 2020, s. 144). AfD, yabancı düşmanlığını körükleyerek, güvenlik ve kültürel korkuları alevlendirerek 2017 seçimlerinde oyların %12,6’sını alarak Federal Meclis’teki üçüncü büyük parti oldu. İktidar partileri AfD’yi koalisyon hükümetinin dışında tutmayı başarmış olsa da, en büyük muhalefet partisi olarak konumlandı.

Benzer eğilimler, mülteci krizi sırasında Avrupa’daki herhangi bir ülkeden daha fazla mülteci ve sığınmacı kabul eden İsviçre’de de yaşanmıştır. İsviçre aşırı sağcı parti - İsviçre Demokratları (SD) hem açık kapı politikasını hem de ana akım partilerin yumuşak göç politikası olarak adlandırdıkları politikaları şiddetle eleştirmiş ve göçmenlerin ayrımcılığa, köksüzlüğe, suçluluğa, çatışmaya ve ülkede artan gerilime neden olduğu konusunda söylemler inşa etmiştir. Sosyal Demokratların göçmenlerin yoğunlukla yaşadıkları yerlerini etkili bir şekilde yabancıların elindeki topraklara çevirdiğini, ülkenin en büyük dış tehdidi olan Müslümanlar tarafından işgal edildiğini ve hatta İsviçre topraklarında kısmen Şeriat yasaları getirdiklerini ileri sürmüştür (Bergmann, 2020, s. 160). Büyük İkame teorisinden beslenen İsviçre Demokratları’nın lideri Jimmie Åkesson, Müslüman mültecilerin “İkinci Dünya Savaşı’ndan bu

yana İsviçre için en büyük dış tehdidi” oluşturduğunu ifade etmiştir (Becker, 2019; Bergmann, 2020). Büyük İkame komplo teorisi doğrultusunda, Batı toplumlarının İslamlaştığını ve Şeriat yasalarının tehdidi altında olduğunu ve geri göçün hemen uygulanması gerektiğini ileri süren İsviçre Demokratları Eylül 2022’de yapılan genel seçimlerde oyların %20.5’ini alarak ikinci sıraya yükselmiştir. İsviçre Demokratlarının “halka” ihanet eden “yozlaşmış seçkinler” anlatısı Afrika ve Orta Doğu’dan gelen göçmenlere karşı önyargı ve düşmanlık içermektedir. (Ligel ve Gutheil, 2022). Böylece, yerliler ve beyaz üstünlükçüler, Büyük İkame teorisi bağlamında beyaz olmayanlara yönelik düşmanlık ve ırkçılığa odaklanma ile karakterize edilebilir.

Avusturya Özgürlük Partisi’nin (FPÖ) önceki parti lideri Heinz-Christian Strache’nin konuşmalarına bakıldığında göçmenlik meselelerine Büyük İkame teori kurgusuyla yaklaştığı gözlemlenmektedir. Strache’ye göre, suç oranlarının artması, ikame alanını incelemektedir. Radikal İslam’ın yanı sıra iltica alanındaki “kaotik koşullar” nedeniyle şunları ifade etmektedir: “İslamcılık tehlikesi her zamankinden daha belirgindir...” (StenProt, 2014, s. 17). Strache’ye göre, Avusturya’da suç ve çatışmalara mülteciler neden olmaktadır (StenProt, 2014, s. 20). Avusturya’nın daha fazla göç kapasitesi olmadığını belirtmesi gerektiğini savunmuştur (StenProt, 2015, s. 144). 2015 mülteci krizi sonrasında

Strache ve FPÖ parlamentoda “Güvenlik ve İltica-Kaos” gibi başlıklar ile tartışmalar başlatmıştır (StenProt, 2015, s. 68). Strache, gerçek ve yanlış mülteciler arasındaki farklılaşmanın önemini düzenli olarak vurgulamıştır (StenProt, 2015, s. 140). Strache Avusturya sınırını güvenceye almak arasındaki bu olumsuz gelişmelerden çıkarılması gereken dersler olduğunu belirtmiştir. “Göçmenlikte durmaya ihtiyacımız var! İltica kurumunun her zaman geçici koruma anlamına geldiği konusunda net bir uygulamaya ihtiyacımız var!” (StenProt, 2016, s. 69). Özetle, Strache’nin sığınmacıları çeşitli şekillerde “güvenlik-politik bir sorun” (Stenprot, 2015, s. 36) olarak nitelendirdiği ve Avusturya’nın “yabancıların saldırısı”na uğradığını vurguladığı (StenProt, 2015, s. 134) gözlemlenmektedir. Avusturya tepki vermezse sık sık “felaket” olacağını vurgulamakta ve sınırların kapatılmasını savunan Macaristan Başbakanı Viktor Orbán’ı bir rol model olarak sunmaktadır (StenProt, 2016: s. 59). Strache’ye göre çok sayıda göçmen yalnızca güvenlik için değil, aynı zamanda entegrasyon için de bir tehdit oluşturmaktadır: “On yıllardan beri büyük entegrasyon sorunları yaşıyoruz. Avusturyalılar açık kapı politikası için kendi cebinden ödüyor (StenProt, 2016, s. 68). Strache’ye göre sadece köktenci fikirler güçlenmemiş; ayrıca paralel ve karşı toplumlar ortaya çıkmıştır (Stenprot, 2015, s. 68). Eski genel başkan Strache tarafından ortaya atılan “Viyana İstanbul olmamalı” söylemi mevcut başkan

Norbert Hofer tarafından aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi katı programı olarak devam ettirildi. Bir başka deyişle, 1992’de zamanın parti lideri Jörg Haider yönetiminde, Avusturya’nın bir göç ülkesi olmadığını ve olmayacağını deklare edilmiş, ‘Önce Avusturya’ programı ile yayınlanmıştır. Sonrasında bu program farklı liderler tarafından geliştirilip günümüzde ‘Siyasal İslam’ cumhuriyetin en büyük düşmanı olarak şeytanlaştırılırken, başörtüsü yasağı ise siyasi malzeme olarak kullanılmaya devam edilerek, bir savaş unsuru olarak kullanılmaktadır. Özet olarak, Avusturya’nın İslam kuşatması altında olduğu ve düşmanca bir Müslüman devralma ile karşı karşıya olduğunu gösteren birçok benzer hamlenin Avusturya Özgürlük Partisi programında Büyük İkame kurgusu üzerinden inşa ettikleri ötekileştirici/dışsallaştırıcı söylemleri gözlemlenmiştir.

2011 yılında Fransız Ulusal Birlik (eski adıyla Ulusal Cephe - FN) Partisi lideri olarak babasının yerine geçen Marine Le Pen, Mülteci Krizi ne eşlik eden ve Müslüman karşıtı dalgayı sürdüren birçok aşırı sağ lider arasındadır. Partiyi normalleştirmek, toplumda daha kabul edilebilir kılmak için birçok çaba sarf etmesine rağmen, krizin zirvesinde yeni göçmenleri engellemiştir. Aslında, mevcut göçmenlerin birçoğunu ülke dışına göndererek refah şovenizmini yapmaya çalışmıştı. 1970’lerden bu yana göç karşıtlığı Fransız Ulusal Birlik

söylemi, ideolojisinin ve kampanyalarının temeli olmuştur. “Bir milyon daha fazla göçmen, bir milyon işsiz demektir! Fransa ve önce Fransızlar”, “Renklerimizi koruyun” veya “Fransa’dayız!” gibi sloganlar konuşmalar, basın bültenleri ve kampanyalarda tekrar tekrar kullanılmıştır. Bununla birlikte göç, söylemsel strateji olarak Marine Le Pen yönetiminde önemini korurken, Ulusal Birlik partisinin göçmen karşıtı söyleminin sunumu değişmiştir. Jean Marie Le Pen’in başkanlık süresinin çoğunda, göçmen karşıtlığı veya yabancı düşmanlığı RN programının ana teması olmuş ve diğer tüm politika alanları göçmenlik karşıtı bir mercekten değerlendirilmiştir. Babasıyla süreklilik oluşturacak biçimde, 2011 yılında Marine Le Pen, çokkültürlü bir ülkenin barış içinde yaşayamayacağına inandığını belirterek çokkültürlülüğü açıkça reddetmiştir; bunu Lübnan ve Balkanlar’ı örnek olarak göstererek, “savaşla sona eren” bir entegrasyon yaklaşımı olarak nitelendirmiştir (Dejevsky, 2012, s. 6-8). Ona göre çokkültürlülük ve göç, sadece siyasi elitlere ve seçim desteğine fayda sağlamıştır. Marine, çokkültürlü devletlerin tek bir değer kümesini uygulamalarını önerir. Onun çokkültürlülük karşıtı görüşleri, radikalizm/nativizm ideolojik temeliyle iktidarda olması halinde, anayasayı değiştireceği açıklamasıyla desteklenmektedir: “Fransa Cumhuriyeti, biz iktidara gelirsek herhangi bir topluluğu tanımayacaktır, çünkü bizim toplumumuz bir ve bölünmezdir. Herkes Fransız yaşam

biçimini, pratiklerini ve geleneklerini istisna olmadan kabul etmelidir” (aktaran Halhalli, 2020, s. 162). 5 Şubat 2017’de Lyon’da, kampanya konuşması sırasında Le Pen, korku yaratmaya yönelik Büyük İkame kurgusunu benimseyerek güvenlik temelli bir yaklaşım tercih etmiştir: “İslami köktencilik tehdidi altında yaşamak istemiyoruz... İslami köktencilik bize evde saldırıyor ve kendimizi savunmalıyız” (Marina Le Pen, Lyon, 5 Şubat 2017). İkame stratejisi, “istila” ve “saldırı” fikrini tamamlayan ve karşıtlığı formüle ederek varsayımsal bir “savaşı” ifade eden askeri terimlerdir. Le Pen, “kitlesele göçün” ve “İslami köktencilüğün Fransa’nın ideolojik bir düşmanı” olduğunu iddia etmektedir (Halhalli, 2020, s. 166). Fransa’da 2017 ve 2022 yıllarında gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aşırı sağcı Marine Le Pen, rakibi Emmanuel Macron’u yenemese de Büyük İkame açıklamalarıyla büyük destek almış ve oylarını katbekat artırmıştır.

2015 mülteci krizi sonrası, Büyük İkame teorisi Avrupa’da Müslüman göçmenlerin neredeyse hiç olmadığı bölgelerde bile göç ve İslam karşıtı söylemlere ivme kazandırdı. Örneğin, Macaristan Başbakanı Viktor Orbán, çok daha fazla Müslüman göçmen akını yaşayan ülkelerdeki liderlere kıyasla göçmenlere karşı daha da sert bir tavır aldı. AB tepkisine bağlı kalmayı reddederek, bunun yerine Macaristan sınırını devasa bir savunma duvarı ile çevrelerken binlerce ek sınır muhafızı tuttu. Bunun

görevi olduğunu, aksi takdirde Macar ulusunun yok olacağını söyledi. Orbán, Macaristan'a sığınma talebinde bulunan mültecileri etnik Hıristiyan Macar ulusuna bir tehdit olarak görmüştür. Orbán tarafından ifade edilen "Avrupa'nın Avrupalı olmayanlar tarafından doldurulacağını kabul edersek, bunu doğal sayarsak, nüfus değişimine katkıda bulunuruz, Avrupa nüfusunun ikame sürecine katkıda bulunuruz" (Budapeşte 3. Nüfus Zirvesi, 2019). Macaristan'ın aşırı sağcı Başbakanı Orbán, mültecileri 'Müslüman işgalciler' olarak nitelendirmeye çalışmıştır. Bu, Büyük İkame teorisine oldukça açık bir göndermedir ve komplolara göndermeler Macaristan'ın siyasi ortamında alışılmadık olmasa da, aşırı sağ partinin giderek daha otoriter duruşuna işaret gibi görünmektedir.

Polonya'da iktidar partisi aşırı sağcı Hukuk ve Adalet (PiS) partisi lideri Jarosław Kaczyński, Polonya ulusal kimliğini etnik kökene dayalı olarak tanımlamakta ve ayrıca mültecilerin Polonya halkını kirlettiğine dikkat çekmeye çalışmaktadır. Suriyeli mültecilerin Polonya'ya yeni ve tehlikeli hastalıklar getirdiği konusunda endişelendiğini ve mültecileri kabul etmenin AB liderlerinin Avrupa kültürel ve etnik kimliğini feda etme istekliliğini gösterdiğini söyleyerek Avrupa'nın ciddi bir bilinç kriziyle karşı karşıya olduğunu savunmaktadır (aktaran Bergmann, 2020, s. 172).

Sonuç olarak, bu çalışmada tartışılan aşırı sağ liderler/partiler tarafından kışkırtılan Büyük İkame komplo teorisi kültürel modeller ve normlar, benzer/aynı referansları kullanarak 2015'den bu yana zirve yapan mülteci krizi için belirli bir açıklamayı teşvik etmektedir. Bahsi geçen Avrupa'daki aşırı sağ partilerin ortak zemini, Büyük İkame teorisi olarak bilinen büyük göç anlatısının, göçmen akınının kendiliğindenliği konusunda Avrupa yurttaşlarının zihnine şüphe tohumları ekmiş ve güçlü gizli güçlerin iş başında olduğunu ve Avrupa halklarını ele geçirmeyi ve hatta yok etmeyi amaçladıklarını ileri sürmüşlerdir. Uzun süre görmezden gelinen, aşırı sağ siyasi hareketlerin, günümüz Avrupasında Büyük İkame teorisi üzerinden yeniden canlandığı görülmektedir. Bilhassa, son dönemlerde Avrupa siyaseti sahnesinde yer almaya başlayan aşırı sağ partilerin, vatandaşların "ikame" korkularından faydalanarak, kendilerini kimlik (yerli olmayanlar) kisvesi üzerinden yeniden organize etmektedirler.

Bu çalışmada, Büyük İkame teorisinin Avrupa siyaset sahnesinde aşırı sağ tarafından desteklendiğini bir kaç ülke ile sınırlandırarak tahlil ve tasnif etmeye çalışsak da daha fazla Avrupa ülkesi örneği olduğunu tahmin etmekteyiz. Dolayısıyla, gelecek çalışmalar, Avrupa'da aşırı sağı yeterince inceleme ve ölçme için bu çalışmayı çerçeve sunmak amacıyla kullanabilirler.

Referanslar:

Bergmann, E. (2020). *Neo-Nationalism: The Rise of Nativist Populism*, Switzerland: Palgrave Macmillan

Becker, J. (2019) 'The Global Machine Behind the Rise of Far-Right Nationalism', *The New York Times*, 10 August 2019, <https://www.nytimes.com/2019/08/10/world/europe/sweden-immigration-nationalism.html> (12.09.2022).

Camus, R. (2011). *Le Grand Remplacement*, Paris: Reinharc

Camus, R. (2018). *You Will not Replace Us!*, Plieux: Chez l'auteur

Davey, J ve Ebner, J. (2019). *The 'Great Replacement': the Violent Consequences of Mainstreamed Extremism*, London: Institute for Strategic Dialogue (ISD) Publishing

Dejevsky, M. (2012). Marine Le Pen: Her Father's Daughter. 24 March. *The Independent*. <http://www.independent.co.uk/news/people/profiles/marine-le-pen-her-fathers-daughter-7583994.html> [02.01.2022]

Ekman, M. (2022). "The Great Replacement: Strategic Mainstreaming of Far-Right Conspiracy Claims", *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 28(4), 1127-1143.

Halhalli. B. (2020). *Avrupa'da Radikal Sağ: Öteki'nin İnşasında İslâm, Yabancı ve Göç*. Ankara: Orion Yayınevi.

Liger, Q. ve Gutheil, M. (2022). "Right-Wing Extremism in the EU", Brussels: Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs European Parliament PE 700.953.

Le Pen, M. (2017). Engagements Présidentiels de Marine Le Pen. <https://www.marine2017.fr/wp-content/uploads/2017/02/projet-presidentiel-marine-le-pen.pdf> [03.05.2022]

Stenprot (2014): Stenographic record of the 44th session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. legislative period. 22. Ekim, 16-19.

Stenprot (2015): Stenographic record of the 75th session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. legislative period 21. Mayıs, 138-144.

Stenprot (2016): Stenographic record of the 123rd session of the National Council of the Republic of Austria. XXV. Legislative period, Nisan, 27, 58-62.

Wilders G. (2008): In quotes: Geert Wilders, 4 Ekim 2010, <http://www.bbc.com/news/world-europe-11469579> [21.04.2022]

Wilders, Geert. 2008. *Fitna* (video). <https://www.youtube.com/watch?v=2H-lptyGvIY>. [20.04.2020]

Wilders, G. (2007) Geert Wilders Webblog <https://www.geertwilders.nl/77-in-the-press/in-the-press/1214-mr-wilderss-contribution-to-the-parliamentary-debate-on-islamic-activism> [10.05.2022]

Wilders, G. (2017) Less Islam=Less Terror <https://twitter.com/geertwilderspvv/status/873902095371554818> [04.04.2022]

Wilders, G. (2008). I don't hate Muslims. I hate Islam,' says Holland's rising political star, <https://www.google.com.tr/amp/s/amp.theguardian.com/world/2008/feb/17/netherlands-islam> (21.03.2012)

Wilders, G. (2010) Geert Wilders Webblog <https://www.geertwilders.nl/in-de-media-mainmenu-74/nieuws-mainmenu-114/77-in-the-press/in-the-press/1714-editorial-aquit-geert-wilders> [02.05.2022]

Wilders, G. (2010) I have no regrets an interview with Geert Wilders, <https://www.geertwilders.nl/in-de-media-mainmenu-74/nieuws-mainmenu-114/77-in-the-press/in-the-press/1642-i-have-no-regrets-an-interview-with-geert-wilders> [20.04.2022]

Wilders (2016): Speech by Geert Wilders in court, 7 Şubat, <http://drimble.nl/bericht/3466017> [20.02.2022]

Wilders (2017). Speech by G. Wilders, Rome, 25 Mart 2011, *Politically Incorrect*, <http://www.pinews.org/2011/03/speechgeert-wilders-rome-25-march-2011/> [20.03.2022]

HIV ile Mücadeleye Acil Eylem Planı İhtiyacı

Söyleşi - Haber

HIV, yani insan bağışıklık yetmezliği virüsü olarak tanımlanan Human Immunodeficiency Virus en az 40 yıldır aramızda. HIV ile enfekte olunduktan birkaç adım sonrası, eğer kişi test yaptırmaz durumunu bilmez ve HIV ilaç tedavisine başlamazsa enfeksiyonun ilerlemiş hali olan ve edinilmiş bağışıklık yetersizliği sendromu olarak tanımlanan AIDS'e neden oluyor. Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Ortak Programı (UNAIDS) 2021 Raporu'na göre, dünyada HIV hastalığının başlangıcından itibaren yani 40 yılda 79,3 milyon kişi HIV

ile enfekte oldu, 36,3 milyon kişi ise AIDS ile ilişkili hastalıklardan hayatını kaybetti.

HIV/AIDS'e bağlı ölümleri durdurmak ve halk sağlığını korumak için küresel ölçekte etkin bir mücadele sürdürülüyor. Hatta Dünya Sağlık Örgütü bu konuda farkındalığı artırmak için 1988 yılında 1 Aralık'ı Dünya AIDS Günü ilan etti. Uzun yıllardır devam eden bu mücadele doğrultusunda özellikle Batıdaki vakalarda azalma görülürken Türkiye'yi çevreleyen Doğu Avrupa, Orta Asya,

Söyleşi
"HIV ile Mücadeleye Acil Eylem Planı İhtiyacı"

Aktivistler Euro Politika'ya Değerlendirdi

KORUMAZI KLÜBÜ İSTANBUL
POZİTİF YAŞAM DERNEĞİ 2005
Pozitif-iz

www.europolitika.com

HIV 2022

Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde tam tersine bir artış kaydediliyor. Sağlık Bakanlığı verilerine göre Türkiye’de 1985’ten 15 Kasım 2021’e kadar 29 bin 284 HIV pozitif kişi ve 2 bin 52 AIDS vakası tespit edildi. Ancak bu sayının , test yaptırma alışkanlığı azlığı vb. sebeplere bağlı olarak gerçek tabloyu yansıtmadığını düşünenler de var. Gerek Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye raporlarında gerekse artan HIV vakaları göz önüne alındığında Türkiye’nin HIV/AIDS’e karşı eylem planı ihtiyacı elzem olarak görülüyordu. Bu süreçte üstüne bir de Türkiye’nin sığınmacı politikası nedeniyle yoğun göç alması ve mülteci-sığınmacı komnumunda olan HIV-pozitif bireylerin tedaviye erişimde yaşadığı güçlükler eklendi ve yıllar içinde yapılan çalışmaların yetersizliği, sorunun günden güne büyümesine neden

oldu. Buna bağlı olarak 2019 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından HIV/AIDS Kontrol Programı başlatıldı ancak bu kez de Covid-19 ile mücadele, bu kontrol programının çalışmalarını sekteye uğrattı. HIV/AIDS alanında faaliyet yürüten, sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin mücadeleye ilişkin vurguladığı ortan nokta, toplumsal bilinç ve farkındalık ihtiyacı... Üstelik bu ihtiyaç için kaybedilecek bir dakika bile yok. Çünkü tanı, takip ve tedavisi geciken her bir birey hayattan kopuyor, HIV/AIDS halk sağlığı için büyük risk oluşturuyor.

Aktivistler, Euro Politika’ya Değerlendirdi

EURO Politika’ya konuşan Kırmızı Kurdele İstanbul’dan Aktivist Arda Karapınar, Pozitif-iz Derneği’nden Önder Bora ile Pozitif Yaşam Derneği’nden Yağmur Şenoğuz süreci üç

HIV2022 Konferansı | Kırmızı Kurdele İstanbul Derneği Kurucusu ve Aktivist (Soldan) Arda Karapınar, (EUROPolitika) Nisa Mammadova, (EUROPolitika) Yusuf Ertuğral

önemli başlıkta ele aldı. Karapınar, Bora ve Şenoğuz, Türkiye’de HIV-pozitif bireylerin yaşadığı sıkıntılara değindi, bu sıkıntıların önüne geçmek ve halk sağlığını korumak için yapılması gerekenleri sıraladı. Aktivistler, ayrıca göç ile gelen bireylere yönelik Türkiye’nin izlediği sağlık politikasını AB’nin sağlık politikaları ile karşılaştırarak değerlendirdi.

HIV ile Yaşayan Bireylerin “Damgalanma” Korkusu

“HIV ile Yaşayan Bireylerin Karşılaştığı Sıkıntılar”

Toplumun tüm farklı kesimleri için kolay anlaşılır ve bilimsel olarak kanıtlanmış #hivbilgisi sağlayarak, bilgi ihtiyacı içinde olan herkesin doğrudan edindiği en güncel ve güvenilir bilgilerle hareket etmesini sağlamayı hedefleyen bilgi sağlayıcısı ve kaynağı Kırmızı Kurdele İstanbul’a göre en büyük sorun bilgi eksikliği ve yeni bilgiye direnç. Bunun sebebi ise 90’lardan bu yana benimsenen medya diline bağlı olarak HIV’in hala tabu olması ve HIV’in sağlıkla değil ahlakla ilgili bir konu olarak algılanması.

Kırmızı Kurdele İstanbul’un kurucusu olan ve HIV hakkında mantıklı ve gerçekçi bir toplumsal tartışma yapılabilmesi için Türkiye ve yurt dışında yaptığı yoğun çalışmalarla tanınan Aktivist Arda Karapınar’a göre, “HIV’in sağlıkla değil ahlakla ilgili bir konu olarak algılanması doğal olarak HIV pozitiflerin kendi isimleri ve yüzleriyle, korkmadan, çekinmeden, açık bir kimlikle toplumda yer alamamalarına, çalışma

hayatında, iş hayatında vb. kayıp yaşama kaygısıyla HIV hakkında konuşamamalarına yol açıyor. Yani konu hapsedildiği ahlaki parantezden çıkabilmek için gerekli olan güçlü toplumsal katılımı bir türlü sağlayamıyor.

Yaptığımız çalışmalardan elde ettiğimiz verilerde görüyoruz ki; HIV pozitiflerin de HIV negatiflerin de ortak talebi; HIV ile ilgili ne yapacak olurlarsa olsun anonim kalmak. Test yaptırmak isteyenler testleri hiçbir şekilde sisteme girilmesin, böyle bir test yaptırdıkları dahi bilinmesin, HIV pozitif tanısı alanlar ise bu durumları ve tedavilerine ilişkin bilgiler hiç kimse hatta bir başka doktor tarafından bile bilinmesin istiyorlar. Bu taleplerin tamamı hem anlaşılır hem de manidâr. Anlaşılır çünkü insanlar damgalanmaktan korkuyorlar, manidâr çünkü herkes saklanmak istiyorsa, toplum HIV konusunda ön yargılı, kapalı, yeni ve bilimsel bilgiye dirençli demektir. Damgalanmaktan korkanların benzer durumdaki diğerlerini damgalamaktan geri durmayarak kendi güvenli alanlarını oluşturdukları, güvenliklerini tesis ettikleri bir toplum olup olmadığımız sorusuna cevabı HIV konusunda bulabiliriz belki?

Bu şartlarda konu birkaç cesur aktivistin ilgi, bilgi ve becerisine muhtaç durumda ki, bütün bu şartlara rağmen Türkiye’de dinamik ve üretken bir HIV aktivizmi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu aktivizm belki çok hızlı bir biçimde değil ama çözüme mutlaka götürür. Şu aşamada tek gereken biraz politik ilgi”.

HIV-pozitif bireylere ve ailelerinin ihtiyaç duyduğu fiziksel, sosyal ruhsal

destek ve danışmanlık hizmeti sunan Pozitif-iz Derneği'ne göre Türkiye'de HIV ile yaşayan kişi sayısı mevcut sayının en az 2-3 katı olmasına rağmen HIV statüsünü bilmeyen ya da bu konuda kayıt oluşturmayan birçok kişi bulunuyor. Bunun en önemli nedeni ise toplumda HIV farkındalığının düşük olması ve HIV-pozitif kişilerin ayrımcılığa uğrayacağı korkusuyla test yaptırmaktan çekinmesi olarak görülüyor.

HIV alanında hazırladıkları hak ihlalleri raporlarına dikkat çeken Pozitif-iz Derneği'nden Önder Bora şunları söyledi: *"Toplam ihlallerin yarısından fazlasının sağlık çalışanları tarafından yapıldığını görüyoruz. Örneğin, HIV pozitif kişilerin ameliyatlarını kabul etmeyen cerrahlar olabiliyor. Bu durum bazen hastayı narkozdan uyandırıp ameliyatı gerçekleştirilmemesine kadar varıyor. Dış hekimleri HIV pozitif kişileri tedavi etmek istemiyor. Kan almak istemeyen veya bir HIV pozitif hastaya bakmak istemeyen hemşireler oluyor. Oysaki sağlık çalışanları her hastasını bir enfeksiyon sahibi gibi kabul edip, standart enfeksiyon kontrol önlemlerini uygulamakla yükümlüdür. Bu hem sağlık çalışanını hem de hastayı korumak için önemlidir. HIV ile yaşayan kişiler öğrenci yurtlarına kabul edilmiyor, yurttan çıkarılıyor ya da bir şekilde tecrite zorlanıyor. Bakıma muhtaç kişiler HIV ile yaşadıkları için yaşlı bakım evlerine alınmıyor. İşyeri hekimlerinin özel sağlık bilgilerini görüntüleyebilmesi nedeniyle HIV ile yaşayan kişiler iş yerlerinde büyük sorunlarla karşılaşılıyor; işe alınmıyor ya da işten çıkarılıyor. Tür-*

kiye'de koruyucu yasalar mevcut, ancak uygulamada sorunlar yaşanıyor. Bu sorunların yaşanmasının en büyük nedeni de HIV'in doğru ve güncel olarak bilinmemesi ve topluma anlatılmaması; bulaşma, korunma yollarının, tedavi yöntemlerinin çok net bir şekilde toplumla paylaşılması gerekiyor."

Pozitif-iz Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve Aktivist Önder Bora Pozitif Yaşam Derneği de 2005 yılından beri toplumda HIV farkındalı-

ğını artırabilmek için çalışmalarını sürdürüyor. Test öncesi danışmanlık hizmetleri vererek henüz tanı almamış kişileri teste yönlendiriyor, HIV ile yaşayan kişilere psiko-sosyal destek, akran danışmanlığı ve hukuki danışmanlık hizmetleri sunuyor. Pozitif Yaşam Derneği'nden Yağmur Şenoğuz yaşanan tüm ayrımcılıklara sosyal izolasyonun kapı araladığına vurgu yapıyor ve bilinçlendirme ihtiyacını şu sözlerle özetliyor: "Türkiye'de temel korunma algısı, kondom ya da PrEP/PEP gibi medikal ve bilimsel yöntemler değil; HIV ile yaşayan insanların ifşa edilmesi, izole edilmesi ve geriye kalan toplumun HIV'den bağımsız bir şekilde yaşamını sürdürebileceği beklentisi. İfşa beraberinde izolasyonu, izolasyon da beraberinde temel olarak erişilmesi gereken tüm haklara erişimi engeller. Toplumun HIV'e dair önyargıları HIV ile yaşayan kişilerin barınma, çalışma, evlilik, çocuk sahibi olma, sağlık hizmetlerine eşit, adil ve ücretsiz erişim gibi haklarının ihlal edilmesine neden oluyor. Dolayısıyla farkındalığı arttırarak, HIV'in ne olup ne olmadığını bilinen HIV enfeksiyonuna

sahip olmayan tüm nüfusa anlatarak, ifşa ve izolasyon kültürünü ortadan kaldırmak gerekmektedir."

Şenoğuz'a eğitim faaliyetleri için de topyekûn bir seferberliğe işaret etti ve şunları söyledi: "Toplumsal farkındalığı arttırabilmek için eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ve Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Türk Silahlı Kuvvetleri gibi toplumun geniş bir nüfusuna farklı bir eğitim hizmeti sağlayan bir kurum, HIV'e dair farkındalığı arttırmada çok etkili olabilir. Diğer taraftan din öğretisi üzerinden düşünürsek, Diyanet'in ayrımcı bir dil kullanmayan ve kutuplaştırmayan bir eğitim ayağında yer alması gerekir. Tüm bunlarla birlikte, hakların güvence altına alınabilmesi ve ihlallerin önlenilmesi için yasama ve yürütme organlarının temel bir sorumluluğu vardır. Yasama ve yürütme, HIV ile yaşayan insanlara yönelik ayrımcılık suçlarının tespit edilebilmesi, yargı süreçlerinin adil şekilde ilerlemesi için mevzuat geliştirme faaliyetlerinin içerisinde yer almalıdır. Alanda çalışan STK'lar ise daha fazla kaynakla test merkezleri açarak tanı alma, tedaviye yönlendirme ve destek mekanizmalarını kurmalıdır. Bu bahsettiğimiz basamaklardan bir tanesini bile denklemden çıkardığımızda, HIV ile mücadeleye dair sistemin çökeceğinden ve işlemez hale geleceğinden bahsedebiliriz."

Göç ile Gelen Yabancılar Yönelik HIV/AIDS Politikası

Türkiye'nin vatandaşlarına HIV tedavisi sunmak konusunda iyi bir durumda olduğunu, Genel Sağlık Sigortası sisteminin bu noktada başarıyla işlev gördüğünü söyleyen Kırmızı Kurdele İstanbul'dan Arda Karapınar; *Ancak Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı olmayanlar için işler biraz karışık. Yabancılar ancak Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kapsamındayken (Bağkur, Çalışan, Genel Sağlık Sigortası (GSS) gibi) tanı alırsa tedavi ve takiplerine ücretsiz olarak erişebilmekte. Yani eğer Türkiye'ye yerleşmeden önce tanı almış ya da SGK sistemine tanı aldıktan giren bir kişiye, HIV tedavisi Devlet tarafından karşılanmıyor. Türkiye'de daha önceden tanı almış ya da burada oldukları süre içerisinde enfekte olan ve kendi ülkelerine dönme şansı olmayan çok insan var. İlaç tedavisi gören insanların virüsü bulaştırmadıklarını (Bkz: Belirlenemeyen eşittir Bulaştırmayan, B=B) ilaç tedavisi görmeyenlerin ise bulaştırıcılıklarının devam ettiğini düşündüğümüzde, yabancıların tedavilerini ödememe yaklaşımının doğru bir yaklaşım olup olmadığına okur karar versin."*

AB ülkelerinde oturma ve çalışma izni olan HIV ile yaşayan bireylerin tedavi masrafları devlet tarafından karşılandığını belirten Pozitif-iz Derneği'nden Önder Bora, *"Türkiye'de de bu uygulamanın hayata geçirilmesi ve ayrımcılığın önlenmesi için eşitlik ilkesi esas alınmalıdır"* dedi. Türkiye'de koruma programları dahilinde olan yabancıların HIV tedavi ve takiplerini ücretsiz olarak

yapıldığını ancak koruma programı dahilinde olmayanlar için durumun kritik olduğunu belirten Bora, "Yabancı öğrenciler, Türkiye'de çalışma ve oturma izni olan ama tanı alma tarihlerinde önce Türkiye'de SGK kapsamında olmayan kişiler için maalesef sorun çok büyük ve çözümsüz" dedi.

Pozitif Yaşam Derneği'nden Yağmur Şenoğuz ise Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi ECDC'nin 2022 yılı raporunu hatırlatarak, bu raporda teste erişim konusunda yasal düzenlemelerin sınırlayıcı olmasına, tedavi ve bakım hizmetlerine erişimde karmaşık sevk sistemlerine, uzun bekleme sürelerine, gizliliğe yönelik hak ihlallerine, HIV bulaşının ve HIV'den etkilenen kilit toplulukların faaliyetlerinin – örneğin, seks işçiliğinin, uyuşturucu kullanımının ve kayıtsız göçün- suç sayılması gibi durumların ele alındığını ifade etti. AB ülkelerinin HIV/AIDS ile mücadelede kendi vatandaşlarına yönelik koruyucu mekanizmaları hayata geçirdiğine ancak başka ülkelere sağladıkları kalkınma fonlarında HIV'i önceleyen bir politika izlemediklerini belirtti.

Şenoğuz, mültecilerin Türkiye'nin HIV mücadelesine ek sorun getirdiğinin aksine HIV ile yaşayan Türk vatandaşlarının karşılaştıkları zorluklara paydaş olduklarının da altını çizerek, şunları söyledi: *"Onlar, mülteci ya da sığınmacı olmanın getirdiği kırılma noktaları ile sistem ya da toplum karşısında vatandaş olan kişilere göre çok daha büyük riskler altındadır. HIV ile yaşıyor*

olmanın kamu sağlığı riski olduğunu dñşñnen ve HIV ile ilgili yeterince bilgisi olmayan idari bir personelin vereceği bir kararla, HIV ile yaşayan mñltecilerin sınır dışı edilmesi söz konusu olmaktadır. Yani kişinin ölüm tehdidi altında olduğu ÷lkesine geri gönderilmeye çalışıldığı, çözümlü güç durumlarla karşılaşabiliyoruz. Burada önemli olan, STK'ların Batı'daki uygulamalarını doğrudan Türkiye'ye aktarmaktan ziyade burada yaşayan toplulukların ve Türkiye'deki siyasi geleneğin kodlarını analiz ederek buna uygun eylem adımlarını belirlemek ve uygulamaya koymaktır. Bu zamana kadar ki en temel sorun, kamu otoritesine sürekli saldıran ve kamu otoritesini tetikleyerek sırt çevirmesine sebep olacak söylem, tutum ve davranışlarda bulunan bir aktivizm alanı görñyoruz. Bu birçok Batılı ÷lke-de işleyen bir mekanizma olabilirken, ne yazık ki Türkiye gibi devleti yöneten kişilerin görüşleriyle strateji geliştirilen ve politika yürütñlen bir coğrafyada kamu kapılarının topluluğa kapanmasına sebebiyet verebilir. Bu nedenle ihtiyaç duyulan hizmet, hak ya da mevzuatın kamuyu tetiklemeden ya da kamuya saldırmadan toplumsal konjonktür gözñtilerek, toplumsal dönñřümün gerçekleştirilmesi gerekmektedir.”

Röportaj: Yusuf Ertuğral & Pınar Torlak

***Değerli katkılarından dolayı başta Kırmızı Kurdele İstanbul Derneğinin kurucusu Arda Karapınar, Pozitif Yaşam Derneği (Yağmur şenoğuz ve ekibine) ve Pozitif-iz Derneği Yönetim Kurulu Başkanı ve Aktivist Önder Bora'ya değerli vakitlerini ayırarak söyleşimize ve projemize katkılarından dolayı teşekkür ederiz.**

***EURO Politika Dergisi'nin Kırmızı Kurdele İstanbul derneğinin desteği ile yürüttüğu “Sivil Toplum HIV Konferansı #HIV2022 İstanbul Mikro Araştırma Fonu” projesi 6 Haziran – 6 Kasım 2022 tarihlerinde gerçekleştirildi. Araştırma makalemiz çok yakında sitemizde yayınlanacaktır.**

Corbynizm (Korbinizm) için Şartlar Daha Önceden Hiç Bu Kadar Güçlü Olmamıştı

Jack Toker

(Annie Hill & John Hayes)

Jeremy Corbyn, yazdığı her kelime-
de haklı (*Truss ve Hunt'a uyarı: in-
sanlar kaos ile adaletsiz görüyor ve bunu
kabul etmeyecekler, 17 Ekim*). Muhafa-
zakâr Parti'nin ülkeyi kötü yönetme-
sine karşı gerçekten de büyüyen bir
tepki var. Yıllardan beri devam et-
mekte bu ama Muhafazakârlar, kendi
yandaş basın organlarını kullanarak
yıkıcı politikalarının gerçek boyutu-
nu örtbas etti. Ancak şu an herkesin
açıkça görebileceği gibi politik itti-
fakların nasıl olduğu önemli değil.
Ev, enerji, su, demir yolları ve posta
işletmelerinin hepsi, ihtiyaç duydu-
ğumuz hizmetlerini en temel düzey-
de dâhi olsa bunların fiyatlarının, va-
tandaşların maaşlarından daha hızlı

artması nedeniyle bunları sağlamakta
yetersiz kalıyor. Hiç şüphesiz ki siya-
si reform çok gecikti: oyların %43.6'sı,
Muhafazakârlara Avam Kamarası'n-
daki milletvekillerinin %56.2'si kazan-
dırttı. Bu, yüz karası bir durumdur ve
ülkemizi temsil edici veya adil bir du-
rum değildir.

Birleşik Krallık'ın yüzleştiği tüm so-
runlar 2017'deki veya 2019'daki bir
İşçi Partisi hükümetiyle ya tamamen
önlenebilirdi veya sorunların etkisi
azaltılabilirdi. Böyle olmaması çok
üzücü çünkü bunların etkisini hep-
imiz yaşıyoruz. Corbyn yoksa çok mu
erken bir zamanda ön plana çıkmıştı?
Eğer 2015 yerine 2020'de lider olarak

seçilmiş olsaydı görüşleri, medyadan daha dürüst aktarmayla herkes tarafından daha çok kabul görürdü. Daha iyi vergilendirme için temel kamu hizmetlerinin yeniden millileştirilmesi ve güncelliğini yitirmiş seçim sistemi için oturaklı bir reform hakkındaki görüşleri, son 40 yılda olduğundan daha kolay bir şekilde kabul görürdü.

Jack Toker

Todmorden, Batı Yorkshire

- Jeremy Corbyn'in söylediği her şey nokta atışı. Merkez sağın gönlünü almaya çalışan ikiyüzlü siyasetçilere ihtiyacımız yok: bizim, gelecekte gençlerin yöneteceği bu dünyanın düzeniyle ilgilenen ve vizyon sahibi insanlara ihtiyacımız var. Çevreciler haricinde olan şeyleri olduğu gibi söyleyen pek kimseyi görmemek utanç verici. Umarım şu anki norma hakiki alternatif sunmak için Bay Corbyn gibi düşünen diğer birçok insana fırsat sunulur.

Annie Hill

FanShi yatı, Islands Körfezi, Yeni Zelanda

- Jeremy Corbyn'in makalesini ilgiyle okudum ve bir İşçi Partisi aktivisti olarak, söylediklerinin çoğuna katılıyorum. Ülkemiz bir karmaşanın içinde. Çok uzun bir zaman boyunca Britanya halkı yüzüstü bırakıldı. Her gelen Muhafazakâr Partisi hükümeti sağcı medya tarafından desteklendi, kışkırtıldı ve halkımızı da bu hükümetler tarafından kandırıldı. Etkin bir muhalefetin yokluğu da bunu körükledi. İşçi Partisi neden bu kadar etkisiz? Ben bu-

nun, ülkemizin mevcut sorunlarının çoğunun köklerinin siyasi partilerin liderlerini seçme biçiminde olduğuna inanıyorum. Parti üyelerinin büyük bir etkiye sahip olması kutuplaşmaya neden oldu, zira dogmalar yasama işleminden üstün gelir. Buna kanıt olarak Corbyn'den ve yakın zamandaki Liz Truss'tan daha ötesine bakmanıza gerek yok.

- Biz milletvekillerini seçeriz. Onların da parti beyannamesini uygulamaya bilmek için elinden gelenin en iyisini yapacağına inandıkları ve partinin yeniden seçilebilmesi için en iyi ihtimali veren bir başkan seçeceklerine inanamamız gerekir. Günümüzdeki politik söylemlerin çoğu, partilerin politikaları yerine liderlerin kişiliklerini esas alıyor.

- Eğer 2015'te İşçi Partisi'nin başına David Miliband veya Yvette Cooper gelseydi, hangi parti iktidarda olursa olsun, ülkemizin tarihi çok farklı olabilirdi.

John Hayes

Felpham, Batı Sussex

Çeviri: Ömer Miraç APAYDIN | EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: The case for Corbynism has never been stronger

Photo: Jeremy Corbyn is facing calls to kick Ken Livingstone out of the party (Image: PA)

Ukrayna Savaşı AB'yi Nasıl Sarsıyor?

Andrea NÜSSE

// AB'nin Alman-Fransız 'motoru' daha fazla çalışmıyor"

Fransa'yı üzecek, Almanya ise pek fark farkında değil. Ampul koalisyonu, Paris ile iş birliği yapmak zorunda. AB'nin bu ikili ilişkiye ihtiyacı var.

Rien ne va plus – Berlin ve Paris arasındaki ilişki ilerlemiyor. Enerji krizine çözüm bulması beklenen Avrupa Birliği Zirvesi'nden kısa süre önce, Fransız ve Alman Hükümeti arasında ciddi görüş ayrılıkları patlak vermeye başladı; gelecek hafta yapılması planlanan Alman-Fransız bakanlar kurulu

toplantısı belirsiz bir tarihe ertelendi. İki taraf birçok konuda fikir birliğine varamadı. Uzun yıllar Avrupa Birliği'ni ilerleten alman – Fransız motoru durdu.

Ukrayna Savaşı'ndan dolayı mevcut alışkanlıkların bozulması da ayrı bir rol oynuyor. Elbette bu durum, Olaf Scholz liderliğindeki Ampul Koalisyonu'nun Fransa ile gerçekleştirdiği ilişkilere özel bir önem vermemesinin ve Cumhurbaşkanı Macron'un Avrupa'ya yaklaşımları için mücadelelerine ilgisiz kalmasının sonucudur.

Fransızlar “Motor” yerine samimi olarak nitelendirdikleri “Ortak” sözcüğünü kullanıyor

“Motor” sözcüğünün hiç kullanılmadığı Fransız tarafında, “motor” kelimesi yerine daha samimi görülen “ortak” (çift/partner) sözcüğü kullanılıyor. Bu gelişme büyük bir üzüntü ve endişe yaratıyor. Fransa’dan çok daha büyük olan Almanya’ da bu durumun henüz farkına varılmadı.

Sinirinden kıpkırmızı kesilmiş Emmanuel Macron’ un ve sakini Olaf Scholz’ un, birbirinden farklı iki farklı karakterin karşı karşıya geldiğinin göstergesi olduğu aşikâr. Ama bu gösterge, ortaklığı bitirmenin bahanesi değil.

Ayrıca bu durum, Avrupa’da üstünlükleri ve güç dengelerini değiştiren Ukrayna’ daki Rus saldırısının sarsıcı bir sonucudur. AB’nin Polonya, Baltık ve İskandinav üye ülkeleri, Rusya devlet başkanı Putin’ e karşı daha az naif olduğu için, ahlaki açıdan da güç kazanıyor. Yeni alt ittifaklar oluşuyor. Bu durum Fransa ve Almanya’yı aynı şekilde zayıflatıyor ve geçmişteki liderlik rollerini sarsıyor.

Orta vadede Berlin’in rolü, Fransa güney Avrupa ile anlaşırken, Almanya merkezi konumu ve tarihi nedeniyle, doğu Avrupa’daki ilişkiler geleneksel olarak federal Almanya’nın arazisi olduğu için; Fransa’ dan farklı olarak daha kolay güçlenecek.

Almanya’nın Batı Avrupa’daki en önemli ortağı ile ilişkileri önemsememesi, AB’nin gelecekte de hareketli ve yaptırım gücünü bitireceği merkezi bir ilişkiye ihtiyacı olacağı ve bu ilişki de Almanya ve Fransa’nın büyüklüğü ve konumu sayesinde gerçekleşeceği için iyi sonuçlar doğurmuyor.

Dejà – Vu etkisi- Angela Merkel, Macron’un Avrupa için reform önerilerini uzun yıllar görmezden gelmişti. Macron 2017’ de Sorbonne’ de gerçekleştirdiği coşkulu konuşmasında uzun bir süre cevap almadı. Ampul Hükümeti, Macron’un enerji politikası ya da finansal olarak savunduğu Avrupa yaklaşımını bir tarafa bırakıp; Fransa’ ya ihtiyacı olduğunu düşünmediği izlenimi verebilir. Perşembe günü Macron sert sözlerle “eğer Almanya yalnız kalırsa, bu Avrupa için iyi olmaz” diye uyarıda bulundu.

Bazen önemli olan büyük duyurular değil, küçük sayılan jestlerdir. Scholz, Macron’ un düzenlediği, AB üyesi olmayan 17 üyeyle geniş çaplı önemli konuların tartışılacağı Avrupa Siyasi Toplantısı’nın açılış konuşmasını yapmak için Prag’ a gitti. Avrupa ile ilgili yaptığı konuşmasında alman-Fransız silahlanma planından bir kere bile söz etmedi. Paris bu durumdan dolayı çok pişman.

Avrupa’nın ağırlık merkezi doğuya doğru ilerlerse ve Almanya’nın rolü bu yüzden güçlenirse bile Almanya’nın Fransa’ ya ihtiyacı olacak. Bunun

sebebi ise Polonya ve Macaristan' daki hükümet AB'nin çoğu değerini bölüşmemesi, kendi yolunda savrulması ve toplulukta uzlaşma sağlamak için ne istekli ne de öyle bir konumda olmamasıdır.

Hala bitap düşmüş haldeki Macron ile Berlin'in ortak olduğunu düşünen Avrupalı bir ortağı var. Almanya'nın gücü de kesinlikle bu duruma dahil edilmeli. Berlin bunu kullanmalı. Fransa' da artış gösteren anti alman kışkırtması sağcı ve solcu popülistlerce kışkırtılıyor. Almanya bir anda yapayalnız kalabilir ve AB köksüz kalabilir.

Çeviri: Sevim Bülent |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: Wie der Ukrainekrieg die EU erschüttert: Vom deutsch-französischen "Motor" der EU ist nicht viel übrig

Photo: © *Foto: Michael Kappeler/dpa*

Giorgia Meloni İtalya'nın İlk Kadın Başbakanı Oldu

Hannah ROBERTS

Başkanla yapılan görüşmelerden sonra, sağ kanat resmi yeni lider olarak atandı.

Giorgia Meloni ülkenin Cumhurbaşkanile yaptığı görüşmelerden sonra sağcı hükümetin başındaki İtalya'nın ilk kadın başbakanı seçildi.

Görüşmeleri gölgede bırakan bir haftalık iç kavgadan sonra Meloni'nin savaştan koalisyonu, Cuma günü Meloni'yi Cumhurbaşkanı Sergio Mattarella ile resmi görüşmeler boyunca ülkeyi yönlendirmede destekleyen bir cephe ortaya koydu.

Cuma günü daha sonra Mattarella Meloni'den bir hükümet kurmasını istedi.

Başkanlık ofisinden bir sözcü, Meloni'nin görüşmelere bir Fiat 500 ile geldikten sonra koşulsuz olarak kabul ettiğini söyledi. Sağcı koalisyon, yüzde 26 oy alan Meloni'nin İtalyan Kardeşleri partisi liderliğindeki seçimden yüzde 44 oyla zaferle ayrıldı.

Ancak, müttefiklerin Meloni'nin Silvio Berlusconi'nin tercih ettiği adayları kabineye yerleştirme isteksizliğinin üzerine tartışmasıyla hükümet bir araya getirilmeden önce bile koalisyonun içinde rekabet ortaya çıktı.

Yeni parlamentonun açılışında Forza İtalya partisinin lideri Berlusconi halka açık notta Meloni "zorba...otoriter..kibirli...saldırgan." dedi.

Barış görüşmeleri sonuçlanır sonuçlanmaz, Berlusconi'nin Cumhurbaşkanı Volodymyr Zelenskyy'nin Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinde suçlu olduğunu iddia ettiği ve Vladimir Putin ile arkadaşlığını doğruladığı kaydedildi.

Meloni onun pro-Avrupa, pro-NATO oryantasyonuna katılmayan hiç kimsenin "hükümet kurmamak anlamına gelse bile hükümetin bir parçası olmayacağını" söyleyerek cevapladı.

Anlaşmazlıklara rağmen, sağcılar İtalya'nın yeni hükümetini devral-

mak için bir araya geldiler. Meloni cuma günü sağcı bloktaki yardımcı liderler Leauge lideri Matteo Salvini ve Berlusconi ile Cumhurbaşkanı ile görüştü.

Meloni takımını Cumartesi günü yeni kabinenin yemini ve Salı günü parlamentoda yapılacak güven oylaması ile birlikte Cuma günü belirleyecek.

Takımı AB'nin pandemi sonrası ekonomik yardım programı İyileştirme Planı ve onay için ay sonuna kadar Avrupa'ya gönderilmesi gereken bütçe dahil son teslim tarihlerine kadar hızlıca kolları sıvımalı. 55 hedef ve dönüm noktaları İtalya'nın program altında yaklaşık 20 milyar Euro fonlanması için yıl sonuna kadar karşılanmalı.

Yeni hükümetin önceliği İtalya'nın ağır kamu borcu üzerinde baskı yapan çok fazla artan enerji fiyatları ve artan faiz oranları nedeniyle şiddetlenen yaşam masrafları krizini halletmek olacak.

Temmuz ayında görevden alınan önceki Başbakan Mario Draghi bütçede manevralar için dar bir alan belirleyerek ve Avrupa'da enerji fiyatları sınırlandırılması için bastırarak değişim sürecini yumuşatmaya çalıştı.

Draghi son basın konferansında İtalyan hükümetinin başı olarak "İtalya bizim gibi büyük bir ülkeye uyan güvenilirlik, otoriterlik ve kararlılık ile Avrupa projesinin merkezi olmasıdır" dedi.

Ancak Meloni'nin yeni takımının, vergi kesintileri ve emeklilik üzerine yaptıkları pahalı seçim vaatlerini ekonomik gerçeklikle beraber hayata geçirmekte zorlanması muhtemel. Gelecek sene bir durgunluk bekleniyor.

Avrupa liderleri Meloni'nin hükümeti ile çalışmaya hazır olduklarını belirttiler.

Brüksel'deki Avrupa Konseyi'nin sonunda, Alman Şansölye Olaf Scholz "Biz hepimiz AB içinde Avrupa mil-

letleriyiz ve biz demokrasilerin büyük ölçüde iş birliği yapması esastır.” dedi.

“Seçim yüzünden hükümet değişikliği olduğu her zaman, demokraside (olduğu) gibi, bu bizim diğer üye ülkelerle olan iyi ilişkilerimiz değiştiremez ya da, örnek olarak, İtalya ve Almanya... Avrupa Birliği kapsamında ve ülkeler arasında çok iyi işbirliği ile çalışmaya devam edeceğiz.”

Fransız Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron “Meloni ile çalışmaya hazırım.” dedi. Macron Pazar günü Roma’yı ziyaret edecek ve Pazartesi günü Cumhurbaşkanı Mattarella ve Papa ile buluşacak, daha sonra Meloni ile de buluşabileceğini söyledi.

“Protokollere uygun olarak, Pazartesi günü kurumsal gelişmelere göre göreceğiz.” dedi.

Çeviri: Senanur BAŞARAN |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: Giorgia Meloni becomes Italy's first female prime minister

https://www.politico.eu/article/giorgia-meloni-italy-first-female-prime-minister-2/?utm_source=LinkedIn&utm_medium=social

Photo: Giorgia Meloni | Ettore Ferrari/EPA-EFE

İtalya'nın Sosyal Demokratları Akıntıya Kapılmış Sürükleniyor

Tommaso GROSSI & Niccolò BARCA

Demokratik Parti'nin uzun süredir geride bıraktıklarının çıkarlarını savunmak için rotasını değiştirip değiştiremeyeceğini zaman gösterecek.

Tommaso Grossi, Social Europe ve European Policy Center Refah Programında politika analistidir. İfade

edilen görüşler kendisine aittir, işverenine ait değildir. Niccolò Barca, Roma'da yaşayan serbest gazeteci ve fotoğrafçıdır.

Sabık Başbakan Mario Draghi'nin erken gidişinin tetiklediği İtalya'da Eylül seçim sonuçları tahmin edilebilirdi. Fratelli d'Italia(İtalya'nın Kar-

deşleri), Lega(Lig) ve güçten düşen Forza Italia'dan(Haydi İtalya) oluşan aşırı sağ koalisyon tartışmasız bir zafer kazanırken, Yeşiller ve İtalyan Solu (SI) tarafından desteklenen merkez sol Demokrat Parti (PD) beklenenden de kötü bir performans sergiledi.

İtalya tarihinin en kısa seçim kampanyası, dokuz yıl içinde bir kez daha düzene en çok karşı çıkan partiyi ödüllendirerek sona erdi. 2013'teki 5 Yıldız Hareketi(M5S) ve 2018'deki Lega gibi, parlamentodaki en büyük parti olarak İtalya'nın Kardeşleri de siyasetin uçlarından çıktı.

O zamandan beri haklarında pek çok şey yazılsa da, sağ kanadın ne olduğunu -bunun aslında kısmen sol kanadın ne olduğuyla ilgisini- hatırlamak önemli olduğu gibi, solun kendisini güvenilir bir aday olarak sunmakta neden bu kadar olağanüstü bir şekilde başarısız olduğunu inceleme-ye değer.

Avrupa genelinde merkez sol partilerin "sosyal açığı" pek yeni bir haber değil. Sosyal demokratlar, sosyal ve medeni haklar konusunda merkeze doğru hızlı bir geçiş yaşarken ekonomi politikasında daha da sağa kaydılar. Demokratik Parti(PD) bu değişimin klasik bir örneği olduğu için İtalya da bu konuda farklı değil.

Geçtiğimiz on yılda PD, genellikle daha küçük bir hükümet ve serbest piyasayı refahın ve istihdamın verimli bir şekilde dağıtılması için en iyi

araç olarak sunan bir politikalar karışımını savundu.

Avrupa'nın başka yerlerinde olduğu gibi PD'ye verilen desteğin eğitim ve gelir düzeyiyle birlikte artmasıyla, parti üyeliği ve bunun yanı sıra işçiler ve işsizler arasındaki oy payı düzenli olarak azaldı. PD böylece yüksek gelirlilerin, kent sakinlerinin ve serbest meslek sahiplerinin partisi haline geldi.

Bu arada parti, siyasetini Birleşik Krallık'ın eski Başbakanı Tony Blair'in İşçi Partisi'ne göre şekillendiren Matteo Renzi'nin liderliğinden uzaklaştırmaya daha yeni yeni teşebbüs ederken bunu pratikten çok söylemde yaptı.

Son seçim kampanyası sırasında Enrico Letta'nın liderliğinde PD'nin programı yalnızca ürkek iyileştirme işaretle ve gelir eşitsizliği konusunda biraz daha derin bir endişe gösterdi. Letta, asgari ücret ve iddialı bir sosyal konut planı önerilerini zorlarsa da bu öneriler için çok az ve çok geç olduğu gibi, partinin tembelce bir şekilde seçim kampanyasını kendisi ve faşizm arasındaki bir mücadele olarak çerçeveleme kararında da boğuldular.

Hem eski hem de yeni seçmenlere ilham verebilecek güvenilir bir siyasi ve sosyal vizyon oluşturmak hiçbir zaman bir strateji olarak düşünülmemiş gibi görünüyor. Bunun yerine parti, insanların korkularına dayanabileceğini düşündü. Hiç kimse bu

stratejinin işe yaradığına şaşırıldığını söyleyemez, öyleyse neden ilk etapta benimsendi?

Bir zamanlar sosyal demokrasiyle bağlantılı olan politikaların, solcu seçmenler tarafından kaçınılmaz olarak müesses nizamın ve seçkinler arasında kök salmış bir parti olarak çok daha geniş bir kesimi temsil etmekten aciz veya buna isteksiz olarak görülen PD'nin yönetici sınıfının ideolojisiyle giderek daha fazla çeliştiği iddia edilebilir. Hükümette olmak, stratejisini hemen hemen her rakiple ittifaklar kurabilmek üzerine kuran PD için her şeyden önemli hale geldi. Bir koalisyon hükümetine katılabilmek için parti seçkinlerinin çoğu uzun süredir, PD'nin muğlak, ılımlı pozisyonları sürdürmeye odaklanması gerektiği fikrini savunur oldu.

Bu fikri desteklemek için, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un merkezçiliği genellikle kazanan bir formül olarak çerçevelebilirken, İngiltere'nin eski İşçi Partisi lideri Jeremy Corbyn'in 2019'daki seçim yenilgisi, sosyal demokrat partiler çok fazla sola gittiğinde neler olduğuna dair bir örnek olarak gösterilmektedir.

Son olarak, Enrico Letta da PD'nin doğal müttefiki M5S'nin Draghi hükümetine son veren krizdeki rolü nedeniyle bu partiyle bir ittifakı kabul edemedi.

Letta'nın diğer seçeneği, Silvio Berlusconi'nin Forza Italia'sının birçok eski üyesini saflarında barındıran merkezci "üçüncü yol" eski PD üyeleri Carlo Calenda ve Matteo Renzi ile bir ittifaktı. Çok hor görülen Renzi'yi dikkatlice gizleyen Calenda'nın Eylem partisi, pek çok kişinin beklediğinden daha iyisini yaptı. Ancak koalisyonun diğer olası üyelerini -kendi bakış açısına göre Draghi hükümetini engellemekten ya da aşırı sol olmaktan sabıkalı- veto etmesi, PD ile herhangi bir ittifak olasılığını yok etti.

Parti lideri olarak yaptığı istifa konuşmasında Letta, sağın zaferi için M5S'yi suçladı - ancak bu durum, PD'nin 2014'ten bu yana 5 milyon oya mal olan kendi eksiklikleriyle yüzleşme konusundaki isteksizliğinin bir başka işareti. Bunun yerine, PD'nin gerçekten şu anda ihtiyacı olan şey, İtalyanların neye oy verme olasılığının daha yüksek olduğuna dair yüzeysel bir okuma değil, başarısızlıklarının ciddi ve her yönü kapsayan bir analizidir.

Parti liderleri çok solda mı yoksa çok merkezde mi olduklarını tartışırken, PD şimdi bir yol ayrımında. Bu seçim, İtalya'nın tarihindeki en düşük katılımı gördü ve oy kullanan nüfusun yüzde 36,2'si ihtiyaçlarını ve çıkarlarını temsil eden bir parti bulamadı. Ayrıca, anketlerin gösterdiği gibi, yeniden dağıtım sorunları, çevrecilik ve yurttaşlık hakları birçok İtalyan için hala zorlayıcı bir endişe kaynağıdır.

Bu nedenle, PD'nin bu seçmenler için hararetli bir şekilde savaşmaya muktedir veya istekli olup olmadığını ve bunun sonunda uzun süredir geride bıraktıklarının çıkarlarını savunmak için sağa doğru kaymasını tersine çevirip çeviremeyeceğini yakında göreceğiz.

Çeviri: Onur KARADAL |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: [Italy's social democrats are adrift](#)

Photo: *Italy's center-left Democratic Party (PD), led by Enrico Letta, did even worse in the recent election than expected | Alberto Pizzoli/AFP via Getty Images*

Başbakan Olarak Rishi Sunak, İngiltere’de Siyasi İstikrar İçin En İyi Umut

Editor independent.ie

Birleşik Krallık’ta son iki haftadaki siyasi olaylar, herhangi bir standarta göre olağanüstüydü, ancak kesinlikle bu konuda bir tür normalliğin restorasyonunun zamanı geldi. 45 gün görevde kalan Başbakan Liz Truss’un geçen haftaki istifası, Birleşik Krallık’ta altı yıldır devam eden ve çoğunlukla Avrupa Birliği’nden ayrılma kararıyla ilgili çeşitli siyasi krizlerin doruk noktasını temsil ediyor. 2016’dan bu yana siyasi karmaşanın birincil kaynağının, ülkeyi ve şu

anda 12 yıldır görevde olan Muhafazakâr Partiyi ortadan ikiye bölen bir karar olan Brexit olduğuna dair şüphe yok.

Brexit, Tory partisi’nde iç savaşın neredeyse hiç hız kesmeden sürdüğü İrlanda adasında; özellikle ufukta başka bir seçimin olduğu Kuzey İrlanda’da, bugüne kadar çözülmemiş olan önemli ekonomik ve politik zorluklara da neden oldu.

Siyasi bir gösteri(m) olarak, Birleşik Krallık'ta Brexit'ten kaynaklanan yankılar hafızalarda eşsizdi, ancak aynı zamanda o ülkenin ekonomisine ve uluslararası itibarına da derinden zarar verdi.

Bu hafta sonu, Brexit suçlamasına liderlik eden adam; yani eski Başbakan Boris Johnson, çok sayıda uygunsuz davranışla ilgili tartışmaların ortasında sadece aylar önce boşaltmak zorunda kaldığı 10 Downing Caddesi'ndeki ofise devam etme umuduyla tatilden döndü. İngiltere'de son zamanlarda siyaset öyle bir şekilde yürütülüyor ki, Johnson'ın son liderlik teklifi siyasi gözlemciler tarafından ciddiye alınıyor ama Muhafazakârların bu aşamadaki psikodramadan bıktıkları kesin. Elbette halk da öyle.

Acımasız finansal piyasalar, Brexitçilerin bir zamanlar korkunç AB'den kurtulmayı umdukları ekonomik özgürlükler konusunda sert kararlar vermesine rağmen, Brexit'in gerçekliği, Londra'da hâlâ kabine görevlerinde bulunan üst düzey isimlerin çoğuna hâlâ bir anlam ifade etmiyor olabilir.

Ancak Birleşik Krallık şu anda muhtemel bir durgunluk ve sürekli bir göz kamaştırıcı kemer sıkma dönemiyle karşı karşıya kaldığından dolayı, kontrolü geri almak için kesinlikle bir siyasi olgunluk ölçüsünün zamanı geldi.

Şu anda liderliğe itiraz etmek ve başbakan seçilmek için konuşulan üç adaydan Rishi Sunak en olası ihtimal

gibi görünüyor. Eski maliye bakanı, Truss ve talihsiz şansölyesi Kwasi Kwarteng'in izlediği gözükara ekonomik deneye karşı şiddetle uyarıda bulunan yetkin bir politikacıdır. Diğer bilinen rakip, nispeten deneyimsiz Penny Mordaunt, üçüncü sırada yer alıyor, ancak başarısız Truss deneyinden sonra İngiltere'nin şu anda ihtiyaç duyduğu şey bu değil. Yine de Mordaunt da Johnson'a büyük ölçüde tercih edilirdi.

İngiltere, iki yıl sonra yapılacak bir sonraki seçimden önce ülkesini bir şekilde düzene sokmak için sürekli bir siyasi sakinlik dönemine umutsuzca ihtiyaç duyuyor. Bu aşamada, İşçi Partisi rahatça kazanacak gibi görünüyordu, geleneksel olarak İrlanda'da daha çok tercih edilen bir sonuç, ancak parti Anglo-İrlanda meselelerinde her zaman öne çıkmadı.

Kararlı yeni Başbakan Jeremy Hunt ve Dışişleri Bakanlığındaki Mordaunt ile yetkili Sunak, istikrarı yeniden sağlamak için en iyi umut gibi görünüyor- şüpheli bir şekilde izleyen dünya tarafından içtenlikle arzulanan bir senaryo.

Çeviri: Yaren CANBOLAT |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: Rishi Sunak as prime minister is best hope for political stability in the UK

Photo: Rishi Sunak. Picture by Justin Tallis

Savaştan Dört Ay Önce, Almanya Rus Doğalgaz Boru Hattının Tehdit Oluşturmadığını İddia Etti

Hans Von Der BURCHARD

“Rusya’dan Kuzey Almanya’ya doğrudan doğalgaz taşımak için tasarlanan Nord Stream 2, önceki hükümetin tartışmalı fikrine göre Almanya ve AB’nin gaz ikmalini “tehlikeye atmamakta”.

BERLİN- Alman hükümeti Nord Stream 2 üzerine 2021 yılında yani savaşın patlak vermesinden dört ay önce hazırlanan, artıştaki Rus gazı bağımlılığının enerji kaynaklarını tehlikeye atmayacağını iddia eden çok gizli bir güvenlik değerlendirmesini perşembe günü kamuya açtı.

26 Ekim 2021 tarihli rapor; Almanya’nın şu anki lideri Olaf Scholz’un şansölye yardımcısı olarak anahtar bir rol oynadığı, önceki Şansölye Angela Merkel’in veda eden hükümetinin son günlerinde benimsenmişti.

Tartışmalı fikir, Almanya'nın Moskova'nın savaşı öncesinde yıllardır büyümekte olan gözle görülür Rus gazı ikmalî bağımlılığının tehditlerine dair uç seviyelerde saf bir görüş sunmakta. Aynı zamanda, Rusya'dan Kuzey Almanya'ya doğrudan doğalgaz aktarmak için tasarlanmış Nord Stream 2 denizaltı boru hattının Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından yapılabilecek enerji şantajı riskini arttırabileceğini uzun süredir uyarın Polonya ve Ukrayna gibi Doğu Avrupalı ortakların endişelerini reddetmekte.

Belgeye göre, "Değerlendirme sonuç olarak [Nord Stream 2 için] sertifikasyon onayının Almanya ve AB içerisindeki gaz tedarikinin güvenliğini tehlikeye atmadığına karar veriyor."

Hükümet raporu, "Hem Alman hem de komşu pazarlar için, bireysel ithalat tedarik altyapılarının başarısızlığı nedeniyle arz güvenliğinde ciddi bozulma riski çok sınırlı." diye ekliyor. Rusya'nın Almanya'ya gaz teslimatlarındaki duraksama ve dolayısıyla Berlin'i bu ayın başlarında haneleri ve şirketleri yükselen fiyatlardan korumak için 200 milyar Euro'luk devasa bir gaz fiyatı indirim paketini benimsemeye zorlayan gaz kıtlığı ve enerji krizi ile yalanlanan bir değerlendirme.

Bunun yerine; görüş, "Zirve talep için bir ek kapasite tamponu sağlayarak Avrupa gaz tedarik sisteminin direncini arttıracak." şeklinde iddia ediyor Nord Stream 2'ye dair.

Değerlendirme, Rusya'nın Avrupa'ya gaz akışını kestiği bir senaryoyu dikate alırken, böyle bir riski çok düşük olarak sınıflandırıyor ve "Sovyetler Birliği'nden ve daha sonra Rusya'dan Almanya'ya yapılan gaz teslimatları on yıllardır güvenilir ve sözleşmeye dayalı, siyasi gerilim zamanlarında bile." diye vurguluyor.

Ayrıca rapor; Belçika veya Fransa gibi diğer AB ülkelerindeki sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) terminallerinin, gerekirse Rus gaz akışının yüzde 71'inin yerini alabileceğini vurguluyor- ancak bu sonuç, yeterli LNG sevkiyatının hemen bulunabileceği varsayımına dayanıyor.

Hükümetin fikri, Rusya'nın devlet kontrolündeki gaz tedarikçisi Gazprom'un teslimat sözleşmelerini veya AB yasalarını ihlal edeceği yönündeki endişeleri reddetti ve Alman düzenleyicilerin basitçe müdahale edip Ruslarla anlaşabileceklerini öne sürdü- geçmişe bakınca yanlış yönlendirilmiş bir iddia.

Patlayıcı değerlendirmenin yayınlanması, Alman dergisi Der Spiegel'den gazetecilerin belgeye erişim talep etmesi ve dosyayı yayınlamaması halinde hükümeti mahkemeye vermekle tehdit etmesi üzerine gerçekleşti.

Fakat yayının zamanlaması, salı günü Putin'in enerji kaynaklarını «silah olarak» kullanacağından «her zaman emin olduğunu» iddia eden Scholz için problemli.

Önceki hükümetteki üst düzey rolü ve bu yılın başına kadar Nord Stream 2'yi tanıtma ve savunma konusundaki sicili nedeniyle Scholz'un bu iddiası şimdiden eleştirileri tetiklemişti. Hükümet değerlendirmesi, Merkel'in Hıristiyan Demokrat Partisi'nden (CDU) eski bakan Peter Altmaier yönetimindeki ekonomi bakanlığı tarafından yazılmış olsa da Scholz'un eski şansölye yardımcısı olarak onaylanmasında ne kadar yakından yer aldığına dair sorular doğuracak.

Hızlı bir yorum için Scholz tarafından bir sözcüye ulaşılamadı.

Almanya tartışmalı güvenlik değerlendirmesini geri çekti ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden birkaç gün önce Nord Stream 2'nin fişini çekti.

Çeviri: Tolga BORUCU |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: Only 4 months before war, Germany claimed Russian gas pipeline posed no risk

Photo: *A controversial opinion about Germany's dependancy on Russia for gas, adopted by former Chancellor Angela Merkel, is now creating problems for current Chancellor Olaf Scholz | Sean Gallup/Getty Images*

Fransa, Transatlantik Ticaret Gerilimi Arttıkça Kötü Polisi Oynuyor

Giorgio LEALI & Barbara MOENS

//Başkan Emmanuel Macron, Washington’u himayecilikle suçluyor ve AB’nin savunmasını güçlendirmekle tehdit ediyor.”

PARİS — ABD Başkanı Joe Biden, gözünü dört açması gerekiyor; Fransa, transatlantik ticaret cephesinde Avrupa’nın baş belası olarak geleneksel rolünü oynuyor.

Brüksel ile Washington arasındaki husumet Biden döneminde azalıyor gibi görünüyordu. Geçen sene Çin, AB ve ABD’de ortak bir hasım ile yüzleşen eski Başkan Donald Trump’ın Avrupa çeliği ve alüminyumuna uy-

guladığı tarifeler konusunda mütareke ilan etti. Bu yıl, Rusya’nın Ukrayna’ya karşı olan savaşı, Amerika ve Avrupa’yı en azından siyasi olarak ortak bir cephede olması gerektiği anlamına geliyordu.

Çatlaklar yeniden belirmeye başlıyor. AB, ABD’nin yerli elektrikli otomobil endüstrisine yardımda bulunmasından öfke duyuyor. Washington’u himayecilikle suçlayan Avrupa, şimdi

kendi savunmasını tayin etmekle tehdit ediyor.

Beklenildiği üzere, Fransa Başkanı Emmanuel Macron bu duruma öncülük ediyor. Macron, Fransız gazetesi olan Los Echos'a şunları konuştu; "Amerikalılar, Amerikan malı satın alıyorlar ve çok katı bir devlet desteği stratejisi izliyorlar. Çinliler, pazarlarını kapatıyorlar. Avrupa'nın iklim bakımından tercihi olmadığı düşünülen bölge olamayız."

Kaliteyi artırarak, Brüksel'i blok dışında üretilenlerin yerine, AB'de üretilen elektrikli otomobilleri satın alan tüketicileri ve şirketleri desteklemeye çağırıyor.

Avrupalıların ticaret dengeleri hakkında endişe duymalarının makul nedenleri var.

Savaş, artan enerji maliyetleriyle AB'yi bir önceki yılda 7 milyar euro'dan, Ağustos'ta blok çapında 65 milyar euro'luk büyüyen bir ticaret açığına sürükleyerek büyük bir ticaret şoku yaşattı. Bu gerilmelerin belirmesiyle, Avrupa'nın kayıp Rus tedariklerini ikame etmek için Amerikan'ın sınırlanmış doğal gazına artan bağımlılığı, gerilimin fitilini ateşledi.

Macron'un yorumları, ABD'li tüketicilerin daha çevre dostu bir araba satın alırken 'Amerikan malı satın almaya' teşvik eden Washington'un Enflasyon Düşürme Yasası üzerindeki hayretin bir yansımasıdır.

AB, otomobilin Kuzey Amerika'da monte edilmesi ve belirli bir oranda yerel katkıya sahip olan bir akü içermesi gerektiğinin AB'ye ve diğer ticaret ortaklarına karşı bir ayrımcılık olduğunu savunuyor.

Avrupa Komisyonu, Avrupalı otomobil üreticileri ve destekçileri için Washington'u diplomatik bir uzlaşmaya ikna etmeyi umut ediyor. AB yetkilileri ve diplomatları POLITICO'ya verdiği demeçte, yeni bir transatlantik ticaret savaşı, her iki tarafın da zamanını ve parasını harcamak istediği son şey olsa bile, diplomatik bir uzlaşmaya varılmazsa AB'nin Dünya Ticaret Örgütü'nde Washington ile mücadele etmekten başka seçeneklerinin olmadığını belirtti.

Paris'teki Institut Jacques Delors'ta ticaret politikası uzmanı olan Elvire Fabry, Macron'un yorumlarının "Enflasyon Düşürme Yasası'na karşı açık bir yanıt olduğunu" belirtti. "Washington'a düzenlemeler yapması için biraz siyasi ortam bırakan Avrupa Komisyonu'na kıyasla, Macron kötü polis rolünü oynuyor" diye ekledi.

'Amerikan Egemenliği'

Fransa, çok sayıda ticaret dosyalarında Washington'la karşı karşıya geldiğinde her zamanki gibi bloğun en açık sözlü ülkesi olmuştur. Örneğin, Paris, AB ve ABD arasındaki transatlantik ticaret antlaşmasında (TTIP olarak adlandırılır) bitirmede büyük bir rol oynadı. Dijital vergisi, ABD Büyük Teknolojisini öfkeliendirdi ve

Trump yönetimiyle bir ticaret savaşını tetikledi.

Yakın zamanlarda, AB konseyi dönem başkanlığı sırasında Paris, Brüksel'e, ABD de dâhil olmak üzere tek taraflı ticaret stratejilerine misilleme yapma gücü verecek olan ticari savunma stratejilerine odaklandı.

Yeni gerilimler, Ticaret ve Teknoloji Konseyi'nin Aralık ayı başlarında yapılacak olan toplantısı için kötü bir haber oldu ve bu konseyin şimdiye kadar abartılmış bir komiteden daha fazlası olduğunu göstermek güç olmuştur.

Fransa, elektrikli otomobiller için olası bir ticaret savaşında yalnız bırakılmayacak. Fabry'e göre, Alman otomobil endüstrisinin de ABD'nin stratejilerinden etkilendiği için bu gerilimler Paris ve Berlin'i daha da yakınlaştıracak.

Fakat 'Amerikan malı satın al' yaklaşımı tek ihtilaflı konu değildir. Gerçek şu ki; Avrupa'nın ABD'den doğal gaz ithalatına daha fazla bağımlı olması, Avrupa'nın memnuniyetsizliğini bir sonraki seviyeye taşıdı.

Doğal gaz ithal fiyatları, Ağustos ayındaki tüm zamanların en yüksek değerlerinden Eylül ayında düşmesine rağmen, bir yıl öncesine göre 2,5 kat daha fazlaydı. Satın alma hacminin artması hesaba alındığında, Fransa'nın LNG (sıvılaştırılmış doğal gaz) ithalat faturası, tahminen, Ağustos'ta yıllık on kattan daha fazla arttı.

Ekonomi ve Maliye Bakanı Bruno Le Maire geçen hafta Rusya'nın Ukrayna'ya karşı olan savaşının "Amerikan ekonomik egemenliğine ve Avrupa'nın zayıflamasına" yol açmaması gerektiği konusunda uyardı. Le Maire, ABD'yi LNG(sıvılaştırılmış doğal gaz)'yi Avrupa'ya "kendi şirketlerine sattığı fiyatın dört katına" sattığı için eleştirdi ve Brüksel'i iki kıta arasında daha da dengeli bir ekonomik ilişki için hareket etmeye çağırdı.

POLITICO'nun öğrendiğine göre, sadece bazı Komisyon yetkilileri değil, aynı zamanda Fransız sanayiciler de aynı endişeyi duyuyor. Fransa'nın iş lobisi Medef'in uluslararası ve Avrupa işleri başkanı Bernard Spitz, ABD'nin Ukrayna'daki savaştan ekonomik faydalar elde etmesinin ve savaşın ekonomik sonuçları konusunda Avrupa'dan daha az zarar görmesinin "tartışılabilir" olduğunu söyledi.

**Çeviri: Cemil KÜN |
EUROPolitika Dergisi Çeviri
Ekibi**

**Orijinal Makale: France plays
bad cop as transatlantic trade
tensions ramp up**

**Photo: France has resumed
its traditional role as
Europe's troublemaker on
the transatlantic trade front |
Mandel Ngan/AFP via Getty
Images**

Piyasalar Truss'ın İngiltere'sini Yerle Bir Etti - Şimdi De Kemirmek İçin Başka Bir Bacak Arıyorlar

Jamie DETTME

“İngiltere ekonomik çalkantıya girerken, burada Avrupalı politikacılar ve hükümetler için de dersler var.”

Reggae sanatçısı Tarrus Riley, “Üzgünüm, üzgün bir kelimedir” diyor. “Üzgün olduğun için üzgünüm ama üzgünüm benim için yeterince iyi değil.”

Bu, İngiltere'nin Muhafazakâr milletvekillerinin, eski Başbakan Liz Truss'un bu hafta başlarında ülkeyi finansal kargaşaya sürükleyen, sadece başbakanlığını değil aynı zamanda 'Tory'lerin (Muhafazakâr Parti) eko-

nomik yeterlilik konusundaki itibarını da mahveden bir “mini bütçe” için özür dilemesine tepkisiydi.

Ancak burada Avrupalı politikacılar ve hükümetler için de dersler var.

Sonunda, Truss’un istifa etmekten başka seçeneği yoktu- görevdeydi ama güç, güvenilirlik ve otoriteden yoksundu- ve şimdi George Canning’in 1827’deki 119 günlük rekorunu kırarak ülkenin en kısa hizmet veren başbakanı oldu.

Ancak Lord Canning’in bu hızla ayrılması için bir bahanesi vardı- zavallı adamın sağlığı bozuldu ve görevi bir tabutta bıraktı. Ayrıca, kısa ömürlü başbakanlığına rağmen, Canning, İngiltere’nin Napolyon Bonapart üzerindeki deniz üstünlüğünü güvenceye alıp 1807’de Danimarka filosunun ele geçirilmesini yönettiği iki dönem boyunca İngiltere’nin dışişleri bakanı olarak inşa ettiği muazzam bir siyasi miras bıraktı. Tanınmış Viktorya dönemi tarihçisi George Macaulay Trevelyan şunları kaydetti: “İngiltere, beş yıl boyunca Canning’in dehası tarafından yönlendirildi ki nadiren böylesine bir parıltı ile bilgelik bir araya gelip mutluluk verecek sonuçlar verir.

Truss, kesinlikle Canning’in Dışişleri Bakanı olarak coğrafya anlayışına sahip değildi- bu yılın başlarında Baltık ve Karadeniz’i Kremlin’den gelen bir çağrı dalgasıyla bile karıştırdı.

Kıtanın Truss’un büyüme yanlısı hırslarının olağanüstü çöküşüne genel tepkisi, İngiltere’nin dünya sahnesinde ilk kez Brexit tarafından etkilenen sürekli itibar kaybına ilişkin kederli timsah gözyaşlarıyla karışık, örtülü bir memnuniyet oldu.

İrlanda’dan Sunday Independent, “Yıllarca süren durgun büyümeden ekonomiyi sarsmak için radikal adımlar atmaya ummuştu, ancak planı o kadar kötü bir şekilde geri tepti ki ülkeyi şaşkına çevirdi ve ekonomik bir şaşkınlık yarattı” dedi. Bu arada, Avrupa Birliği yetkilileri, Truss’un yanlış yönlendirilmiş ekonomi politikasını, İngiltere’nin bloktan çıkmak için oy kullandığından beri pençesinde olduğu çılgınlığın bir başka örneği olarak görüyor.

Ayrıca Truss’un arz yönlü reformları uygulamaya koyma çabasının, Thatcher ve Reagan benzeri “aşığı sızdırma ekonomisi”nin tabutuna son çivi vurarak, bunun ne kadar aptalca bir çaba olduğunu gösterdiğine dair öngörülebilir bir iddia da var.

Ama Truss, Margaret Thatcher’ı takip etmiyordu. Thatcher, zamanlama ve sıralamanın her şey olduğunu biliyordu ve ilk bütçelerinde vergi indirimlerine, deregülasyona ve arz yönlü iddialı reformlara başlamadan önce hükümet harcamalarını kısma-ya odaklandı. Tutumlu bir bakkalın kızı olarak Thatcher, hesabın tutması gerektiğinde ısrar etti- fonlanmamış vergi indirimleri onun işi değildi.

Daha ziyade Truss, kendinden önceki selefi Boris Johnson örneğini izleyerek ne yardan ne serden vazgeçmeye çalışıyordu.

Ama bu sadece İngilizlere özgü bir hastalık değildir.

Yirmi yıllık cansız büyümenin, ucuz kredinin, benzeri görülmemiş parasal gevşemenin ve devasa borçlanmanın ardındaki büyük harcamalardan sonra sancılı bir ekonomik hesaplaşmanın atlatılabileceğine inanmak hala ortodoks görüşü gibi görünüyor.

Örneğin İtalya'yı ele alalım. Yayınıcı SkyTG24, Giorgia Meloni'nin sağcı koalisyonunun 40 kamu harcaması taahhüdü verdiğini, ancak bunların yalnızca üçümü nasıl finanse edeceklerini açıkladığını belirtti. Rakipleri Demokrat Parti daha da kötüydü, 66 kamu harcama sözü verdi, ancak sadece dördünün finansmanını detaylandırdı.

O günlerde, ABD Hazine Bakanı Paul O'Neill da, bütçe açıklarını ve hızla artan kamu borçlanmasını öne sürerek, yaklaşmakta olan bir mali kriz konusunda uyardığı zaman Başkan Yardımcısı Dick Cheney tarafından uzaklaştırılmıştı. Cheney, "Açıkların önemi yok," diye çıktı. Onun pozisyonu, Cumhuriyetçilerin seçimi kazanmış olmasıydı ve şimdi sıra onlardaydı.

Açık finansman, elbette, kötü performans gösteren bir ekonomiyi destek-

leyebilir ve yaklaşan bir durgunluk karşısında kemer sıkma politikası uygulamak da iyi bir fikir değildir. Ancak büyük, uzun vadeli açıklar ve büyük borçlanma, ekonomik büyüme ve istikrar için zararlıdır. Ve 2008 mali krizinden pandemiye kadar, Batılı hükümetler göz kamaştırıcı kamu borçları biriktiriyor. Faiz oranları düşükken bu mümkün ve sürdürülebilirdi- ama daha ne kadar?

Piyasalar can aldı. Ve kanın suyu kızıla bürümesiyle birlikte, kemirmek için başka bir bacak arıyorlar.

Yine de Avrupa'nın maliye bakanları geçen hafta Washington'da ve İngiltere'nin yaşadığı aynı tür piyasa oynaklığıyla karşı karşıya kalmayacaklarını öne sürerek şaşırtıcı bir gönül rahatlığı sergilediler. İrlanda Maliye Bakanı Paschal Donohoe, sözlerini 2008 mali çöküşünden bu yana tamamen stres testinden geçen, bloğun bankalarının gücüne odakladı. "Euro bölgesindeki ortalama açıklara bakarsanız, hala birçok kişinin beklediğinden çok daha düşük" diye ekledi.

"Çoğunun" tam olarak kim olduğundan emin değilim ve AB hükümetleri- Meloni'nin İtalya'sı da dahil olmak üzere- Truss'un denediği olağanüstü özgürlükçü deneye kalkışmayacak olsa da, AB üye ülkelerinin açıkları ve kamu borçlanma maliyetleri ve tahvil piyasasındaki çalkantı ve öngörülemezlik riskinin artmasıyla, rahatlamak için neredeyse hiçbir neden yok.

Bazı şahin ruhlar, yorumlarında Donohoe'nun Londra'daki son olaylardan çıkarılması gereken iki büyük dersi kaçırdığını iddia ediyor. Birincisi, Cheney'nin inandığının aksine, açıklar eninde sonunda önemlidir ve imkanlarınızın ötesinde yaşamak size yetiştirilecektir.

İkincisi, risk altında olan Britanya'nın bankaları değildi, varlıklardaki trilyonları kontrol eden daha az düzenlenmiş sigortacılar, yatırım firmaları ve emeklilik fonlarını içeren gölge finans sektörüydü. İngiltere Merkez Bankası'nın sistemik riski önlemek için devreye girmesi gereken yer de burasıydı.

Yükselen enflasyonun ortasında artan finansal zorluklarla karşı karşıya olan Avrupa'nın gölge finans sektörü de benzer şekilde bono şoklarına karşı savunmasız durumda, bu da kurtarma ödemelerini, merkez bankası müdahalelerini ve daha fazla borç-

lanma olasılığını artırıyor. Bu arka plan, "varlık fiyatlarındaki keskin düşüşten kaynaklanan finansal istikrara yönelik ciddi riskler" ile "karşılığında piyasa oynaklığını artırabilecek ve likidite sıkıntılarını neden olabilecek olan büyük piyasa değeri kayıplarını tetikleme potansiyeli" ne dikkat çekerek geçen ay genel bir uyarı yayımlayan Avrupa Sistemik Risk Kurulu'nu şimdiden alarma geçirdi.

İngiltere bu yaşadığı krizle, aynı şeyleri yaşayacak sürünün en önünden gidiyor olabilir.

**Çeviri: Semanur IŞIKSOY |
EUROPolitika Dergisi Çeviri
Ekibi**

**Orijinal Makale: The markets
chomped Truss' Britain — now
they're circling for another leg
to gnaw**

**Photo: Downing Street 10 &
Truss | Haber Türk**

“Bir Marula Yenildi”: Liz Truss’un Parlayıp Söndüğü 44 Günü

Matt HONEYCOMBE-FOSTER

“Bir sebzenin canlı yayının yardımıyla, Bileşik Krallık’ın son başbakanının dibe vuruşunun çetelesi.”

Londra ve Westminster’da kazanıyor, Birleşik Krallık ekonomisi can çekişiyor ve Muhafazakâr parti milletvekilleri sadece altı yılda beşinci başkanlarını seçmek üzereler.

Ama bu tam teşekküllü çalışan batı demokrasisinin müstesna örneği İngiltere’de her şeyin yolunda olduğuna dair bir işaret olarak, İngilizler ilgilerini peruklu bir göbek salata marulunun canlı yayına yönelttiler.

Acemi yönetiminin ilk haftalarının beklenmedik bir kargaşa tarafından ele geçirilmesinden sonra, Daily Star magazin gazetesi habercileri tarafından süpermarket marulunun Başbakan Liz Truss'tan daha uzun süre dayanacağına dair 60 poundluk bahis açıldı.

Ve haklı çıktılar. Truss, onu Birleşik Krallık'ın en kısa süre hizmet eden başbakanı haline getirerek görevde kaldığı 44 gününün ardından sonunda perşembe günü istifa etti. Daily Star bu kampanyayı: "Marul Liz Truss'tan daha uzun süre dayandı." Diyerek müjdeledi.

Peki Liz Truss yeşil ve toy günlerini nasıl geride bıraktı ve kamuoyunun gözünde neden bu kadar sararıp soldu?

Politico gazetesi size bu göz açıp kapayıncaya kadar geçip giden Truss'ın 44 günlük sürecini gösterebilir ama haberiniz olsun karşınızda bir göbek salatadan daha fazlası var.

Tutuculuğu Yıkma

6 Eylül: İlk başlarda her şey iyiydi. Mülayim rakibi Rishi Sunak'ı hareketli bir Muhafazakâr Parti liderlik yarışından uğurladıktan sonra Başbakanlık konutunda dizginleri eline almış: "Britanya'yı istikrarlı bir ulusa çevirmek" hedefine ulaştırmaya ant içmişti. Mutlu olmak hakkıydı çünkü, Muhafazakâr Parti tabanından gelen desteği silip süpürdükten, muhafazakâr-yandaş medyanın deste-

ğini arkasına aldıktan ve çoğunlukla kendi muhafazakâr milletvekillerinden kendisinin yeterli olup olmayacağına dair yükselen endişeli sesleri başından savdıktan sonra Truss muzafermiş gibi duruyordu. Nereden bilebilirlerdi ki? Truss ile sadece on yıl Westminster'da omuz omuza çalışmışlardı.

8 Eylül: Göreve başlar başlamaz, Truss yakın arkadaşı ve komşusu Kwasi Kwarteng'i Maliye Bakanı olarak atadı ve hemen ona hazinedeki çürümüş "tutuculuk" ile ilgilenme görevini verdi. Kurnaz bir ilk adım atarak Kwarteng, bakanlıktaki en üst düzey memurun-o kadar zeki bir adam ki adı Tom Scholar (bilim insanı)- işine son verdi ki tam da en çok ihtiyaç duyulduğu bir global bir ekonomik kriz sırasında modası geçmiş "tecrübe," "güvenilirlik" ve "ekonominin inceliklerini bilmek" gibi tutucu özelliklerden kurtulunmalıydı.

Yine 8 Eylül: Bugün epey yoğun bir gündü, Britanya'nın en uzun süre tahtta kalan hükümdarı Kraliçe ikinci Elizabeth'in öğleden sonra vefat etti. Ülke ikinci Elizabeth için yasa boğulurken, Truss işindeki ilk hitabet yeterliliği sınaması ile karşılaştı: Ülkenin bu derin acısını nasıl yakalayacaktı? Truss bu işin üstesinden hakkıyla geldi, anmasının samimiyetini el emeği göz nuru bir konuşmayla yılın dördüncü çeyreğin satış raporunu okuyan uzmanların tutkusuyla yürekten haykırdı. Ülke ağladı, en azından Liz'in adaşı için.

23 Eylül: Kraliçe'nin vefatı ülke siyasetine birkaç hafta ara verirdi. Ama bu ara Truss ekibinin şaheserleri olan mini-bütçeye son dokunuşları yapmasına fırsat tanıdı. Normalden daha şık daha aerodinamik olan bu mini versiyon "hükümetin kendi bekçisi tarafından bağımsız mali inceleme tabi tutulması" ve "hesapların düzgünce yapılması" gibi eski kafa adetleri de kaldırdı. Bunun yerine, Truss ve Kwarteng enerji faturalarını sübvansetmek için borç-temelli vergi kesintileri ve multi-milyar pound değerindeki planı sundu. Ayrıca Kwarteng bir hayat pahalılığı krizinin ortasında popülizmini ne kadar korumuş olduğunun bir göstergesi olarak tribünlere oynadı ve gecenin ilerleyen saatlerinde riskli yatırım patronlarının şampanya partisine katılmadan önce Birleşik Krallık'ın süper zenginlerin vergilerini azalttı ve bankerlerin bonuslarından sınırı kaldırdı. Yarasın!

Duyarlı borsalar Truss'ı feshediyor.

26 Eylül: Ah Ah! Sonra ters tepkiler geliverdi. Tofu sevdalısı ve muhafazakarlık ve onun temsil ettiği her şeyden nefret eden solcularla dolu olan finans borsaları, bu mini bütçenin dehasını görmekte yetersiz kaldılar, muhtemelen Avrupa Birliği'nde kalma yönünde oy veren asi pound Amerikan doları karşısında tarihinin en düşük seviyesine çökerek indi. Kwarteng, kulağa biraz sarsılmış gibi gelirken bütün doğru dürüst çalışmış hesaplarını yayınlacağına dair söz

verdi, hmm! Kasımda mı? Sanki kulağa olur gibi geliyor mu?

28 Eylül: Poundun terör saltanatı devam etti, Birleşik Krallık borçlanma masrafları tırmandııkça ve Britanyalı emekli fonları çöküşün eşliğinde sarıladı, bu İngiltere Merkez Bankası'ndaki radikal komünistler beklenmedik bir tahvil alımı programına adım atmaya "borsa fonksiyonunu onarmak" için zorlanmışlardı. Onların IMF'deki hippie dostları ayrıca olaya Kwarteng 'in planlarının "yüksek ihtimalle eşitsizliği arttıracak" ve hükümeti vergi ölçütlerini "tekrardan geçirmeleri" için uyarınlardı diye el attı. Sakin olun, dostlar!

3 Ekim: Hah! Muhafazakâr parti konferansına kadar dayanabildi. Siyasi parti konferansları her şeyden önce, yeni seçilmiş liderler için normalde bir zafer turudur, ama yeniden kendisinin bir kaç günlük U-dönüşleriyle fazlasıyla utandırıcı hale getirerek Truss çark eden ve yaygaracı muhafazakâr parti iç kavgalarıyla statükoyu parçalamaya karar verdi. 24 saatten kısa sürede kendi planına sadık kalacağına dair ısrar ederek, Truss aniden en can alıcı teklifi olan zenginlerin vergilerini azaltma planını çöpe attı. Kwarteng hükümetin "baskın misyonu" olarak bunun "bir dikkati başka yöne çekme çabası haline geldiğini" fikrini itiraf etti.

4 Ekim: Cidden bu U-dönüşü hükümetin gerçek "baskın misyonun"-kendi milletvekillerini boş yere

kızdırmak için- parlamasına izin verdi. Truss'un daima sadık kabine üyelerinin alenen Başbakan'ı sosyal güvenlik ödemelerinin gerçek şartlarının kesintilerini yürürlüğe koymasını için baskılayarak, yeni hedeflerine yönelmelerinden daha kısa sürede vergi kesintisi gözden çıkarıldı. Hatta bir başkan hükûmetin kendi iletişim stratejisinin "b*ktan" olduğunu bir grup dolusu iletişim uzmanına söyleyerek açıverdi. Buna katılır mıydınız?

10-11 Ekim: Amiral gemi politikalarını çöpe attıktan bir hafta sonra, Truss hükûmeti hala korku içinde olan borsaları sakinleştirmek için bir deneme daha yaptılar. Kwarteng'in yeni fikri mi? Sonraki mali planının yayınlanmasının hiçbir şekilde garanti edilemeyecek şekilde öne alınması, hmm, korkutucu: 31 Ekim: İngiltere Merkez Bankası bu yeni kesimin görünümünü sevdi, tekrardan bir büyük bir borsa müdahalesine engel olmak için devreye girdi ki Birleşik Krallık'ın hükûmet hisselerinin "yangın satışı" olarak adlandırılan durumu önlensin. Kulağa endişe verici geliyor.

14 Ekim: Haftalarca süren ekonomik kargaşadan sonra, Kwarteng daha uçak yolculuğu sonrası sersemliğini atlatamadan olduğu yerde kovulabilmesi için Washington D.C' deki tatilinden ana vatana geri sürüklenmişti -nereden bakarsanız bakın bir ofis çalışanı için berbat bir gün. Sonunda onu iddialara göre *saçma notlarla* küçümseyen Parti Başkanı'ndan kurtulmuş ve mektubuyla kendi politi-

ka dileklerini ima ederek, Başbakan sekiz dakikalık destansı bir basın toplantısında "borsalar tarafından beklenenden daha ileri ve daha hızlı" şekilde gittiğini ifade etmesine rağmen uzun zamandır sadakat sözünü verdiği büyük şirketlerin vergilerini azaltma sözünü bozmasını itiraf etti. Bu yollardan hepimiz geçtik! Truss, Muhafazakâr Parti merkezine ulaşarak, eski Sağlık Bakanı'nu Jeremy Hunt'ı yeni Parti Başkanı olarak atadı böylece sendeleyeni yönetimini tamına 36 saat daha destekledi.

16 Ekim: Truss Takımı'nın artık isyan halindeki partisi ile aralarında köprüler kurmak için çabaları hafta sonu boyunca bir derece daha arttı, başbakanlık binasının içinden birisi onun liderlik yarışındaki eski rakibi ve eski kabine iş arkadaşı -Truss takımının kendi tarafından Avam Kamarası Başkanlığı için ağzı aranan- Sajid Javid tarafından: "b*ktan" denilerek lekelendi. Bu kendisi veya dostları için iyi olmadı.

17 Ekim: Bu mesele baya büyüktü ki Hunt bütün Truss planına canlı televizyon yayınında kurşun sıkarken. Baya şaşkıncu şekilde yeni Maliyet Bakanı bir televizyon açıklaması yayınladı ki içinde -kendi itirafına göre- Truss hükûmetinin sadece birkaç hafta öncesinden yayınladığı "neredeysse tüm" mini-bütçe vaatlerini paramparça etti. Truss destekçileri tarafından onun yönetimine dair kalan son pozitif şey olarak sıkı sıkı şekilde sarıldıkları enerji desteği planı

bile önemli ölçüde reddedildi -buna rağmen sıkı destekçisi olan seçmenler kendilerini bu kış ısıtabilmek için 6 yıldır Westminster'da yanmakta olan "çöp tenekesinin" ateşine yakın durmalı. Avamlar Kamarası'nda çok acil bir sorudan kaçınarak ve kabine sekreter yardımcısını sinirli milletvekillerinin Başkanları'nın "masanın altına saklanmadığına dair" emin olmaları için göndererek, Truss yine şanlı bir günü tamamladı.

19 Ekim: Ahir zamandan bir gün, çalkantılı ve baskı altında hızla aşağılara doğru giden bir lunapark treni gibi gün, baskı altında Truss, ilk olarak yine bir U-dönüşü önerdi, bu sefer emeklilik ödemelerine dair; sonrasında pazar gazeteleri tarafından zeki "b*k" olarak anıldığı için başbakanlık ofisi tarafından araştırmalarına başlanan bir üst düzey Truss yardımcısı kovuldu; sonra İçişleri Bakanı kovuldu ve eninde sonunda Truss-karşıtı olarak nitelendirilebilecek bir tweeti isim vermeden paylaştı; ve sonra nasıl olduysa "cesur-yürek" bir şekilde kendi milletvekilleri sıkıcı bir avamlar kamarası oylaması sonucu aralarından biri televizyon yayınında ağladı -olayları dışarıdan takip edenler için bu durum Birleşik Krallık'taki yoğun alkol tüketiminin bir sonucudur-.

20 Ekim: Oyunun sonunda bitmesiyle ve otoritesinin parçalanmasıyla Truss, kaçınılmaz sona boyun eğdi ve bütün başarılarını hiçe sayarak başbakanlık konutunun merdivenlerinde 89 saniyelik konuşma ile istifa

etti. Ama hala umut vardı. Londra'da bir kozmik odada küçük bir marul hiç umudunu yitirmemişti. Ve o hala göbeğindeki lezzetini ve tazeliğini ulusa verdiği vaadi çerçevesinde yeniliğini koruyordu. İmkânsız diye bir şey yoktur.

Bu makale tarihe göre güncelleştirilmiştir.

Çeviri: Saliha YAZICIOĞLU | EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale : https://www.politico.eu/article/beaten-by-a-lettuce-44-glorious-days-of-liz-truss/?utm_source=LinkedIn&utm_medium=social

Photo: Truss finally resigned Thursday, just 44 days into the job, making her the U.K.'s shortest-serving prime minister | Chris J Ratcliffe/Getty Images

Gerçek Emmanuel Macron Lütfen Ayağa Kalkabilir Mi?

Clea CAULCUTT & Sarah Anne AARUP

“İçeride popülistlerin kuşattığı ve dışarıda ekonomik bulutların karardığı Fransa cumhurbaşkanı, ülkesinin korumacı geleneğini benimsemeyi öğreniyor.”

Paris- AB liderleri bu hafta iklim krizine bir yanıt vermek için bir araya geldiklerinde, hangi Emmanuel Macron'un ortaya çıkacağını sorguluyor olabilirler. Onların çok iyi bildiği, Fransız çıkarlarının savunucusu mu

yoksa ülkede bilinen kutsal kurallar kitabını ortadan kaldırmaya ve Fransız ekonomisini liberalleştirmeye kararlı bir kabadayı mı olacak? 2017 de göreve başladığından beri, Fransa cumhurbaşkanı yüzünün bir

tarafını Paris'te bir tarafını yurtdışında gösteriyor. İç cephede, ekonomik liberalizm ve kuralsızlaştırma için uğraşiyor gibi görünüyor. Uluslararası alanda, özellikle Brüksel'de Avrupa Birliği'nin korumacı dürtülerinin önde gelen yanlılarından biri olarak algılanıyor.

Ayrı telden çalma yeteneği, cumhurbaşkanının tam olarak neye inandığı konusundaki soruları arttırdı.

Fransız politika analisti Chloé Morin, Paristeki algıyı işaret ederek "Onun politik DNA'sı ekonomik olarak liberaldir." dedi. "Başlangıçtaki yazılarına bakarsanız, enerji salımından, orada olmaması gereken tikanıkların ortadan kaldırılmasından, hareketi ve yaratımı yönetmekten söz ediyor."

Fakat Macron, Brüksel'de her fırsatta serbest ticaret anlaşmalarını engellemekle suçlanıyor. Stratejik özerklik-Avrupa'nın küresel sahnede bağımsız hareket etme yeteneği - mücadelesi, daha fazla korumacılık için üstü örtülü bir teklif olarak görülüyor.

İkinci dönemine altı ay kala, Macron sonunda bir taraf seçmiş görünüyor. Ülkedeki siyasi güçler tarafından kısıtlanan ve COVID pandemisi, Ukrayna'daki savaş gibi krizlere yanıt verirken, Fransa'nın- ve Avrupa'nın - çıkarlarını savunma konusunda çok daha yüksek sesle konuştu ve ülke içindeki yenilikçi yönelimini yumuşattı. Enerji bakımından Macron, Fransa-İspanya arasındaki Midcat

boru hattının yapımına karşı çıkıyor ve Fransa'nın temel enerji varlığı olan AB'nin yenilenebilir ve nükleer enerji lobiciliğini yapıyor.

Bu hafta otomobil endüstrisi hakkındaki verdiği bir röportajda Macron, ABD ve Çin'den korumacılık olarak tanımladığı şeye yanıt olarak "güçlü bir yanıt hazırlamak ve çok hızlı hareket etmek" için Avrupa'ya çağrıda bulundu.

"Amerikalılar Amerikan ürünleri satın alıyor ve çok agresif bir devlet sübvansiyonu stratejisine sahipler" dedi. Çinliler pazarlarını kapatıyorlar... Bu konuda bir Avrupa tercihini ve otomobil endüstrisi için güçlü desteği şiddetle savunuyorum."

Liberal başlangıçlar

Macron siyasi hayatına serbest pazarlamacı olarak başladı.

Eski Cumhurbaşkanı François Hollande'ın altında ekonomi bakanı olarak Macron, 2015 yılında, Fransa'nın demiryolu şirketi SNCF'nin kutsal tekeli de dahil olmak üzere, ekonominin farklı alanlarını rekabete açan bir tasarımı geçirmek için mücadele etti.

Fransız sendikalar, Macron'un belirli meslekleri kuralsızlaştırma, işletmelerin pazar günü açık kalmasına ve bölgesel olarak işletilen otobüs hatlarına izin verme planına karşı protesto dalgası başlattı.

Macron, hükümet oylama olmadan Ulusal meclis'ten geçmeye karar vermeden önce, her seferinde bir parlamento üyesini ikna etmeye çalışarak tasarıyı parlamentodan geçirmek için savaştı.

Birkaç ay sonra, sözde Macron otobüsleri Fransa'nın son teknoloji hızlı trenlerini karşılayamayan gençlere, öğrencilere ve yoksul işçilere ucuz biletler vadederek ülkeyi dolaşmaya başladılar. Bu, Macron'un, Fransa'nın değişime karşı durmasıyla ilk hesaplaşmasıydı ve kariyerinin geride kalan kısmı için bir taslak oluşturdu.

Morin, "Onun politikadaki ilk adımları ekonomiyi liberalleştirmek üzerine atıldı" dedi. "İlk tasarısı kural-sızlaştırmayı, işleri rekabete açmayı amaçlıyordu ve sağın bile liberal olmadığını bir ülkede ekonomik liberalizmden çekinmiyor."

Cumhurbaşkanlığı seçiminin ardından Macron gaza bastı. Fransız cumhurbaşkanının eski danışmanı ve ilk destekçisi, "İlk beş reformumuzla birlikte 12 aylık zaman çizelgemizi belirledik. Planımız yazdan önce (2018) tam gaz gitmekti. Fakat tabii ki beklediğimizden daha uzun sürdü.» dedi.

Covid-19 pandemisi patlamadan önce, Macron işe almayı ve işten çıkarmayı

kolaylaştırarak iş piyasasını liberalleştirdi. İş yardımlarını kesti ve şirketler üzerindeki işletme vergilerini

%33 'den %25'e indirdi. İsminin gizli kalmasını isteyen bir danışman, reformların çok etkili olduğunu ve şimdi Fransa'da "yapısal işsizliği" vurduğunu savundu.

Elbette liberalleştirmelerinden bazıları küresel bağlamda yetersiz kalıyordu. Sağ eğilimli gazete Le Figaro'daki bir yorumcu Alman ve İngiliz ekonomilerine liberalleşmeleri için yardımda bulunan solcu liderlere atıfta bulunarak, Macron'un liberalizmini "Fransa,Schröder veya Blair'i 25 yıl sonra keşfetti" diyerek reddetti.

Fakat siyaset dünyasının tüm kesimlerinin özel sektöre karşı temkinli olduğu ve devlete içten bağlı olduğu bir ülkede, sesi sert muhalefetle karşılaştı.

Macron ayrıca, yoksul banliyölere iş getirmek için, araç çağırma uygulaması olan Uber gibi piyasa bozucuları överek ya da Fransızları dünyaya Danimarkalılarından daha az açık olmakla suçlayarak bazı tartışmalı kamusal duruşlar aldı.

Bunun gibi ikonoklastik tutumlar, en azından Fransa'da, başkan hakkında Rothschild için bir yatırım bankacısı olan geçmişine ve üzerinden atmakta zorlandığı kozmopolit rahatına ve bunun onu politik olarak incitmesine dayanan bir karikatürün yaratılmasına yardım etti.

Bu yılın, cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri sırasında, Macron'un

serbest piyasa köktenci imajı, siyasi koridorun her iki tarafındaki muhalifler tarafından istismar edildi.

Başkanlık kampanyası sırasında aşırı sağ lider Marine Le Pen, “düzenlemeyi kaldıran” ve “insanları piyasanın kanununa ve nakit kralına boyun eğdiren” küresel vizyonunu eleştirdi.

Aşırı sol lider Jean-Luc Mélenchon ona, hükümet seçimlerini bilgilendirmek için özel danışmanlık şirketlerini kullanmasına ihtiyaç duyan “özel çıkarların devlete girmesine izin veren” “liberal” dedi.

Bu karikatür, Macron’un şirketler ve hane halkları için “ne gerekiyorsa” desteği lehine malî ihtiyatlılık politikalarını bıraktığı Covid-19 krizi sırasında devlet müdahalesine keskin U dönüşü yapmasına rağmen devam ediyor.

Korumacıyı selamlayın

Brüksel’de sadece kısa bir tren yolculuğu fakat Fransız cumhurbaşkanının tamamen farklı bir karikatürü hakim. Avrupa sahnesinde, Macron liberalden başka bir şey olarak görülüyor. Uluslararası ticaret ve sanayi için olsun, Macron, Nordikler gibi daha liberal ülkelerin sinir bozucu bulduğu, önce-Paris ya da bazen önce-Avrupa yaklaşımını benimsiyor.

Nihayetinde, Fransa’nın korumacılığın eşiğine gelen bağımsızlığa sahip aşk ilişkisi yeni bir şey değil. İkinci dünya savaşından sonra ülkeyi yöne-

ten Charles de Gaulle, “Avrupa, Fransa’nın Waterloo’da olmaktan çıktığı şeye yeniden dönüşmesinin bir yoludur.” dedi.

AXA’nın ekonomi danışmanı ve eski baş ekonomisti olan Eric Shaney, Korumacılığın Fransız zihniyetinde bir tür sabit olduğunu, 1945’ten beri, savaşın, direnişin ve de Gaulle’ün komünistlerle birlikte iktidara gelmesinin yan ürünü olduğunu söyledi.

On yıllar sonra, Macron’un yönetiminde bile Fransa’nın korumacı içgüdüleri güçlü kaldı. Örneğin Brexit’den sonra, Paris yerel şampiyonları, Çin ve ABD rekabetinden koruyan politikalar için baskı yapmak adına, pazar odaklı İngilizlerin ayrılışına atladılar.

Macron’un AB komiseri Thierry Breton da, somut olarak tedarik zincirlerini güçlendirmek ve dış rekabeti savuşturmak için, parayı Avrupa yüksek teknoloji endüstrisine akıtmak anlamına gelen “stratejik özerklik” fikri konusunda da oldukça iddialı.

Liberal ECIPE düşünce kuruluşuna liderlik eden ekonomist Fredrik Erixon: “Breton, “bir Arch-Gaullist’ tir, buna hiç şüphe yok.” dedi.

2022 Avrupa Çip Yasası ve Hammadde Yasasından, hükümetlerin endüstrileri sübvansane etmesine izin vermek için devlet yardım kurallarının askıya alınmasına kadar, blokta politika oluşturma belirgin bir Fransız tadı aldı.

Bazı uzmanlar ve diplomatlar, iç siyaset tarafından geri tutulan Macron'un içinde liberal olduğunu savunuyor.

Erixon, "Macron'un bir korumacı olduğunu düşünmüyorum" dedi. "Fakat Avrupa'nın dünyanın geri kalanına açılması gerektiği kapsamına geldiğinde çok savunmacı oluyor." Erixon, Macron'un "karşılıklı ideolojisini", Fransa cumhurbaşkanının politika düşüncesinde "ana fikir" olarak adlandırıyor.

Uluslararası ticaret yapmak, Fransa'da politik olarak zor bir konu. Fransız vatandaşları, dünyada küreselleşmeye en çok şüpheye yaklaşanlardan. 2021'de yapılan araştırma onlardan yalnızca %27'si daha fazla sınır ötesi akışın fayda getireceğine inanıyor.

Fransa, 23 ülke arasında en düşük oyu aldı. Bu da Fransızların, küreselleşmeyi Ruslardan bile daha az sevdiği anlamına geliyor.

Bu baskı, AB Konseyi'nin Fransa başkanlığına denk gelen, Macron'un yeniden seçim kampanyası sırasında da hissedildi.

Nisandaki kampanya tartışması sırasında, Macron, aşırı sağ parti adayı Marine Le Pen'in saldırılarını kendisini, çevresel kaygılar nedeniyle Güney Ortak Pazarı ülkeleriyle yapılan ticaret anlaşmasının baş muhalifi olarak tasvir ederek savuşturdu.

Gerçekten de Avrupa Birliği'nin serbest ticaret anlaşmalarının motoru, Fransız konseyi başkanlığı sırasında durma noktasına geldi. Bunun yerine AB, ticaret savunma araçlarını ve çevre standartlarını yükselterek, ormansızlaşmayla bağlantılı ürünlerin ithalatını durdurdu ve kamu ihaleleri için pazara erişim mütakabilyetini zorlamak için bir araç getirdi.

Brüksel, Fransa'daki seçimin son günü olan 30 Haziran'da çevre dostu ve ekonomik olarak tük gibi olan Yeni Zelanda ile ticaret anlaşmasını siyasi olarak imzalamayı başardı.Şili, Meksika, Latin Amerika Güney Ortak Pazarı bloğu ve Endonezya ile devam eden müzakereler, neredeyse hiç ilerlemedi.

Ve Avustralya, Fransa'yla yaptığı denizaltı anlaşmasını birden Amerika'dan almak için iptal ettiğinde, Fransa, AB-Avustralya ticaret görüşmelerini ikinci plana atarak Canberra'ya karşı tokat atmadan önce AB-ABD Ticaret ve Teknoloji Konseyi toplantısının ilk toplantısını baltalamakla tehdit etti.

Eski AB Ticaret Komiseri Pascal Lamy, "Ticaret politikasının uluslararası bir politika olduğuna inananlar, yanlış anlıyorlar. Ticaret politikası bir iç politikadır." dedi.

Avrupa Kalesi

Macron'un şimdilik daha güçlü liberal eğilimlere dönme şansı yüksek görünmüyor.

Tekrardan seçime girmek zorunda kalmayabilir fakat parlamentoda mutlak çoğunluğu kaybetti. Bu da tartışmalı yasaları zorlamanın onun için zorlayıcı olacağı anlamına geliyor. Bu arada, kendisini, Ukrayna'daki savaşın altüst ettiği ve Avrupa'nın Rusya'nın saldırganlığının ekonomik yükünü çektiği pandemi sonrası bir küresel düzenle karşı karşıya buluyor.

Euro bölgesinin dış ticaret açığı, 2015'den bu yana kaydedilen en yüksek açık olduğu işaretlenerek Ağustos 2022'de 51 milyar Euroya ulaştı. Blok genelinde zihinleri keskinleştirilmesi gereken karanlık bir dönüm noktası...

Buna yanıt olarak Fransa, Avrupa'nın ABD'ye yeni enerji bağımlılığını suçluyor ve Fransa maliye bakanı Bruno Le Maire, Washington'u LNG fiyatlarını yükseltmekle suçluyor ve AB'yi "Amerikan ekonomik egemenliği ve Avrupa'nın zayıflaması" ile mücadeleye çağırıyor.

Fransa cumhurbaşkanının ayrıca daha korumacı ve bazen de milliyetçi olarak konuşmasının ülkesine daha yakın bir sebebi var: Marine Le Pen'in başkanlık

hırsları. Fransız politikasında nadir olan ikinci dönem başkanı için bir miras meselesi. Aşırı sağın başkanlığını devralması, Fransız liberalleri için bir felaket senaryosu olur.

Serbest piyasa düşünce kuruluşu GenerationLibre'e liderlik eden Gaspard

Koenig, "Bu herkes için çok zor olacak." dedi. "Macron'un birliği yok, partisi boş bir kabuk, onun boşluğunu kim dolduracak hiçbir fikrimiz yok. Liberal bakış açısına sahip birisi mi olacak? Yoksa Macron'un mirası aşırı sağ ve aşırı sol arasında bir mücadeleye mi olacak?"

Bu tür endişeler, Pazar günü Les Echos'a verdiği bir röportajda Fransa cumhurbaşkanının neden bir korumacı olarak zafer ilan ettiğini açıklamaya çok yardımcı oluyor.

O, "Beş yıldır Avrupa'nın egemenliği için yalvarıyorum." dedi. "Birçok Avrupalı'nın zihniyeti değişmeye başlıyor. Uyanmak zorundayız ne Amerikalılar ne de Çinliler bizi rahat bırakmayacak."

AB liderleri, kıtayı kuşatan krizlerle boğuşmaya devam ederken bu Macron'dan daha fazlasını beklemek akıllıca olacaktır.

**Çeviri: Zeynep KIRCA |
EUROPolitika Dergisi Çeviri
Ekibi**

**Orijinal Makale: Will the real
Emmanuel Macron please stand
up!?**

**Photo: Emmanuel Macron at
the Generation Equality Forum,
a global gathering for gender
equality co-hosted by the
governments of Mexico and
France, earlier this year CREDIT:
Ludovic Marin/AFP**

Enerjiyi Koruma: Hastaneler Artan Maliyetlerle Mücadele Ediyor

Sarah-Taïssir BENCHARIF

“Avrupa hastaneleri, enflasyon, personel sıkıntıları ve pandeminin kalıntılarıyla boğuşurken, sağlık hizmet liderleri, enerji krizinin artan baskısının hasta bakımını etkileyebileceği konusunda uyarıyor.”

Enerjinin artan fiyatı Avrupa'daki hastaneleri vuran en yeni felaket.

Rusya'nın Ukrayna'yı istilasını başlattığı enerji krizleri, personeli koronavirüs pandemisine iki yıldan fazla bir süredir aşırı tükenmiş olan sağlık hizmet kurumlarının, koşullarına (hastanedeki hastaların yattığı büyük oda) ve koridorlarına döküldü. Şu anda ise hastaneler, termostatlara

dönüşüyor ya da enerji ve diğer maliyetler zorladıkça birimleri geçici olarak kapatmak zorunda kalıyor. Hatta bazıları kapanıyor bile.

Belçika'da, Brüksel CHU Brugmann hastanesindeki 4,500 personel, önemli bir mesaj almak üzere: Enerjiden tasarruf etmek zorundayız.

Laurence Caussin, 14 yıldır hastaneyi daha enerji tasarruflu bir hale getirmek için çalışıyor. O ve onun ekibi şimdi ve kış başlangıcı arasında daha fazla enerji tasarrufları için araştırma yapıyorlar: Enerji kullanımından sorumlu tesis yöneticisi Caussin, yakın zamandaki ziyaretinde POLITICO'ya yaptığı bir açıklamada, "Isıtmanın maliyeti, bu gerçekten çok etkileyebileceğimiz bir şey." dedi.

Özellikle, personelden mümkün olduğunca termostatı yaklaşık 20°C'ye düşürmesi istenecektir. Bu, doğum ve yenidoğan ünitesi gibi bazı koşullar için gerekli olmayacaktır. Caussin, hedefin geçen kışın ortalaması 22-24°C'den 20°C ile 22°C arasında ortalama bir sıcaklığa ulaşmak olduğunu söylüyor. Pencere açkcası odanın ıstıcısını veya soğutma sistemini otomatik olarak kapatan sensörlerle düzenlenmiştir.

Caussin, oda sıcaklığındaki her 1°C düşüş için toplam enerji tüketiminin % 7'sinde tasarrufların önemli olduğunu açıkladı.

Gelecek haftalarda, personel ve hastalar, bazı ayakta tedavi edilen hasta ve idari koşullarında sadece soğuk su sağlamak için muslukları açabilir.

Ancak, 99 yaşındaki eski bir hastanenin yenilenmesi söz konusu olduğunda sadece bu kadar şey mümkün olur. Caussin, "Devam edeceğiz. Ama hedefe çoktan ulaştığımız doğru." dedi. Avrupa'daki hastaneler enflasyon,

personel sıkıntıları ve koronavirüs pandemisinin devam eden kalıntıyla boğuşurken, sağlık hizmetleri liderleri, enerji krizinin hasta bakımına ilişkin felakete yol açabileceği konusunda uyarıyor.

Şehirdeki bütün hastaneleri temsil eden Almanya Hastane Federasyonunun Genel müdürü Gerald GaB, "Bir restoranınız varsa ve enerji maliyetleriniz artıyorsa, ürünlerinizin fiyatlarını arttırabilirsiniz. Belki halledebilirsiniz. Ama yapamayız." dedi.

Federasyona göre, Almanya'daki hastaneler tarafından sağlanan hizmetler için ücretler iki yıllık verilere göre hesaplanır ve bunlara uygulanan fiyat düzenlemeleri hiçbir şekilde enflasyona ayak uydurmuyor.

GaB, "Hiçbir şey olmazsa, hastaneleri kaybedeceğiz." diye uyarıda bulundu.

Ülkenin bazı bölgelerinde, yerel bir hastanenin iflası, hastalarla ilgilenmek için uzun mesafeler kat etmeye mecbur bırakacak ve bu duruma GaB "endişe verici" olarak tanımladı. Doğu'daki Brandenburg eyaletindeki bir hastanenin iflas ettiğini, enerji fiyatları ve enflasyon bardağı taşıran son damla olduğunu söyledi. Diğer hastaneler, son zamanlarda enerji maliyetlerinin, enflasyonun ve personel sıkıntılarının baskısı altında bazı bakım ünitelerini kısa bir süreliğine kapatmak zorunda kaldı diye de ekledi.

GaB, geçen hafta Sağlık Bakanı Karl Lauterbach'a hastane enerji fiyatları konusunda hükümetten yardımcı çağrısında bulunan bir dilekçe verdi. Bakan twitter'da: "Enflasyon ve yüksek enerji fiyatlarının hastanelerin varlığına tehlike oluşturuyor. Çözüm üzerinde çalışıyoruz." dedi.

Mücadele etme

En büyük alanı 18 hektarlık park alanına yerleştirilmiş 175.000 m2 olan – CHU Brugmann'ın enerji ihtiyaçları – fiyatlardaki en son artıştan önce zaten birinci sıradaydı.

Caussin, hastanenin kafesinde otururken, her biri öncekinden daha yüksek olan yıllık enerji fiyatlarını gösteren grafikleri inceledi.

2021'de, hastane enerji için toplam 2,6 milyon Euro harcadı. Bu yıl, hesabın toplam 3,2 milyon Euro olarak elde edilmesi bekleniyor. Bu haziran ayı, 2023 fiyatlarını korudular ve toplam fiyatlarının 4,2 milyon Euro olmasını bekliyorlar. 2024'te ise, 7,2 milyon Euro'ya ulaşılması bekleniyor.

Gaz ve elektrik faturasının iki yıl içerisinde iki katına çıkarak ve bu yıl öngörülen 6 milyon Euro'ya ulaştığı Universitair Ziekenhuis Brüksel'de de bu bir sorundur. UZ Brüksel'in enerji yöneticisi Dries Bollaerts, gelecek yılın öngörülen faturası 12 milyon Euro, diye belirtti.

Sağlık Hizmetleri Federasyonunda ve Avrupa Hastanesinde Genel Müdür

Pascal Garel, hastanelerin enerji harcamalarının değişkenlik gösterdiğini, ancak Avrupa'da bütçenin %2 ila 5'i civarında olma eğiliminde olduklarını söyledi.

Garel, artan enerji maliyetinin doğrudan enerji kullanımıyla hastanelerin bilançosuna zarar vermekle kalmıyor, dedi. Enflasyonla birlikte, tıbbi ekipman veya ilaçların üretiminin ve taşınmasının artan maliyetine de yansır.

British Medical Journal tarafından yapılan araştırmaya göre, Birleşik Krallık'ta bazı Ulusal Sağlık Hizmetleri, kışlık enerji faturalarının geçen yıllarla birlikte iki, üç katına çıktığını gördüklerine inanıyor. Bu miktarlar, en kötü etkilenen tröstler için ayda 2 milyon Sterline kadar çıkıyor.

NHS Konfederasyonu'nun kıdemli akut lideri Rory Deighton raporda, "Artan enflasyon finansman açığının ya daha az personelin işe alınması, bakım için daha uzun bekleme süreleri ya da diğer hasta bakım alanlarının azaltılması ile düzenlenmesi gerekecektir." dedi.

CHU Brugmann'ın iletişim subayı Delphine Jarosinski, enerjinin artan fiyatı ve insanların dar bütçeleri, hastaların bakım arayışlarını geciktirmesine veya bunalırdan kaçınmasına neden olabilir.

Birçok hastane, sağlık sigortası tarafından ödenen ziyaret ücretlerine ve

hastaların ortak ödemelerine güvenir. Jaronsinski, “Bu nedenle, hastanelerin geliri ve kuruluşu için ek bir kısıtlamadır.” dedi.

Kendini Geliştirme

CHU Brugmann ve UZ Brüksel, gaz ve elektrik üzerinde ilerliyor ve tesis bünyesinde bir ortak jeneratörleri var. Caussin, gazı elektriğe ve ısıya dönüştüren gürültülü makinenin özellikle de enerji verimli bir makine olduğunu söyledi.

2016 yılında CHU Brugmann’a kurulduğundan beri, enerji faturasını yılda – 1 milyon Euro’ya azalttı. Ortak jeneratörün ürettiği elektrik, hastanenin elektrik ihtiyaçlarının yaklaşık yarısını karşılıyor.

İki hastane de elektriklerinin bir kısmını güneş panelleri sayesinde üretmeye başladı. CHU Brugmann’daki bina çatıları, hastane mimarı Victor Horta’nın orijinal vizyonundan evrimleşti ve de 15 tenis alanına eşdeğer toplam güneş paneli yüzey alanı ile kaplanmıştır.

Sürdürülebilir sağlık alanında yeniliğe teşvik eden bir kuruluş olan Nordik Sürdürülebilir Sağlık Merkezi’nin CEO’su ve kurucusu olan Daniel Eriksson, hastane enerji verimliliğinin geliştirilmesine olan ilginin tüm zamanların en üst seviyesinde olduğunu söyledi.

Eriksson, Avrupa’da iklim krizlerinin ve koronavirüs pandemi – krizleri-

nin art arda gelmesi – enerji verimliliğine ve sirküler çözümlere yatırım yapmanın önemini vurguladığını söyledi.

“Her şey mükemmel olduğunda, yüksek maliyetleri almak istemezsiniz. Fakat, COVID’de gördüğümüz gibi ve şimdi de Avrupa’da iklim krizi söz konusu olduğunda, enerji verimliliği ile çalışanlar, sirküler çözümler ve akıllı çözümler ile çalışanlar, pandemi veya iklim krizi ya da enerji krizi söz konusu olduğunda biraz daha dirençli olduklarını iddia ediyorum.” diye de ekledi.

Ek olarak Eriksson, “Yani, proaktif olanlar şimdi biraz daha rahat. Dayanamadan şunu söylemek isterim ki: Size söylemişim, 10 yıl önce, size söylemişim. Ve bazıları dinledi, bazıları dinlemedi. Ve evet haklıydık.” dedi.

Çeviri: Doğa BİNGÜL |
EUROPolitika Dergisi Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: The energy to care: Hospitals struggle with rising costs

Photo: Sağlık liderleri, enerji krizinin hasta bakımı için sorun anlamına gelebileceği konusunda uyarıyorlar | Getty Images aracılığıyla Kenzo Tribouillard/AFP